

การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดย
นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาดูแลชีวิตและการพัฒนามนุษย์ แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาการศึกษาดูแลชีวิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาดูชีวิตและการพัฒนามนุษย์ แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาการศึกษาดูชีวิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

AN OPERATIONAL PREPARATION PROMOTION FOR LIFELONG LEARNING OF
THE DIGITAL COMMUNITY CENTERS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (LIFELONG EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT)

Department of LIFELONG EDUCATION

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2018

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต
โดย	ดิษฐาพันธ์ บุตรกุล
สาขาวิชา	การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริณา จิตต์จรัส

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิตตรา มาคะผล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริณา จิตต์จรัส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. พรรณภัทร ปลั่งศรีเจริญสุข)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์)

59251205 : การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : ความพร้อมการดำเนินงาน, ศูนย์ดิจิทัลชุมชน, การเรียนรู้ตลอดชีวิต

นาย ดิษฐาพันธ์ บุตรกุล: การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อ
การเรียนรู้ตลอดชีวิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริธนา จิตต์จรัส

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง
และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์
ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ จำนวน 440 ฉบับ ซึ่งเป็น
แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับผิดชอบ และ
ผู้รับบริการ มีค่าความเชื่อมั่น 0.978 และ 0.955 ตามลำดับ และมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่
คัดเลือกมาเพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนตลอดชีวิต
และสถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้รับผิดชอบและผู้รับบริการมีความพร้อมในการดำเนินการอยู่ใน
ระดับมาก โดยผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ให้ความสำคัญกับบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะสถานที่ตั้ง
การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการและการประสานงาน และภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ
ในขณะที่ผู้รับบริการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะสถานที่ตั้ง
การจัดการและการประสานงาน บุคลากร และภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ 2) ไม่พบความ
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างความพร้อมการดำเนินงานกับพื้นที่ตั้ง และ
ความพร้อมการดำเนินงานกับทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล และ 3) แนวทางการส่งเสริมความพร้อมฯ
ศูนย์ดิจิทัลชุมชนควรตั้งอยู่ภายในชุมชน มีอาคารที่เป็นเอกเทศ จัดสรรพื้นที่ วัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอ
มีระบบรักษาความปลอดภัย มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มีงบประมาณในการบริหารจัดการ มีการ
จัดทำและให้บริการฐานข้อมูล บำรุงรักษาวัสดุและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ยืดหยุ่นเวลาทำการ จัด
ฝึกอบรมและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความชำนาญเฉพาะด้าน มีบุคลากร
คอยให้คำแนะนำใช้งาน เป็นแหล่งรวบรวมความรู้และภูมิปัญญาชุมชน ประสานความร่วมมือและ
สร้างแผนประชาสัมพันธ์ร่วมกับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ

59251205 : Major (LIFELONG EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT)

Keyword : Operational Preparation, The Digital Community Centers, The Lifelong Learning

MR. DIDSADAPHAN BUTKUL : AN OPERATIONAL PREPARATION PROMOTION FOR LIFELONG LEARNING OF THE DIGITAL COMMUNITY CENTERS THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR SIRINA JITCHARAT, Ph.D.

The purposes of this study are 1) to study the Operational Preparation (OP) of the life long learning in the Digital Community Centers (DCCs) 2) to compare the relation between OP and the location and that between OP and the staff's ICT skill, and 3) to propose a set of recommendation for promoting OP in the DCCs. 440 questionnaires were collected from DCC administrators and their consumers, 5 point rating scale was used, the reliability was found at 0.978 and 0.955 respectively. and 5 experts were opted for reviewing the guideline. And percentage, standard deviation and t-test were used throughout the analysis.

The finding reveals that 1) the OP of their DCC, respondent was at a high level. The administrators see the importance of their resource personals was rated the high level, followed by site features, community participation, cooperation and management, occupations and intellects respectively; while the consumers prioritize community participation was rated the high level, followed by site features, cooperation and management, resource personals, occupations and intellects respectively. 2) there is not differ statistically significant at the 0.05 level between OP in DCC location and that in staffs' ICT skill. 3) to propose a set of recommendation for promoting OP. DCCs should locate in the centered community, has a building landmark, allocate a sufficient space and all necessary supplies, equip with a security standard, provide a high-speed Internet, has budget for their internal management, establish a database and provide information services, maintain equipment's and all electrical devices, has a flexible service operation time, give trainings and support knowledge exchange, develop specialized skills for their staffs, has resource personals who can give advices, hold the entire community knowledge intellects, cooperate and initiate the PR plan with the community, and keep the strong connection with the community.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตา เอาใจใส่ ให้คำปรึกษา และคำแนะนำ เพื่อให้ผ่านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พร้อมทั้งดูแลในการปรับแก้ และให้ข้อมูลต่าง ๆ จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ และ อาจารย์ ดร.พรรณภัทร ปลั่งศรีเจริญสุข อาจารย์ผู้ควบคุมร่วม

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จิตตรา มาคะผล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและแก้ไข ใส่ใจรายละเอียดของเครื่องมือ พร้อมทั้งให้คำปรึกษา

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และแนะนำในการจัดทำเล่มวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จ

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ คณะกรรมการศูนย์ดิจิทัลชุมชน ครู ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน และผู้ให้บริการทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ตลอดจนครู อาจารย์ทุกคนที่เป็นกำลังแรงใจในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงในครั้งนี้

ดิษฎาพันธ์ บุตรกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
ศูนย์ดิจิทัลชุมชน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการดำเนินงานของสำนักงาน กศน.....	11
1. ศูนย์ดิจิทัลชุมชน.....	11
2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	24
3. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน พ.ศ. 2561.....	31
การเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล.....	33

1. ความสำคัญของดิจิทัล.....	33
2. การให้บริการภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government).....	35
3. ดิจิทัล (Digital).....	39
ความพร้อม.....	45
1. ความหมายของความพร้อม.....	45
2. องค์ประกอบของความพร้อม.....	47
3. ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
1. งานวิจัยภายในประเทศ.....	62
2. งานวิจัยต่างประเทศ.....	81
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
การดำเนินการวิจัย.....	84
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	85
เครื่องมือการวิจัย.....	86
การสร้างเครื่องมือการวิจัย.....	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ขั้นที่ 1 ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	94
ตอนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	94
ตอนที่ 1.2 สภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	97
ขั้นที่ 2 เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล.....	108

ชั้นที่ 3 เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้.....	109
ตอนที่ 3.1 แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากแบบสอบถาม.....	109
ตอนที่ 3.2 สรุปแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	112
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผล	123
อภิปรายผล.....	127
ข้อเสนอแนะ	134
รายการอ้างอิง	136
ภาคผนวก.....	144
ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	145
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	158
ภาคผนวก ค. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของข้อมูลวิจัย	160
ภาคผนวก ง. หนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	162
ภาคผนวก จ. หนังสือขอทดลองเครื่องมือวิจัย	168
ภาคผนวก ฉ. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	170
ภาคผนวก ช. หนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินความเหมาะสมของข้อมูลวิจัย.....	172
ภาคผนวก ซ. ภาพการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	174
ประวัติผู้เขียน.....	176

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน กศน.ตำบล.....	21
ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินความพร้อมการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน	51
ตารางที่ 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ค้นพบจากเอกสาร และงานวิจัย	57
ตารางที่ 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	85
ตารางที่ 5 ข้อมูลการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน.....	88
ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	94
ตารางที่ 7 ภาพรวมด้านความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำแนกตามกลุ่มผู้รับผิดชอบและกลุ่มผู้รับบริการ	97
ตารางที่ 8 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตาม ลักษณะสถานที่ตั้ง	98
ตารางที่ 9 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามการ จัดการและการประสานงาน	100
ตารางที่ 10 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตาม บุคลากร	102
ตารางที่ 11 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามภูมิ ปัญญาและอาชีพ.....	104
ตารางที่ 12 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามการ มีส่วนร่วมของชุมชน	106
ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และ ทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล	108
ตารางที่ 14 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	110
ตารางที่ 15 สรุปภาพรวมแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิตจากการสำรวจแบบสอบถาม	112

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของ ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	115
--	-----

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	10
ภาพที่ 2 โครงสร้างการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน	14
ภาพที่ 3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	93

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเรากำลังอยู่ในยุคดิจิทัลที่มีความรวดเร็ว สะดวกสบายในการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลก นอกจากจะเป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่แล้ว ยังเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ทุก ๆ คนในโลกเชื่อมต่อถึงกัน และเป็นส่วนสำคัญในการก้าวไปข้างหน้าของเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเร่งสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างโอกาส การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ เมื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็วขีดจำกัด ทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลง และเทคโนโลยีพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญในการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนาประเทศให้ก้าวไกลและรวดเร็วยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีอุปกรณ์เคลื่อนที่ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบทุกที่ทุกเวลา การนำข้อมูลดิจิทัลมาสร้างสรรค์ทำให้เกิดนวัตกรรมและธุรกิจใหม่ ๆ ที่ทุกคนสามารถสร้างได้ด้วยตนเอง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นด้วยรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป มีอุปกรณ์ดิจิทัลที่อำนวยความสะดวกอยู่รอบตัว ทำให้ทุกสิ่งเชื่อมโยงกันมากขึ้น การเรียนรู้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือชายขอบตลอดเวลาทุกรูปแบบ ผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย (ซุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2557) การส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ให้สามารถทำงานและใช้ชีวิตบนระบบเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างทั่วถึงและทันสมัย โดยภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดกระแสการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการผลักดันและส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ จากการต่อยอดองค์ความรู้มากขึ้นเรื่อย ๆ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2559b)

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ยกระดับ "ศูนย์การเรียนรู้ไอซีทีชุมชน (Community ICT Learning Centre)" เป็น "ศูนย์ดิจิทัลชุมชน (Digital Community Centers)" เมื่อปี พ.ศ. 2559 เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างภาครัฐและประชาชน เป็นช่องทางบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน โดยปรับรูปแบบให้มีภาพลักษณ์ที่เหมือนกันทุกแห่ง และให้มีลักษณะและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความรู้ โดยปรับเปลี่ยนจากรูปแบบห้องเรียนคอมพิวเตอร์มาเป็นห้องที่มีพื้นที่ในการพูดคุย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ของแต่ละศูนย์ ซึ่งสำนักงาน กศน. ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินงานในด้านการสร้างเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมดิจิทัล ภายใต้นโยบายของรัฐบาลใน

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านนวัตกรรม การพัฒนาคน การให้บริการต่าง ๆ ของภาครัฐ และในปี พ.ศ. 2559 สำนักงาน กศน. ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ DTAC ในการดำเนินการติดตั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Free WiFi) ใน กศน. ตำบล จำนวน 7,424 แห่งทั่วประเทศ และดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรการประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับชุมชน สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้บริหาร พนักงาน เจ้าหน้าที่ นักศึกษา กศน. และประชาชนทั่วไปที่สนใจ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2559a) และการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2559 ของรัฐบาลทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านบริการภาครัฐ ซึ่งต้องการพัฒนาประเทศสู่เป้าหมายการเป็นดิจิทัลไทยแลนด์ เพื่อการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการสร้างธุรกิจใหม่ ต่อยอดความคิดในการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2560) โดยหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมพัฒนาภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชนของ สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จะมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักการใช้งานสมาร์ทโฟน (Smart Phone) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้เว็บไซต์ และการใช้โปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ ที่มีการพัฒนา และนำมาใช้บนโลกออนไลน์ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งตอบสนองความสนใจ และความต้องการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ในการสร้างโอกาสให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารด้านต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งพัฒนาทักษะและเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการสืบค้นข้อมูล เพื่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ประชาชาติธุรกิจ, 2560) กศน. ตำบล มีการปรับบทบาทภารกิจให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและบริบทของพื้นที่ ตลอดจนรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนมากขึ้น ภายใต้การขับเคลื่อนการดำเนินงาน 4 ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) ศูนย์ดิจิทัลชุมชน และศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตชุมชน (สำนักงานข่าวการศึกษาเอดดูนิวส์, 2559)

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นหนึ่งในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านนวัตกรรม การพัฒนาคน การให้บริการต่าง ๆ ของภาครัฐ รวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การสร้างสารสนเทศ และองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือของ 4 กระทรวงหลัก โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะสนับสนุนการวางโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสู่ทุกตำบลทั่วประเทศ สำหรับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบส่งเสริมพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรของชุมชนแต่ละพื้นที่รวมถึงการนำนวัตกรรมสู่การผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงพาณิชย์ รับผิดชอบส่งเสริม

เรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งกระทรวงศึกษาธิการจะรับหน้าที่ยกระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่โลกดิจิทัล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) สำนักงาน กศน. ในฐานะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย ได้รับมอบหมายจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินงานด้านการสร้างเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของชุมชน ในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมดิจิทัลตามพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2559c)

ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ก่อตั้งขึ้นเพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในระยะเร่งด่วน (1 ปี 6 เดือน) เน้นการให้บริการชุมชนในกิจกรรมหลักๆ ได้แก่ ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริมการซื้อขายออนไลน์ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมออนไลน์ จัดอบรมเพื่อบ่มเพาะความรู้ด้านการค้าขายออนไลน์แบบครบวงจร การอบรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และบริการเชิงดิจิทัลที่น่าสนใจ บริการพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการทำงานร่วมกันของชุมชน รวมถึงจัดให้มีอุปกรณ์ดิจิทัล เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะเนื้อหาด้านอาชีพ การดูแลสุขภาพ การส่งเสริมทักษะด้านดิจิทัล และความรู้อื่น ๆ ผ่านสื่อดิจิทัล และประชาชน สามารถใช้ดิจิทัลเพื่อประโยชน์ในอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทันและรับผิดชอบ พร้อมทั้งได้รับประโยชน์จากนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อสร้างคุณค่าและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้โดยตรงผู้ประกอบการชุมชน เกษตรกร วิชากิจชุมชน มีโอกาสและมีตลาดเพิ่มมากขึ้น จากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและตลาดออนไลน์ มีแหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยทุกที่ทุกเวลาบนทุกอุปกรณ์การสื่อสารดิจิทัลที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ภูมิปัญญาของชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศที่มีการรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เปิดโลกทัศน์ และมุมมองสากลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล อีกทั้งมีศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำข้อมูลข่าวสาร บริการ และสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2558b) จากการสำรวจติดตามผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของ กศน.ตำบล (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2560) และรายงานผลการดำเนินงานศูนย์ดิจิทัลชุมชน ประจำปี 2559 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2560a) พบว่า ในปัจจุบันศูนย์ดิจิทัลชุมชนได้ดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พร้อมทั้งจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในบางส่วนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และพร้อมที่จะดำเนินงานเพื่อการพัฒนาชุมชนที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 ของแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ด้านการสร้างสังคมคุณภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีกลไกการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชนด้วยการปรับศูนย์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ให้บริการด้าน

ดิจิทัลและข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจ โดยมีกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา บนทุกอุปกรณ์ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันดิจิทัล และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต และส่งเสริมการให้ประชาชนทุกกลุ่มมีช่องทางในการเรียนรู้ตลอดชีวิตรูปแบบใหม่ โดยผ่านระบบการเรียนรู้ในระบบเปิดที่เรียกว่า MOOCs (Massive Open Online Courses) นอกจากนี้ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลที่ไม่มีไฟฟ้าจะได้รับโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลความรู้มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งรณรงค์และส่งเสริมทักษะดิจิทัลให้แก่ประชาชน เด็ก เยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ครู ผู้ปกครอง รวมถึงทั้งคนพิการผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ให้สามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากการเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ มีจริยธรรม และตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคม

จากสิ่งที่กล่าวข้างต้น ศูนย์ดิจิทัลชุมชน จึงเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีความสำคัญ เนื่องจากการใช้ชีวิตในยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย เพื่อเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้น ได้เน้นการผลักดันให้ประชาชนก้าวทันต่อโลกยุคดิจิทัล (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559) ซึ่งบริหารจัดการฐานข้อมูลที่เป็นสำหรับ กศน. และชุมชน ให้มีความรู้และการรับรู้ที่เท่าทัน สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคดิจิทัลได้ นอกจากนั้นการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน ยังเป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งการเตรียมความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โดยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้กิจกรรมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างยั่งยืน หรือศูนย์ดิจิทัลชุมชนในปัจจุบันนั้น ได้เป็นไปตามนโยบายการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันในหลายภาคส่วนเพื่อให้ตอบสนองนโยบายของการศึกษาตลอดชีวิตที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหาร พัฒนา และปรับปรุงศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความพร้อมอย่างไร
2. เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สมมติฐานของการวิจัย

ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความพร้อมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มประชากร

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนสังกัด กศน.ตำบล จำนวนทั้งสิ้น 7,424 แห่ง ที่อยู่ภายใต้การดูแลของ กศน.อำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 878 อำเภอ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2560b) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย กลุ่มผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหารระดับอำเภอ คณะกรรมการ ครู กศน.ตำบล และกลุ่มผู้รับบริการ

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับอำเภอ คณะกรรมการ ครู กศน.ตำบล และผู้รับบริการ ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Kline, 2011) ร้อยละ 10 ของผู้บริหารทั้งหมด จำนวนทั้งสิ้น 88 แห่ง และในแต่ละแห่งนั้นเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 440 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2539)

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการประเมินข้อมูลหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำผลการวิจัยมาประเมินความเหมาะสม (Connoisseurship) หรือแสวงหาแนวทางปฏิบัติ โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือก เพื่อทำการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมด้านการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวนทั้งสิ้น 5 คน โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่าหรือมีความรู้ความชำนาญหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษตลอดชีวิต ด้านศูนย์ดิจิทัลชุมชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการวิจัยทางการศึกษา

เนื้อหา

ประกอบด้วย

1. ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการจัดการและการประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง สถานที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ ICT เดิม เพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นการส่งเสริมความรู้ให้ประชาชนในชุมชนในด้านการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต รวมทั้งเป็นศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งมีสถานที่ที่ชุมชนสามารถเข้าไปใช้ได้สะดวก และมีเครื่องมือ ICT พื้นฐานในการให้บริการเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง ตลอดจนพัฒนาชุมชนร่วมกัน กระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการสร้างธุรกิจใหม่ ต่อยอดความคิดในการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ ภายใต้การดำเนินงานของ กศน.ตำบล

2. ความพร้อมด้านการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง สภาวะที่ศูนย์ดิจิทัลชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ ความพร้อมด้านสถานที่ตั้ง ความพร้อมด้านการจัดการและการประสานงาน ความพร้อมด้านบุคลากร ความพร้อมด้านภูมิปัญญาและอาชีพ และความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความพร้อมด้านลักษณะสถานที่ตั้ง หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลในการให้บริการประชาชนในชุมชน ประกอบด้วย การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลในการให้บริการประชาชนในชุมชน ประกอบด้วย การจัดบรรยากาศภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับบริการ จัดพื้นที่รองรับการให้บริการประชาชนในชุมชนได้อย่างเพียงพอ มีอาคารสถานที่ตั้งมีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย มีระบบไฟฟ้าและระบบป้องกันไฟฟ้าที่สามารถรองรับการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ มีระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการประชาชน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ที่จอดรถและห้องน้ำ ให้บริการประชาชนเพียงพอ และจัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ชัดเจน

2.2 ความพร้อมด้านการจัดการและการประสานงาน หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

ประกอบด้วย มีการประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการชุมชนเพื่อการทำงานร่วมกัน มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ของประชาชนในชุมชน มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ มีฐานข้อมูลชุมชนและให้บริการข้อมูลท้องถิ่นและข้อมูลชุมชนด้านอื่น ๆ มีระบบรักษาความปลอดภัย การใช้อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ มีการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง และสามารถยืดหยุ่นเวลาปิด - เปิดการให้บริการเพื่อให้สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

2.3 ความพร้อมด้านบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนในการ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต แก่ประชาชน มีบุคลากรให้บริการ คำแนะนำ ค่าปรึกษา และช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการ มีบุคลากร ประจำที่สามารถให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญ เฉพาะด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ ส่งเสริมให้บุคลากรภายใน ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต มีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่าง รวดเร็ว และมีบุคลากรที่สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชน

2.4 ความพร้อมด้านภูมิปัญญาและอาชีพ หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัล ในการรวบรวมข้อมูลในชุมชน ประกอบด้วย เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ สารสนเทศที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและการให้บริการในรูปแบบร้านค้า อิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลประสบการณ์ของคนในชุมชนและต่าง ชุมชน มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของชุมชนไว้ให้บริการจำหน่าย เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ทางวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชน สร้างตลาดออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชน ได้จริง มีแผนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น และเป็น ศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน

2.5 ความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์ ดิจิทัลในการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน ประกอบด้วย มีการสำรวจความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน มีการติดตาม ผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน มีการทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึด ผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะการ ทำงานกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน ร่วมกับชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลท้องถิ่นและกิจกรรมต่าง ๆ แก่ สาธารณะชน ร่วมกับชุมชนใช้เวลาว่างจัดกิจกรรมความสัมพันธ์กันในชุมชน มีแผนการประชาสัมพันธ์

ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่ และสามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การส่งเสริมความพร้อม หมายถึง ปัจจัยการเกื้อหนุน แนวทางช่วยเหลือ และการสนับสนุนให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความพร้อมทั้ง 5 ด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีประสิทธิภาพ

4. การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ประชาชนทุกเพศทุกวันที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกิดความรู้ มีทักษะในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้บริการของศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อสร้างประโยชน์ในอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทันและรับผิดชอบพร้อมทั้งได้รับประโยชน์จากนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล ในการสร้างคุณค่าและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้โดยตรง โดยผู้ประกอบการชุมชน เกษตรกร วิชากิจชุมชน มีโอกาส และมีตลาดเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและตลาดออนไลน์ สามารถดำเนินการค้าขายผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบครบวงจร ค้าขายได้จริง และมีตัวตนในตลาดโลก มีแหล่งการเรียนรู้ตามอสังหาริมทรัพย์ทุกเวลาบนทุกอุปกรณ์การสื่อสารดิจิทัลเอื้อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ภูมิปัญญาของชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศที่มีการรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เปิดโลกทัศน์ และมุมมองสากลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล มีศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร บริการ และสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะจากภาครัฐ รวมทั้งลดภาระค่าใช้จ่าย เช่น ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าฝึกอบรม ค่าเดินทาง

5. พื้นที่ตั้ง หมายถึง จุดให้บริการศูนย์ดิจิทัลชุมชนในแต่ละแห่ง โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ จุดให้บริการศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด และจุดให้บริการศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ของอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด

6. ทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล หมายถึง ความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถเฉพาะบุคคลที่ได้รับมาจากการศึกษา การเรียนรู้ และการดำเนินกิจกรรมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่รับผิดชอบในแต่ละแห่ง

7. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการหรือบุคคลอื่นที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่แทนผู้อำนวยการของศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในแต่ละอำเภอที่มีการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ทำหน้าที่ กำกับ ติดตาม สนับสนุน เชื่อมประสานทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อการบริหารจัดการศูนย์ดิจิทัลชุมชน

8. คณะกรรมการ หมายถึง บุคคลภายนอกหน่วยงาน กศน. ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชนนั้น ๆ เช่น นายก อบต. นายกเทศมนตรี

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหาร และ กำกับการบริหารงานศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้มีความโปร่งใสในรูปแบบของคณะกรรมการ

9. ครู กศน.ตำบล หมายถึง บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการบริหาร จัดการ และดูแลอำนวยความสะดวกภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชนของ กศน.ตำบล เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พร้อมทั้งอำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้กลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้ สนับสนุนกิจกรรมของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

10. ผู้รับบริการ หมายถึง นักเรียน นักศึกษา นักบวช และประชาชนทั่วไปที่เข้ามาใช้ งานหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

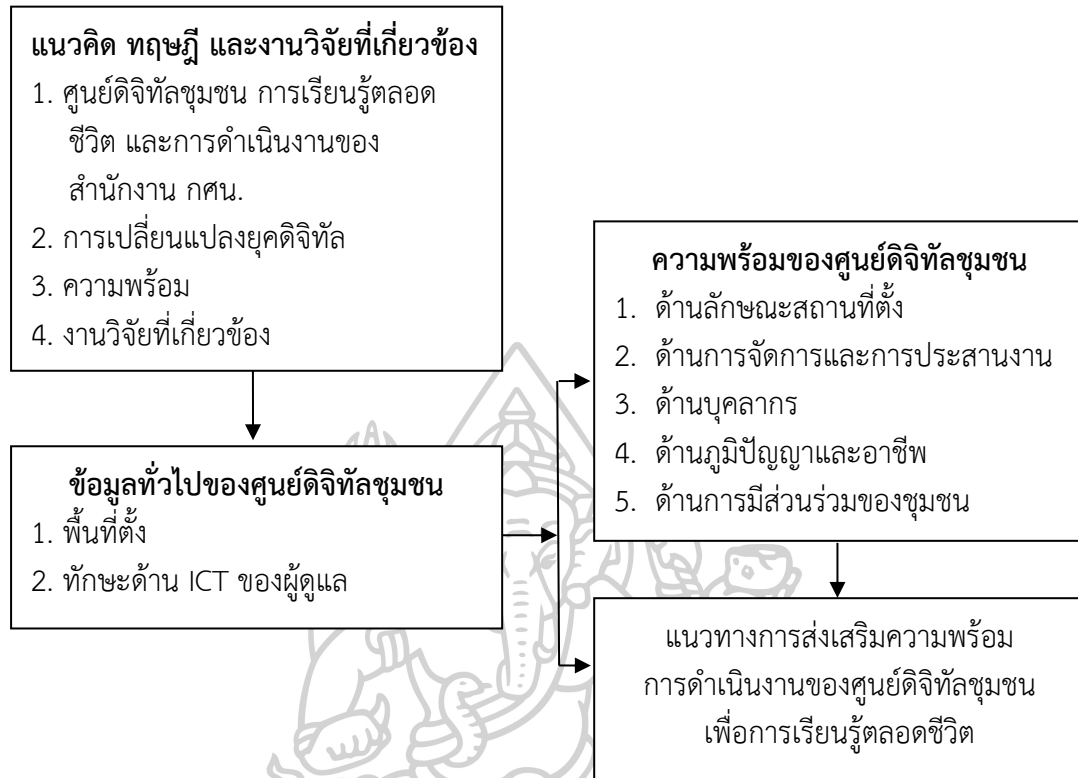
1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ข้อมูล สารสนเทศในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการ พัฒนา ปรับปรุงศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และตำบล ได้แนวทาง ส่งเสริมความพร้อมด้านการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ผู้ใช้บริการเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพิ่มอาชีพ และสร้างรายได้ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และชุมชน จากการใช้บริการศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนอแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. ศูนย์ดิจิทัลชุมชน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการดำเนินงานของสำนักงาน กศน.
  - 1.1 ศูนย์ดิจิทัลชุมชน
  - 1.2 การเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - 1.3 นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน พ.ศ. 2561
2. การเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล
  - 2.1 ความสำคัญของดิจิทัล
  - 2.2 การให้บริการภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government)
  - 2.3 การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy)
3. ความพร้อม
  - 3.1 ความหมายของความพร้อม
  - 3.2 องค์ประกอบของความพร้อม
  - 3.3 ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ศูนย์ดิจิทัลชุมชน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการดำเนินงานของสำนักงาน กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้นำยุทธศาสตร์การบริหารประเทศด้านการศึกษา นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายสำนักงาน กศน. ที่เกี่ยวข้อง มาเป็นทิศทางการดำเนินงาน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศูนย์ดิจิทัลชุมชน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. ศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ในปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลมีแผนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ให้ครอบคลุมทั้งระดับประเทศ และระดับชุมชน โดยในระดับชุมชนนั้น ขณะนี้ได้จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่ประชาชนในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาอาชีพ ซึ่งในปัจจุบัน กศน.ตำบล จำนวน

7,424 แห่งทั่วประเทศ ได้จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนขึ้น เพื่อจัดการเรียนการสอนเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีให้แก่ประชาชน และขยายผลเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยผู้ให้บริการเครือข่ายที่ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ไว้ เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมการตลาดออนไลน์ของศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากสิ่งที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลด้านศูนย์ดิจิทัลชุมชนในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1.1 ความเป็นมาของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ภาครัฐได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มาตั้งแต่ปี 2550 แล้วมีนโยบายอัดฉีดเป็นศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ที่ผ่านความเห็นชอบจาก ครม. เมื่อ 5 เมษายน 2559 จากผลการจัดอันดับ Digital Economy Rankings เมื่อปี 2010 พบว่าไทยอยู่อันดับที่ 49 จาก 70 ประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาด้านดิจิทัล ทั้งการผลิต การค้าผลิตภัณฑ์ดิจิทัล และการใช้ดิจิทัลที่ยังมีไม่มาก จากการสำรวจในเวลาต่อมาจึงพบข้อมูลสนับสนุนว่าประเทศไทยยังพัฒนาด้านเศรษฐกิจดิจิทัลได้ไม่รวดเร็วเมื่อเทียบกับประเทศที่เป็นผู้นำด้านนี้ และในปี 2559 ได้มีการยกระดับศูนย์ดิจิทัลชุมชนผ่านชุดโครงการที่เน้นการอบรมพัฒนาผู้ดูแลศูนย์ และขยายโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับความต้องการของชุมชน

เป้าหมายการตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างภาครัฐและประชาชน เป็นช่องทางการรับบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน ซึ่งที่ผ่านมา ปี พ.ศ. 2559 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ประเมินศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนกว่า 2000 แห่ง แล้วผลประเมินแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ A, B, C และ D โดยเกณฑ์การประเมินผล นอกจากจะมาจากจำนวนวันที่เปิดให้บริการ คณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์ การมีผู้ดูแลระบบ มีกฎระเบียบ และจำนวนการเข้าใช้บริการแล้ว ยังมาจากการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งประเมินโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติด้วย จากการประเมินพบว่า ผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก (A) มีร้อยละ 14.3 ระดับดี (B) มีร้อยละ 40.8 และระดับ C มีร้อยละ 34.4 และระดับ D มีร้อยละ 0.1 ซึ่งระดับ C และ D ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์

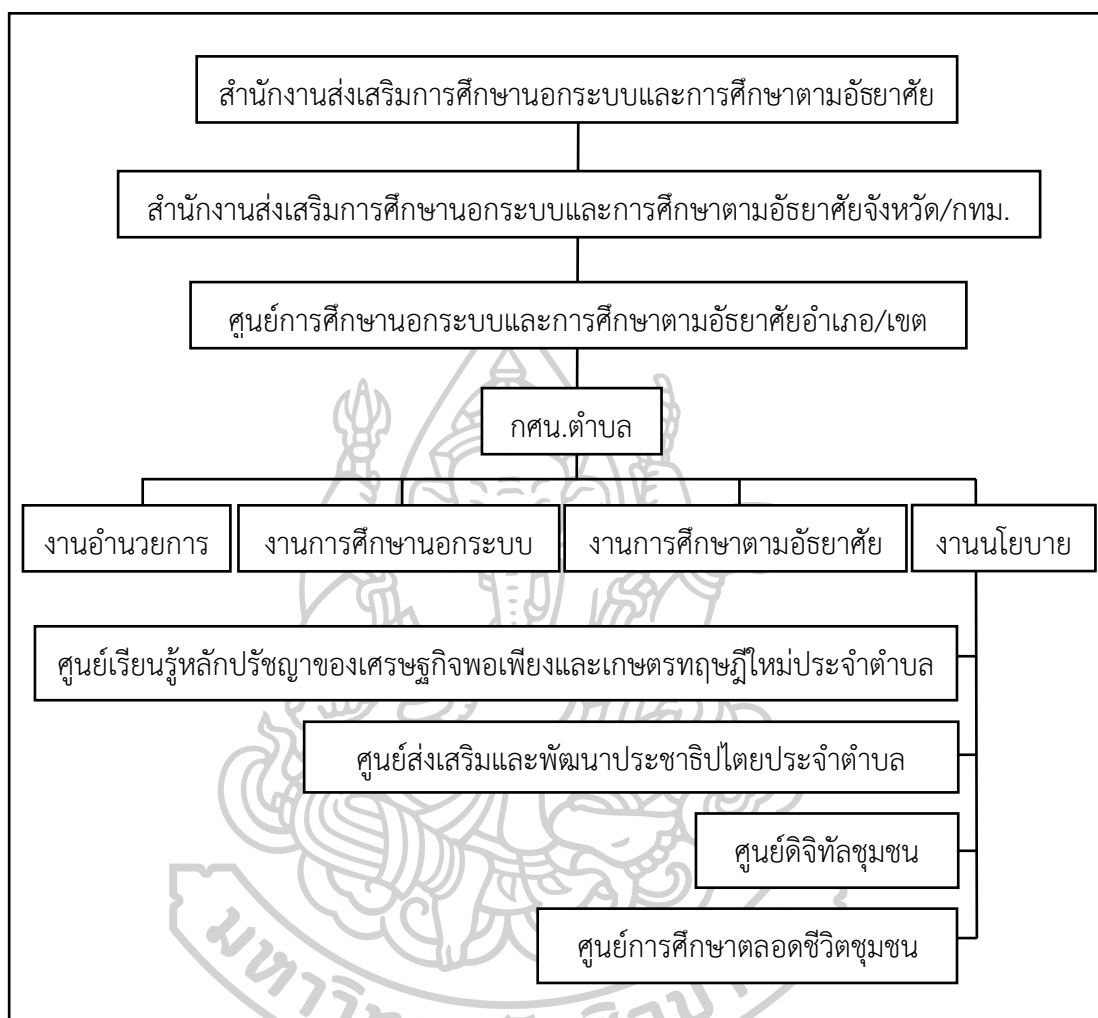
นอกจากแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 6 ด้านแล้ว ยังมีแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลระยะ 3 ปี ที่มียุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถรองรับการไปสู่รัฐบาลดิจิทัล ยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ยุทธศาสตร์การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ ยุทธศาสตร์การยกระดับความมั่นคงและเพิ่มความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งศูนย์ดิจิทัลชุมชนจะต้องดำเนินการสนับสนุนในยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในฐานะที่ต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Economy หรือ DE) ได้รับการขับเคลื่อน เกิดการปฏิรูปกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข การบริหารราชการ

แผ่นดิน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นภายใต้ความร่วมมือของ 4 กระทรวงหลัก โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะสนับสนุนการวางโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสู่ทุกตำบลทั่วประเทศ สำหรับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรของชุมชนแต่ละพื้นที่รวมถึงการนำนวัตกรรมสู่การผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงพาณิชย์รับหน้าที่ส่งเสริมเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งกระทรวงศึกษาธิการจะรับหน้าที่ยกระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่โลกดิจิทัล

ในปี พ.ศ. 2559 สำนักงาน กศน. ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินงานในด้านการสร้างเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมดิจิทัล ภายใต้นโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านนวัตกรรม การพัฒนาคน การให้บริการต่าง ๆ ของภาครัฐ โดยสำนักงาน กศน. ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ DTAC ในการดำเนินการติดตั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Free WiFi) ใน กศน.ตำบล จำนวน 7,424 แห่ง ทั่วประเทศ และดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรการประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับชุมชน สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้บริหาร พนักงาน เจ้าหน้าที่ นักศึกษา กศน. และประชาชนทั่วไปที่สนใจ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2559a) โดยจัดอบรมให้แก่ครู ก. ซึ่งเป็นบุคลากรจากสำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ทุกแห่ง ๆ ละ 2 คน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับสู่ครู ข. ซึ่งเป็นบุคลากรของ กศน.เขต/อำเภอ ๆ ละ 2 คน และถ่ายทอดสู่ครู ค. ซึ่งเป็นบุคลากรในระดับตำบลของ กศน. จำนวน 7,424 คน ตามลำดับ เพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดสู่ประชาชนในชุมชนให้สามารถทำธุรกิจ หรือทำการค้าขาย Online ผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟน (Smart Phone) และแท็บเล็ต (Tablet) ได้

สรุป ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งจัดตั้งขึ้นครั้งแรก เมื่อ ปี พ.ศ. 2550 และในปัจจุบันได้รับการปรับปรุงและพัฒนาขึ้นให้เป็นศูนย์ดิจิทัลชุมชน ในปี พ.ศ. 2559 เพื่อสอดคล้องกับแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างภาครัฐและประชาชน เป็นช่องทางการรับบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน ทำให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข การบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นภายใต้ความร่วมมือของ 4 กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สนับสนุนการวางโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสู่ทุกตำบลทั่วประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรของชุมชนแต่ละพื้นที่

รวมถึงการนำนวัตกรรมสู่การผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรงพาณิชย์ ส่งเสริมเรื่องพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ และกระทรงศึกษาธิการ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่โลกดิจิทัล

ที่มา : (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561)

ภาพที่ 2 โครงสร้างการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน

1.2 ความหมายของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นหนึ่งในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นตามที่รัฐบาลมีนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านนวัตกรรม การพัฒนาคน การให้บริการต่าง ๆ ของภาครัฐ รวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการศึกษาสร้างสารสนเทศและองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐ และภาคเอกชนในการบริหารจัดการร่วมกัน ซึ่งนอกจากนี้ยังมีผู้ได้กล่าวถึงความหมายของศูนย์ดิจิทัลชุมชนไว้มากมาย และผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลไว้ ดังนี้

ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ประกอบด้วยคำ 3 คำ คือ “ศูนย์” “ดิจิทัล” และ “ชุมชน” โดย พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) กำหนดความหมายในแต่ละคำ ดังนี้

ศูนย์ หมายถึง จุดกลาง, ใจกลาง, แหล่งกลาง, แหล่งรวม

ดิจิทัล หมายถึง เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สร้าง เก็บ ประมวลข้อมูล และเป็นสื่อที่มีการนำเอาข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง มาจัดรูปแบบ โดยอาศัยเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์ สื่อสารทางออนไลน์ หรือ ตัวกลางที่ถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่นำเอาข้อความ กราฟิกภาพเคลื่อนไหว เสียง และ วิดีโอ มาจัดการตามกระบวนการ และวิธีการผลิตโดยนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้งาน

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

จากคำข้างต้น ศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง แหล่งรวมเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สร้าง เก็บ ประมวลข้อมูล และเป็นสื่อกลางที่ถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มาจัดการตามกระบวนการ และวิธีการผลิตโดยนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้งานของกลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมหรืออาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2556) ได้กล่าวถึงศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ได้รับการยกระดับ และปรับบทบาทจากการลดความเหลื่อมล้ำมาเป็นการสร้างคุณค่า เพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในระยะเร่งด่วน (1 ปี 6 เดือน) เน้นการให้บริการชุมชน ในกิจกรรมหลักๆ ได้แก่

1. ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริมการซื้อขายออนไลน์ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมออนไลน์
2. จัดอบรมเพื่อบ่มเพาะความรู้ด้านการค้าขายออนไลน์แบบครบวงจร ได้แก่ การค้นหาข้อมูล การเปิดร้าน การถ่ายและตกแต่งภาพ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ การชำระเงิน การส่งของ และการสื่อสารกับลูกค้า
3. อบรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ อุปกรณ์และแอปพลิเคชัน แนะนำการใช้งานและแก้ไขปัญหาเบื้องต้น
4. แนะนำบริการภาครัฐ และบริการเชิงดิจิทัลที่น่าสนใจ
5. ให้บริการพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการทำงานร่วมกันของชุมชน รวมถึงจัดให้มีอุปกรณ์ดิจิทัล เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับงานตัดต่อ แท็บเล็ต เครื่อง Multifunction และ Free WiFi เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของชุมชน

6. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะเนื้อหาด้านอาชีพ การดูแลสุขภาพ ดิวเตอร์ การส่งเสริมทักษะด้านดิจิทัล และความรู้อื่น ๆ ผ่านสื่อดิจิทัล

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง โครงการที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมแรก เป็นการพัฒนาวิทยากร กศน. เพื่อขยายผลเศรษฐกิจดิจิทัล ร่วมกับ DTAC พัฒนาหลักสูตรขึ้น ระยะแรกสถาบัน กศน.ภาค 5 ภาค ดำเนินการอบรมให้แก่ครู ก. จากสำนักงาน กศน.กทม./จังหวัดทุกแห่งๆ ละ 2 คน เพื่อให้ครู ก. ไป ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับสู่ครู ข. ซึ่งเป็นบุคลากรของ กศน.เขต/อำเภอๆละ 2 คน หลังจากนั้น ครู ข. จะนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดสู่ครู ค. ซึ่งเป็นบุคลากรในระดับตำบลของ กศน. จำนวน 7,424 คน เพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดสู่ปลายทาง คือ ประชาชนในชุมชน ให้สามารถทำธุรกิจ หรือทำการค้าขายออนไลน์ ผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smart Phone) หรือแท็บเล็ต (Tablet) ได้แต่ก่อนที่จะนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้แก่ประชาชนได้นั้น ต้องมีกิจกรรมที่ 2 คือ การสร้างความพร้อมชุมชนผ่านเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยครู ค. ต้องดำเนินการสำรวจข้อมูล และความต้องการของชุมชนเสียก่อนว่าชุมชนนั้น ๆ มีสินค้าอะไร และมีความต้องการในการนำเสนอสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือไม่

สำนักงาน กศน. (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2559a) ได้กล่าวว่า ศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบริหารจัดการฐานข้อมูล ที่จำเป็นสำหรับ กศน. และชุมชน เพื่อให้มีความรู้และรับรู้ที่เท่าทันปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคดิจิทัล พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมความรู้ให้กับคนในชุมชนตลอดจนประชาชนทั่วไปให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถพัฒนาศักยภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสังคม ได้

กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน. (กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน., 2560) ได้กล่าวว่า ศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ศูนย์บริการอินเทอร์เน็ต และศูนย์บริการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ให้แก่การศึกษา กศน. และประชาชนเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย การสืบค้นข้อมูลข่าวสาร การบริหารจัดการเพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ สู่การค้าออนไลน์ (E-Commerce) เป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ในยุคดิจิทัล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและอื่น ๆ โดยร่วมมือกับเครือข่าย เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

เว็บไซต์สารานุกรม (เว็บไซต์สารานุกรม, 2555) ได้กล่าวว่า ศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง ศูนย์กลางของชุมชนที่ตั้งอยู่ที่ใดก็ได้ แต่ต้องมีเป็นสถานที่ที่ชุมชนสามารถเข้าไปใช้ได้อย่างสะดวก

และที่สำคัญเป็นศูนย์ที่มีเครื่องมือ ICT พื้นฐานในการให้บริการแก่คนในชุมชนทุกกลุ่มที่ต้องการใช้เครื่องมือ ICT เพื่อการพัฒนาตนเอง ตลอดจนพัฒนาชุมชนร่วมกัน ทั้งนี้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปตามคำนิยามของแต่ละองค์กร

สรุป ศูนย์ดิจิทัลชุมชน หมายถึง สถานที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ ICT เดิม และเป็นการลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างคุณค่า เพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในระยะเร่งด่วน และเป็นส่งเสริมความรู้ให้ประชาชนในชุมชนในด้านการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตให้สามารถทำธุรกิจ หรือทำการค้าขายออนไลน์ ผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smart Phone) หรือแท็บเล็ต (Tablet) รวมทั้งเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่ตั้งอยู่ที่ใดก็ได้ แต่ต้องเป็นสถานที่ที่ชุมชนสามารถเข้าไปใช้ได้สะดวก และที่สำคัญเป็นศูนย์ที่มีเครื่องมือ ICT พื้นฐานในการให้บริการแก่คนในชุมชนทุกกลุ่มที่ต้องการใช้เครื่องมือ ICT เพื่อการพัฒนาตนเอง ตลอดจนพัฒนาชุมชนร่วมกัน กระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการสร้างธุรกิจใหม่ ต่อยอดความคิดในการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ ภายใต้การดำเนินงานของ กศน.ตำบล

1.3 วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน

1. เพื่อลดช่องว่างด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Digital Divide) โดยประชาชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการสอดแทรกคุณธรรม วัฒนธรรมอันดีงามเหมาะสมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เยาวชน รวมถึงเป็นช่องทางการเข้าถึงบริการภาครัฐ (E-Services)

2. เพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สถานที่ราชการที่เหมาะสม ศาสนสถานและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนและชุมชน ให้มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าข้อมูล ต่อยอดความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. เพื่อใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนา และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต่าง ๆ เชิงบูรณาการ

4. เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้แก่ประชาชนในทุกภาคส่วน ได้แก่ เด็กเยาวชน กลุ่มอาชีพ เจ้าหน้าที่หน่วยงานระดับท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป

5. เพื่อสร้างผู้ชำนาญการในชุมชนให้มีความรู้ ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสามารถดูแลศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้ด้วยตนเองและพัฒนาทักษะวิทยากร ICT ชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนในชุมชนได้

6. เพื่อรวบรวม จัดทำข้อมูลและองค์ความรู้ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตของคนในชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น และสารสนเทศ (Community Content Creation) ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นการสนับสนุนการตัดสินใจของคนในชุมชน ในการดำเนินชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

7. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลของคนในแต่ละชุมชน และระหว่างชุมชน โดยเฉพาะเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น เกษตรกรรม การสร้างอาชีพ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และต่อยอด ความรู้ของชุมชน

8. เพื่อนำแผนกิจกรรมของศูนย์ฯ ที่จัดทำขึ้น แปลงมาสู่แนวทางปฏิบัติในการดำเนิน กิจกรรมของศูนย์ฯ ที่เกิดจากความร่วมมือและความต้องการของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยมีการสืบค้นและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของคนในชุมชนและระหว่างชุมชน

9. เพื่อให้ความรู้ทางการใช้ ICT ในยุคดิจิทัลแก่เยาวชนให้รู้เท่าทันเทคโนโลยี ไปพร้อม ๆ กับการใช้อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม

10. เพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายครู หรือผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ให้เป็นครู ICT แกนนำ ที่จะทำหน้าที่ขยายผลให้เยาวชนได้รับความรู้ และได้เรียนรู้ ในลักษณะการเรียนรู้ให้เป็น เรียน เรียนอย่างไรในยุคดิจิทัล

สรุป การจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ ลดช่องว่างด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พัฒนาศักยภาพของประชาชนและชุมชน ให้มีความรู้เรื่อง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และใช้ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนาและ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความชำนาญในด้านเทคโนโลยี ดิจิทัล และรวบรวมจัดทำข้อมูลและองค์ความรู้ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ การ ดำรงชีวิตของคนในชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ของชุมชน

1.4 การบริหารจัดการและบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบในศูนย์ดิจิทัลชุมชน

สำหรับการยกระดับ “ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน” เป็น “ศูนย์ดิจิทัลชุมชน” เพื่อเป็น สื่อกลางระหว่างภาครัฐและประชาชน เป็นช่องทางการรับบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมการ เรียนรู้ตามอัธยาศัย และส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน จะมีการปรับรูปแบบให้มี ภาพลักษณ์ที่เหมือนกันทุกแห่ง และให้มีลักษณะและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุยและแลกเปลี่ยน ความรู้ โดยอาจปรับเปลี่ยนจากรูปแบบห้องเรียนคอมพิวเตอร์มาเป็นห้องที่มีพื้นที่ในการพูดคุย โดย การนำคอมพิวเตอร์ไปไว้ริมห้อง แล้วมีพื้นที่ตรงกลางเป็นโต๊ะให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรืออาจมีห้องเพิ่ม เพื่อทำเป็นศูนย์ดิจิทัลชุมชน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ของแต่ละศูนย์ "การที่ประชาชนมีสมาร์ตโฟน ใช้มากขึ้น จึงจะเน้นไปที่การสอนประชาชนให้ใช้สมาร์ตโฟน เพื่อการทำอีคอมเมิร์ซ เพราะการใช้ สมาร์ตโฟนทำให้สามารถทำธุรกิจได้ตลอดเวลา แม้ไม่ได้อยู่ที่ศูนย์ดิจิทัลชุมชนก็ตาม ซึ่งจะช่วยให้

ประชาชนมีช่องทางการขายผลิตภัณฑ์มากขึ้น เพื่อความเป็นอยู่และเศรษฐกิจที่ดีขึ้นต่อไป" ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของศูนย์ดิจิทัลชุมชน ดังนี้

1.4.1. การบริหารจัดการศูนย์ดิจิทัลชุมชน

“ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน” (Community ICT Learning Centre) เป็นศูนย์กลางทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของชุมชนที่มีชื่อเรียกที่หลากหลายกันไปแล้วแต่ว่าหน่วยงานไหนอยากที่จะตั้งชื่ออย่างไรหรือเพื่อเน้นให้เห็นกิจกรรมหลัก ๆ ของศูนย์นั้น ๆ เช่น ศูนย์สื่อของชุมชน (Multimedia Learning Centre) ศูนย์การเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ของชุมชน (Community Electronic Centre) ฯลฯ ซึ่งไม่ว่าจะมีชื่ออย่างไรก็ตามศูนย์ฯ ดังกล่าวล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการส่งเสริมให้ชุมชนที่อยู่ห่างไกลและชุมชนที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อดังกล่าวสามารถที่จะเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อดังกล่าวได้อย่างเท่าเทียมเท่าทันและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองพัฒนาครอบครัวพัฒนาอาชีพพัฒนาบุตรหลานหรือเด็กเยาวชนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถที่เท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมได้

ดังนั้น “ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน” จึงนับว่าเป็นอีกหนึ่งนโยบายที่สำคัญของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยได้มีการจัดตั้งศูนย์ฯ ดังกล่าวขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่ที่ห่างไกลทั่วประเทศได้มีโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองของครอบครัวและของชุมชนได้อันจะเป็นการช่วยลดช่องว่างและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันทั้งกลุ่มคนเมืองและคนชนบทที่อยู่ห่างไกลได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.4.2 บทบาท และหน้าที่ ความรับผิดชอบในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (เดิม)

1. ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นผู้ที่คณะกรรมการ บริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมอบหมายหรือจ้างให้เป็นผู้ดูแลประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนโดยมีหน้าที่หลักๆ เช่น

1.1 ดูแลอุปกรณ์ต่าง ๆ ขณะเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมิให้สูญหาย

1.2 ดูแลคนที่เข้ามาใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้เป็นการใช้งานแบบปกติ (Normal used) และไม่ให้เกิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

1.3 แนะนำผู้ที่เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้สามารถใช้งานได้ เช่น สอนผู้ใช้งานไม่เป็นให้สามารถใช้งานได้ เป็นต้น

1.4 ประสานงานกับสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร , เครือข่ายผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติจังหวัด หน่วยงานราชการในพื้นที่ผู้นำชุมชน เป็นต้น

2. ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนหรือผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต้องกำกับติดตามดูแลสนับสนุนเชื่อมประสานทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสามารถเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและชุมชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์สูงสุดและเท่าเทียมอีกทั้งต้องกำกับดูแลเกี่ยวกับการประสานงานกับสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น กำกับติดตามเกี่ยวกับการรายงานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทราบทุกเดือน เช่น รายงานจำนวน และชื่อผู้เข้ามาใช้งานภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการอบรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นต้น

3. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน คณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนนั้นรวมทั้งกำกับการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้มีความโปร่งใสในรูปแบบของคณะกรรมการ เช่น ประกอบด้วยผู้นำในชุมชนนั้น ๆ อาทิเช่น นายก อบต. นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจะเป็นผู้ที่กำหนดนโยบาย เช่น จะเก็บค่าใช้บริการศูนย์ฯหรือไม่ค่าซ่อมแซมเครื่องและอุปกรณ์จะใช้เงินจากที่ใดบ้าง เป็นต้น

4. แกนนำเครือข่ายผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนแกนนำเครือข่ายผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน คือ คณะทำงานเครือข่ายผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการประสานงานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของกระทรวง ICT และชุมชนในพื้นที่และรวมทั้งระหว่างศูนย์ฯด้วยตนเองโดยแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ประธานแกนนำเครือข่ายแกนนำของแต่ละภาคแต่ละจังหวัด เป็นต้น ซึ่งมีบทบาทภารกิจของแกนนำเครือข่ายผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนประกอบด้วย

4.1 บทบาทด้านการบริหารจัดการร่วมวางแผนจัดทำและทบทวนแผนการดำเนินงานของคณะทำงานเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

4.2 บทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้เป็นไปตามอัตลักษณ์ของแต่ละศูนย์หรือแต่ละชุมชนตลอดจนเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเบื้องต้นที่เกิดขึ้นในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตามขีดความสามารถของคณะทำงานเครือข่าย

4.3 บทบาทด้านการประสานงานเชื่อมร้อยเครือข่ายเป็นศูนย์กลางการประสานงานแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ จากกระทรวงสู่ระดับภูมิภาคระดับจังหวัดและระดับพื้นที่

4.4 บทบาทด้านการติดตามประเมินผลรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4.5 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานและความเคลื่อนไหวของเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

4.6 บทบาทด้านการพัฒนาบุคลากรประสานงานอำนวยความสะดวกและให้ความรู้ในการพัฒนาบุคลากรด้าน ICT ให้แก่เครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

สรุป การบริหารจัดการและบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบในศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อให้ประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่ที่ห่างไกลทั่วประเทศได้มีโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองของครอบครัวและของชุมชนได้อันจะเป็นการช่วยลดช่องว่างและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันทั้งกลุ่มคนเมืองและคนชนบทที่อยู่ห่างไกลได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งกำหนดกรอบการดำเนินงานให้กับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน คือ ผู้บริหาร คณะกรรมการผู้ดูแล ให้สามารถดำเนินงานภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน กศน.ตำบล

ศูนย์ดิจิทัลชุมชน เป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ศูนย์บริการอินเทอร์เน็ต และศูนย์บริการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักศึกษา กศน. และประชาชนเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย การสืบค้นข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสาร การบริหารจัดการเพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ สู่การค้าออนไลน์ (E-Commerce) เป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคดิจิทัล ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และอื่น ๆ โดยร่วมมือกับเครือข่าย เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน ตามตารางที่ 1 แสดงแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน กศน.ตำบล

ตารางที่ 1 แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน กศน.ตำบล

ที่	งาน/กิจกรรม	วิธีดำเนินงาน
1	กิจกรรมให้ความรู้ด้าน ICT แก่ นักศึกษา กศน. และประชาชนในชุมชน	1. จัดการเรียนรู้การใช้ Computer/ Smart Phone/ Tablet และเครื่องมืออื่น ๆ ให้แก่นักศึกษา กศน. และประชาชนในชุมชน 2. จัดการเรียนรู้การใช้สื่อดิจิทัล และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ให้แก่นักศึกษา กศน. และประชาชนทุกกลุ่มชุมชน 3. ให้บริการสารสนเทศชุมชน 4. ให้บริการ Internet และสัญญาณ WIFI

ตารางที่ 1 แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน กศน.ตำบล (ต่อ)

ที่	งาน/กิจกรรม	วิธีดำเนินงาน
2	จัดเก็บ วิเคราะห์ และเผยแพร่ระบบสารสนเทศชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้มีการจัดเก็บ วิเคราะห์ จัดทำระบบสารสนเทศชุมชน โดยใช้ระบบฐานข้อมูลของ สำนักงาน กศน. หรือจัดทำระบบฯ ขึ้นเอง เช่น Website กศน. ตำบล Webpage Fan page 2. จัดการเรียนรู้การใช้สารสนเทศชุมชน มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ 3. ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเผยแพร่สารสนเทศ เพื่อประโยชน์ที่หลากหลาย เช่น การจำหน่ายสินค้า การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและบริการ
3	กิจกรรมการให้ความรู้ด้าน E-Commerce และการจัดทำเว็บไซต์การบริการด้านต่าง ๆ ของชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการเรียนรู้ ระบบการซื้อขายสินค้าของชุมชน ด้วย E-Commerce 2. ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนสามารถใช้ระบบ E-Commerce เป็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าของชุมชน เช่น ระบบ E-Commerce ที่พัฒนาขึ้นเอง ระบบ E-Commerce สำเร็จรูปจากเว็บไซต์ที่ให้บริการระบบ E-Commerce จากสื่อสังคมออนไลน์ 3. ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดทำเว็บไซต์ เพื่อเป็นช่องทางในการให้บริการศักยภาพของชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว ที่พัก แบบโฮมสเตย์
4	สรุป รายงาน และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปรายงานผลการดำเนินการบริหารจัดการ และกิจกรรมให้แก่ กศน. อำเภอ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบ ตามระยะเวลาที่กำหนด 2. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับทราบ

ที่มา แนวทางการดำเนินงาน กศน. ตำบล (กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน., 2560)

สรุป จากตารางที่ 1 พบว่า แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน กศน.ตำบล มีการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) กิจกรรมให้ความรู้ด้าน ICT แก่ นักศึกษา กศน. และประชาชนในชุมชน 2) จัดเก็บ วิเคราะห์ และเผยแพร่ระบบสารสนเทศชุมชน 3) กิจกรรมการให้ความรู้ด้าน E-Commerce และการจัดทำเว็บไซต์การบริการด้านต่าง ๆ ของชุมชน และ 4) สรุป รายงาน และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

1.6 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล พ.ศ. 2559

รัฐบาลมีนโยบายที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ภายใต้แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างสังคมคุณภาพที่

ประชาชนทุกคนต้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเท่าเทียม ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนงานดังกล่าว ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จึงต้องร่วมผลักดันให้เกิดการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมผ่านเครือข่ายที่มีอยู่ เช่น ศูนย์ดิจิทัลชุมชน กศน.ตำบล และเน็ตอาสา ในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัลในภาคประชาชนในวงกว้าง รวมถึงการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และอาชีพได้อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนที่สร้างสรรค์ และยั่งยืน โดยบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ภายในงานดิจิทัลไทยแลนด์ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2559b) ดังนี้

1. กรอบวัตถุประสงค์

1.1 เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในภาคประชาชนให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์และรับผิดชอบ

1.2 เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลที่ครอบคลุมทั่วประเทศ สามารถขยายผลได้ในวงกว้าง

1.3 เพื่อส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลผ่านเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชนอย่างน้อย 1,000,000 คน

2. ขอบเขตความร่วมมือ

2.1 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะพัฒนาวิทยากรชุมชนของศูนย์ดิจิทัลชุมชน และสนับสนุนให้เกิดการอบรมเพื่อขยายผลในชุมชน ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรม วิทยากร หลักสูตร สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของความร่วมมือ

2.2 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จะพัฒนาบุคลากรของ กศน.ตำบล ให้สามารถเป็นวิทยากร หรือผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล ส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของประชาชนผ่านศูนย์ดิจิทัลชุมชนใน กศน.ตำบล รวมถึงขยายผลไปยังระดับหมู่บ้าน เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของความร่วมมือ

2.3 บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) จะให้การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้กิจกรรมภายใต้ความร่วมมือนี้ประสบความสำเร็จ โดยการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักในวงกว้างถึงความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล จัดทำหลักสูตรการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับชุมชน การสร้างเครือข่ายเน็ตอาสา เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชน รวบรวมและประเมินผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของความร่วมมือ

สรุป บทบาทที่สำคัญ ได้แก่ ให้บริการประชาชนและแนะนำการใช้เทคโนโลยี เพื่อดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ มีการทำงานเชิงรุกด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งของประชาชน ด้วยการเพิ่มรายได้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีเป้าหมาย คือ การจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้ครบทุกตำบลภายใต้ความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงาน กศน. ซึ่งให้ กศน.ตำบล ทำหน้าที่เป็นศูนย์ดิจิทัลชุมชน และสนับสนุนสถานที่ เครื่องมือ และบุคลากร ในขณะที่กระทรวงไอซีทีและบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ให้การสนับสนุนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง อุปกรณ์การเรียนรู้ เช่น กล้องรับสัญญาณทีวีเพื่อการเรียนรู้ผ่านดาวเทียม ตลอดจนงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเชิงเศรษฐกิจ

2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบตายตัว ทุกคน ทุกวัยสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในระบบการศึกษา นอกกระบบการศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเรียนรู้ได้ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ไม่มีการหยุดนิ่ง เป็นการเรียนรู้ตลอดเวลาและอย่างสม่ำเสมอ กระทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

2.1 ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาในความคิดของคนส่วนใหญ่มักจะจำกัดอยู่ตามสถานศึกษาอย่างโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาออกมาแล้วก็มักจะคิดว่าตนเองมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต ซึ่งในความเป็นจริงเราอยู่ในโลกที่ไม่เคยหยุดหมุนและเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในทุกวัน ดังนั้นเราจึงไม่สามารถหยุดการเรียนรู้ไว้ที่จุดใดจุดหนึ่ง แต่ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อให้หมุนทันตามโลกเช่นกัน ซึ่งสุดท้ายแล้วจึงกลายเป็นที่มาของแนวคิด “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” นักการศึกษาบางท่านกล่าวว่า การให้ความหมายของคำว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” นั้น มีคำที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 คำ คือ ชีวิต (Life) ตลอดชีวิต (Lifelong) และการศึกษา (Education) หรือการเรียนรู้ (Learning)

คำว่า “Life” หรือ “ชีวิต” นั้น อาจมองในแง่ของพัฒนาการของมนุษย์ในแต่ละช่วงวัย ความเจริญเติบโต ความเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นชีวิตต้องเกี่ยวข้องกับสังคม ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา จิตวิทยา ศาสนา และการเมือง

คำว่า “Lifelong” หรือ “ช่วงชีวิต” นั้น อาจมองในแง่ของช่วงเวลาของชีวิตของบุคคล ตั้งแต่เกิดจนตาย

คำว่า “Education” กับ “Learning” หรือ “การศึกษา” และ “การเรียนรู้” มีความคล้ายคลึงกันมาก นักการศึกษาหลายท่านได้ให้คำอธิบายไว้ทั้ง 2 คำนี้ มักจะใช้แทนหรือใช้ความหมายเดียวกัน คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหรือในตัวบุคคล เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ ได้รับประสบการณ์ และนอกจากนั้น มีผู้ที่ให้ความหมายและจำกัดความของคำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้หลายคน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (สุมาลี สังข์ศรี, 2546) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ภาพรวมของการศึกษาทุกประเภทที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายและเป็นการศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลให้ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงชีวิตของบุคคลและพัฒนาต่อเนื่องให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ ทุกวัย ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ จากทุกแหล่งความรู้ในชุมชนและสังคม และเกิดขึ้นได้ทุกที่ โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับชีวิตและผสมผสานกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคล

สุนทร สุนันท์ชัย (สุนทร สุนันท์ชัย, 2545) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการศึกษาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์จากเกิดจนตาย มุ่งพัฒนามนุษย์ให้ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน และพัฒนาต่อเนื่องให้เต็มศักยภาพของบุคคลแต่ละคน เป็นการศึกษาที่เกิดจากแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และไม่เป็นทางการ

รุ่ง แก้วแดง (รุ่ง แก้วแดง, 2543) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่รวมถึงการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เรียน คือ ผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ตั้งแต่ก่อนเกิดจนตาย เรียนรู้ได้ทั้งชีวิต ครอบคลุมถึงคนที่ศึกษาด้วยตนเอง คนในวัยทำงาน ผู้สูงอายุ ฯลฯ

สำนักงาน กศน. (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Education) หมายถึง การศึกษาที่

เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย และพัฒนาคนให้ได้เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคม

Cropley (Cropley & Dave, 1978) การเรียนรู้ตลอดชีวิต(Lifelong Learning) หมายถึง การเรียนรู้ที่เป็นการตอบสนองความสำคัญของความต้องการที่จะเรียนในส่วนของผู้เรียนรู้อย่าง เป็นสำนึกและความพยายามของหน่วยงานทางการศึกษาที่จะจัดสถานการณ์ เพื่อจะอำนวยความสะดวกให้กับ การเรียนรู้นั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะไม่รวมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอย่าง หลีกเลียงไม่ได้ในชีวิต

Peterson (Peterson, 1979) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลตลอดช่วงชีวิตของเขา อันเป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาสติปัญญา สังคมและ บุคคล การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะการศึกษาของผู้ใหญ่แต่เป็นการศึกษาสำหรับทุก ๆ ช่วงชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษาไปจนถึงผู้สูงอายุเกิดขึ้น ตั้งแต่เกิดจนตาย

UNESCO (UNESCO, 1968) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ว่า การเรียนรู้ ตลอดชีวิตนั้นได้นำมาใช้ในเชิงของการให้การศึกษาต่อเนื่องแก่ผู้ออกจากโรงเรียนแล้ว หรืออาจจะ เรียกว่าผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่เป็นเวลานาน แต่ปัจจุบันนี้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ครอบคลุมกว้างกว่า กล่าวคือ จะครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นการจัด การศึกษาที่จะสนองความต้องการทางการศึกษาของแต่ละบุคคลและของกลุ่ม จะครอบคลุมตั้งแต่ การศึกษาสำหรับเด็กไปจนถึงการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่อย่างเป็นทางการต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่กล่าวมา สรุปได้ว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” เป็นเป้าหมายและอุดมการณ์ในการจัดโครงสร้างและระบบการจัดการศึกษาเพื่อทำให้บุคคลสามารถ เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงให้ความสำคัญที่การ จัดระบบโครงสร้างของการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นการศึกษาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ตั้งแต่ เกิดจนตาย มุ่งพัฒนาให้มนุษย์ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และพัฒนาต่อเนื่องให้ เต็มศักยภาพของบุคคล เป็นการศึกษาที่เกิดจากแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ทุก ชนิดทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การศึกษาประเภทต่าง ๆ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการ เรียนรู้ตลอดชีวิต และหลังวัยเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การศึกษานอกระบบ การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาเหล่านี้เป็นเพียงประเภทย่อย ๆ ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น เป็นผลรวมของการศึกษาทุกประเภทที่บุคคลได้รับตั้งแต่เกิดจนตาย

2.2 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การส่งเสริมให้บุคคลในสังคมเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ ตามศักยภาพเฉพาะตนนั้น ต้องให้ความสำคัญครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทุกคนต้องตระหนักว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตของคนทุกคน
2. ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเพศ อายุ ร่างกาย สติปัญญา อาชีพ พื้นฐานการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม
3. ต้องมีความเชื่อว่า บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยใด
4. ในแต่ละช่วงอายุบุคคลควรได้รับการศึกษาหลายรูปแบบผสมผสานกัน เพื่อการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพของบุคคล
5. ต้องครอบคลุมการศึกษาทุกประเภททุกระดับ
6. จัดบริการการศึกษาที่หลากหลาย มีสาขาวิชาหลักสูตรและกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนและฝึกฝนอย่างอิสระตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล
7. สร้างความยืดหยุ่นในกฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ ทั้งในประเด็นของกระบวนการ เวลา และสถานที่
8. จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอมีแหล่งการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้เรียนได้เพียงพอ การเรียนรู้ควรเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา
9. ให้มีการเทียบโอนหลักฐานการศึกษาหรือการเรียนรู้กันได้ในการศึกษาประเภทเดียวกัน และระหว่างการศึกษาทั้ง 3 ประเภท
10. จัดการศึกษาให้สัมพันธ์โดยตรงและกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคลและชุมชน เพื่อให้ทุกคนตระหนัก ว่าการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต
11. เป็นกระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ความสำคัญแก่ตัวผู้เรียนหรือบุคคลเป็นหลัก จึงส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ให้กำหนดหรือเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและรู้วิธีแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม

2.3 แนวปฏิบัติของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวปฏิบัติสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ถึงแม้ว่าในปัจจุบันแนวความคิดของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นที่ยอมรับกว้างขวางและนับวันจะยิ่งมากขึ้น แต่ก็ยังไม่มีกำหนดแนวปฏิบัติไว้อย่างตายตัว และแนวทางปฏิบัติของการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาควรกำหนดให้ชัดเจน
2. ด้านกลุ่มเป้าหมายควรมีการศึกษาวิเคราะห์และกำหนดให้ชัดเจน
3. ด้านประเภทของการศึกษาต้องจัดการศึกษาทุกประเภทให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ
4. ด้านแหล่งการเรียนรู้ควรจัดให้มีความหลากหลาย เปิดกว้าง และประสานสัมพันธ์

5. ด้านผู้จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรประสานความร่วมมือ
6. ด้านเนื้อหาหลักสูตรควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
7. ด้านวิธีการให้ความรู้ ให้การศึกษาควรมีความหลากหลายเพื่อผู้เรียนเลือกได้ตามความต้องการ
8. ด้านสื่อเทคโนโลยี ใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
9. ด้านบทบาทของครูหรือผู้สอน พัฒนาให้รับบทบาทและมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
10. ด้านการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายควรให้รู้ เข้าใจและสนใจศึกษา
11. ด้านการสร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องการสร้างในกลุ่มเป้าหมาย
12. ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จะช่วยให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

จากลักษณะสำคัญและแนวปฏิบัติของการเรียนรู้ตลอดชีวิต สรุป ได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติเป็นอย่างมาก เป็นการศึกษาที่ไม่แยกจากชีวิต และผสมผสานกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตของบุคคล กล่าวคือ ช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ในทุกช่วงของชีวิต มีโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกลมกลืนกับสภาพการดำเนินชีวิต สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง สอดคล้องกับการงาน สามารถเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป แสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีอิสระในการเรียนรู้ สามารถเลือกเรียนในสิ่งที่ตรงกับความต้องการความสนใจของตนเอง เลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมตามระดับความสามารถของตน พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม สามารถพึ่งตนเองและนำตนเองในการเรียนรู้ได้ พร้อมทั้งช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้มีโอกาสในการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง นอกจากนี้บุคคลและองค์กรในสังคมยังมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

2.4 พระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. 2559

การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ซึ่งเป็นการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการสร้างสรรค์ เกิดขึ้นภายใต้หน่วยงาน

หลักที่รับผิดชอบคือ สำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2559c) จึงสามารถระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิตไว้ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาตลอดชีวิต ให้จัดในสถานศึกษา สถานที่ของภาคีเครือข่ายการศึกษาตลอดชีวิต หรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

2. การจัดการศึกษาตลอดชีวิต ต้องคำนึงถึงความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติ เหมาะสมสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของบุคคล และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษาตลอดชีวิต

3. การจัด การส่งเสริม และการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต ให้ส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายการศึกษาตลอดชีวิต ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องดังต่อไปนี้

3.1 การส่งเสริมและการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต

3.2 กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต โดยให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่

สรุป สาระสำคัญ คือ ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้มาตรการส่งเสริม สนับสนุนและการบริหารและการจัดการการศึกษาตลอดชีวิต ดังนี้ ให้จัดการศึกษาในสถานศึกษา ภาคีเครือข่าย หรือแหล่งเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติ สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และมีหน่วยงานราชการ ภาคีเครือข่ายให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาตลอดชีวิต

2.5 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติ โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนสามารถสรุปได้ ดังนี้

แผนงานและโครงการสำคัญที่รองรับศูนย์ดิจิทัลชุมชน

1. แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560–2561)

1.1 โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 โครงการขยายเครือข่ายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุก

พื้นที่

2. แผนงาน/โครงการตามเป้าหมายที่รองรับศูนย์ดิจิทัลชุมชน

- 2.1 โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารทางการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา
- 2.2 โครงการพัฒนาคัดลอกข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้
- 2.3 โครงการจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก/สื่ออุปกรณ์และการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล
- 2.4 โครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา
- 2.5 โครงการจัดบริการสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
- 2.6 โครงการศึกษาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อตำรา สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม
- 2.7 โครงการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 2.8 โครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา
- 2.9 โครงการจัดให้มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
- 2.10 โครงการจัดทำคู่มือการบันทึกและใช้ข้อมูลสารสนเทศ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
- 2.11 โครงการจัดทำมาตรฐานข้อมูลกลางระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล
- 2.12 โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา

สรุป แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เป็นการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขซึ่งได้เน้นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษารวมทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและศูนย์ดิจิทัลชุมชนในปัจจุบันทั้งการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาโครงข่ายให้ครอบคลุม และการพัฒนาคัดลอก สื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้

2.6 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เรื่องการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสามารถใช้งานผ่านระบบอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ทัวถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และใช้มาตรการทางภาษีจูงใจให้ภาคเอกชนผลิตหนังสือ สื่อการอ่านและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและราคาถูก

2. ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ โรงเรียนผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุป จากยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต นั้น เน้นการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้งานผ่านระบบอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมทั้งการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต

3. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน พ.ศ. 2561

กลุ่มงานพัฒนานโยบายและแผนงาน สำนักงาน กศน. (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้ดำเนินการจัดทำนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 2 โดยได้วางแผนการดำเนินการที่รองรับศูนย์ดิจิทัลชุมชนในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัย และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้อื่น ในรูปแบบต่าง ๆ

3. ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษา และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง

4. พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การวัดและประเมินผลในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน

5. พัฒนาคูคณาจารย์และระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 สำนักงาน กศน. ได้กำหนดโครงการสำคัญทั้งที่เป็นนโยบายเร่งด่วนเพื่อร่วมขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และภารกิจต่อเนื่อง โดยโครงการสำคัญที่ดำเนินการเพื่อร่วมขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบด้วย

1.1 การขับเคลื่อน กศน. สู่อัจฉริยะ “Smart ONIE” ในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของประชาชนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

1.2 การพัฒนากำลังคนให้เป็น Smart Digital Persons (SDPs) ที่มีทักษะด้านดิจิทัล เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ ประกอบด้วย

2.1 การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรม หรือ Smart Farmer

2.2 ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนสู่วิสาหกิจชุมชน

3. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 สร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ E-Learning MOOC ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีมาบริหารจัดการเรียนรู้

3.2 พลิกโฉม กศน.ตำบล สู่อัจฉริยะ กศน.ตำบล 4 G (Good Teacher, Good Place Best Check-In, Good Activities, Good Partnership)

จากนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน พ.ศ. 2561 ข้างต้น สรุปสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและศูนย์ดิจิทัลชุมชน ได้ว่า กศน. มีวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อร่วมขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน คือ การขับเคลื่อน กศน. สู่อัจฉริยะ “Smart ONIE” การพัฒนากำลังคนให้เป็น Smart Digital Persons (SDPs) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรม หรือ

Smart Farmer ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนสู่วิสาหกิจชุมชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ E-Learning MOOC และรวมทั้งการพลิกโฉม กศน. ตำบล สู่ กศน.ตำบล 4 G

การเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้สำหรับคนรุ่นใหม่ เปลี่ยนแปลงไปแบบก้าวกระโดด โดยเฉพาะการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ ดังที่ (สกล ธีระวรวิญญู, 2559) กล่าวว่า จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันในยุคของข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีเป็นส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา ตลาดแรงงาน อาชีพใหม่เกิดขึ้น อาชีพเก่าบางอาชีพจะลดความสำคัญลง ปริมาณความรู้มีอัตราการเติบโตสูง ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลให้เกิดแนวโน้มที่ชัดเจนเกี่ยวกับความจำเป็นของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสาร คือ รูปแบบที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ เช่น หลักสูตรออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOCs) หรือช่องทางการเรียนรู้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น ภาพ เสียง วิดิทัศน์ สื่อสังคม เกม จึงนับเป็นโอกาสของคนยุคปัจจุบันในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ทางด้านเกี่ยวกับดิจิทัลในยุคปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้ประกอบเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลการทำงานวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการนำมาประยุกต์ใช้ในศูนย์ดิจิทัลชุมชนได้ ดังนี้

1. ความสำคัญของดิจิทัล

ตามแผนพัฒนาวิสัยทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564 ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นได้ส่งผลต่อบริบทของโลกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไป จากในอดีตเทคโนโลยีต่าง ๆ อาทิ ระบบประมวลผลที่ฉลาดขึ้นและมีความเป็นอัตโนมัติ ปริมาณข้อมูลในฐานข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และสามารถนำไปวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือขนาดเล็ก ซึ่งสามารถพกพาและเคลื่อนที่ไปทุกหนแห่ง ฯลฯ ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในแทบทุกมิติ ไม่เว้นแม้แต่มิติการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีคณะกรรมการเฉพาะด้านทำหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ขึ้นนำทิศทางของการพัฒนาให้แก่หน่วยงานทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ และกำหนดนโยบายสนับสนุนด้านการสร้างแรงจูงใจ (Incentive) นวัตกรรม (Innovation) จัดหาตลาด ให้แก่เอกชน เพื่อร่วมกันสร้างเศรษฐกิจไทยให้เข้มแข็ง และพัฒนาคนไทยที่มีความสามารถโดยมีหลักในการปฏิบัติงาน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ดังนี้

1.1 หลักการนำทาง

1. สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศโดยรวมให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแก้ปัญหาและความท้าทายของประเทศ
2. ใช้ประโยชน์สูงสุดจากพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัลให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างก้าวกระโดด
3. เข้าถึงคนทุกกลุ่ม (โดยเฉพาะผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลและยากจน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ) โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม และการเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้ และบริการดิจิทัลของรัฐ
4. วางแผนจากข้อมูลความพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของประเทศที่นำไปสู่การพัฒนาที่เป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติ
5. รวมพลังทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไปสู่การปฏิบัติตามแนวทาง “ประชารัฐ” ซึ่งเน้นการร่วมมือร่วมใจและรวมพลังของทุกภาคส่วน

1.2 เป้าหมาย

1. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิต การบริการ
2. สร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม ด้วยข้อมูลข่าวสาร และบริการต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
3. พัฒนาทุนมนุษย์สู่ยุคดิจิทัลด้วยการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่ม มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล
4. ปฏิรูปกระบวนการทัศน์การทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สรุป การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลในปัจจุบันตามแผนพัฒนาโรดแมปดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564 มีหลักในการปฏิบัติ คือ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ใช้ประโยชน์สูงสุดจากพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัล เข้าถึงคนทุกกลุ่ม วางแผนจากข้อมูลความพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของประเทศ และรวมพลังทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน

1.3 ภูมิทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทยในระยะเวลา 20 ปี

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศไทย มุ่งเน้นการพัฒนาในระยะยาวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แต่เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงกำหนดภูมิทัศน์ดิจิทัลหรือทิศทางการพัฒนา และเป้าหมายออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 Digital Foundation (1 ปี 6 เดือน) เป็นระยะที่ประเทศไทยมุ่งลงทุนและสร้างฐานรากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ในภายหลัง ระยะนี้กระทรวงจะขับเคลื่อนแผนฯอย่างเป็นรูปธรรมผ่านโครงการขับเคลื่อนเร่งด่วน นอกจากนี้ ในเชิงสถาบันกระทรวงจะผลักดันชุดกฎหมายที่ครอบคลุม และปฏิรูปองค์กรในการขับเคลื่อนงาน

ระยะที่ 2 Digital Thailand I: Inclusion (5 ปี) เป็นระยะที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นดิจิทัลไทยแลนด์ที่ทำให้ทุกภาคส่วนของประเทศสามารถเข้าถึง มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม หรือจะกล่าวได้ว่า เป็นช่วงที่มุ่งเน้น Inclusive Growth, Inclusive Development

ระยะที่ 3 Digital Thailand II: Full Transformation (10 ปี) ประเทศไทยก้าวไปสู่การเป็นดิจิทัลไทยแลนด์ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายซึ่งเป้าหมายของแผนฯ ที่ได้กำหนดไว้ทั้ง 4 ด้าน

ระยะที่ 4 Global Digital Leadership (20 ปี) เป้าหมายของการพัฒนาระยะยาวเป็นไปอย่างสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่พัฒนาแล้ว (รายได้ก้าวข้ามผ่านกับดักรายได้ปานกลาง) ที่สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่าในทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน

สรุป การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศไทยมีทิศทางการพัฒนา และเป้าหมาย 4 ระยะ คือ ประเทศไทยมุ่งลงทุนและสร้างฐานรากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ก้าวเข้าสู่การเป็นดิจิทัลไทยแลนด์ที่ทำให้ทุกภาคส่วนของประเทศสามารถเข้าถึง เป็นดิจิทัลไทยแลนด์ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถใช้นวัตกรรมดิจิทัลสร้างมูลค่าในทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน

2. การให้บริการภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government)

2.1 ประวัติความเป็นมา

รัฐบาลปัจจุบันได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนา และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในภาครัฐ (E-Government) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการประชาชน และภาครัฐกิจจะต้องเร่งดำเนินการพัฒนานำ ICT มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการเป็นรูปธรรมอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ ทันสมัยและโปร่งใส เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสารสนเทศ และการบริการภาครัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ขณะเดียวกันนำ ICT มาใช้ เพื่อทำการปฏิรูประบบบริหารองค์กรของรัฐให้ได้เป้าประสงค์ของการบริการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

จากสภาพการพัฒนาของภาครัฐใน E-Government ที่ผ่านมา แต่ละหน่วยงานมีมาตรฐานที่แตกต่างกันทั้งในด้านข้อมูล การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่าย และความไม่พร้อมในโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญ ทำให้ระบบที่มีอยู่ไม่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงให้เกิดบริการแก่ประชาชน และภาคธุรกิจ ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนด ดังนั้น เพื่อผลักดันให้การพัฒนา E-Government ได้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงได้จัดทำแผนงานพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น ประสานงาน เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและเชื่อถือได้ ลดขั้นตอน โดยได้จัดทำแผนทิศทางการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Roadmap) ที่กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ประเด็น ได้แก่

1. การจัดตั้งหน่วยงาน E-Government Agency
2. การพัฒนาการให้บริการภาครัฐผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
3. การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้าน IT
4. การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับในกระบวนการให้บริการ

ของภาครัฐ

ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวข้างต้น ได้จัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินงานระยะเวลา 3 ปี โดยในปีแรกเป็นการดำเนินการจัดตั้งหน่วยงาน E-Government Agency และพัฒนาระบบเครือข่ายสื่อสารคอมพิวเตอร์ เชื่อมโยงระดับกรมวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ในการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในปีแรกได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายสื่อสารคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงระดับกรมและจัดตั้งหน่วยงาน E-Government Agency ดังนี้

1. เพื่อมีเครือข่ายสารสนเทศภาครัฐ (Government Information Network หรือ GIN) ที่เชื่อมต่อกระทรวงทบวง จนถึงระดับกรม เพื่อให้รองรับปริมาณข้อมูลข่าวสารของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเครือข่าย Prime Minister Operation Center (PMOC), Minister Operation Center (MOC), Department Operation Center (DOC)
2. เพื่อมีเครือข่ายสารสนเทศที่รองรับการใช้งานที่หลากหลายรูปแบบ (Multi-media) เพื่อให้รองรับระบบงานของราชการ หรือการบริการประชาชน
3. เพื่อมีโครงข่ายสารสนเทศภาครัฐ (GIN) ให้บริการแก่ประชาชนครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เป็นโครงข่ายที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยสูง ที่มั่นคงและเชื่อถือได้
4. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน Internet Gateway ของภาครัฐโดยการจัดสรร Bandwidth ให้เหมาะสมกับการใช้งานของทางราชการ
5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านความเร็วในการรับ และส่งข้อมูลผ่านระบบ Intranet และ Internet ของภาครัฐ
6. เพื่อประหยัดงบประมาณค่าเช่าใช้ Internet Gateway ของหน่วยราชการ

7. เพื่อจัดตั้งหน่วยงานระดับปฏิบัติที่ทำหน้าที่ดำเนินงาน และบริหารจัดการงานพัฒนา รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม

2.2 ความหมาย

รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า E-Government คือ วิธีการบริหารจัดการภาครัฐ สมัยใหม่ โดยการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่าย สื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ภาครัฐ ปรับปรุงการบริการแก่ประชาชน การบริการด้านข้อมูลและสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ประชาชนมีความใกล้ชิดกับภาครัฐมากขึ้น สื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเข้าถึงบริการของรัฐ ประการสำคัญจะต้องมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเต็มใจจากทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน

ผลประโยชน์ที่สำคัญที่จะได้รับ คือ ธรรมาภิบาลและความโปร่งใสที่มีมากขึ้นใน กระบวนการทำงานของระบบราชการ อันเนื่องมาจากการเปิดเผยข้อมูล และประชาชนสามารถเข้า มาตรวจสอบได้ตลอดเวลาจึงคาดว่าจะนำไปสู่การลดคอร์รัปชันได้ในที่สุด

E-Commerce คือ บริการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบ B2C และ B2B เป็นหลัก E-Government จะเป็นแบบ G2G G2B และ G2C ระบบต้องมีความมั่นคงปลอดภัยเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ ประชาชนอุ่นใจในการรับบริการและชำระค่าบริการ ธุรกิจก็ สามารถดำเนินการค้าขายกับหน่วยงานของรัฐด้วยความราบรื่น อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อทาง อิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญในการให้บริการตามแนวทางรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

ความหมายของการแบ่งกลุ่มตามผู้รับบริการของ E-Government

1. รัฐ กับ ประชาชน (G2C) เป็นการให้บริการของรัฐสู่ประชาชนโดยตรง โดยที่บริการ ดังกล่าวประชาชนจะสามารถดำเนินธุรกรรมโดยผ่านเครือข่ายสารสนเทศของรัฐ เช่น การชำระภาษี การจดทะเบียน การจ่ายค่าปรับ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแทนประชาชนกับผู้ลงคะแนนเสียงและการค้นหาข้อมูลของรัฐที่ดำเนินการให้บริการข้อมูลผ่าน เว็บไซต์ เป็นต้น โดยที่การดำเนินการต่าง ๆ นั้นจะต้องเป็นการทำงานแบบ Online และ Real Time มีการรับรองและการโต้ตอบที่มีปฏิสัมพันธ์

2. รัฐ กับ เอกชน (G2B) เป็นการให้บริการภาคธุรกิจเอกชน โดยที่รัฐจะอำนวยความสะดวกต่อภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมให้สามารถแข่งขันกันโดยความเร็วสูง มีประสิทธิภาพ และมี ข้อมูลที่ถูกต้องอย่างเป็นทางการและโปร่งใส เช่น การจดทะเบียนทางการค้า การลงทุน และการส่งเสริม การลงทุน การจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ การส่งออกและนำเข้า การชำระภาษี และการ ช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก

3. รัฐ กับ รัฐ (G2G) เป็นรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปมากของหน่วยราชการ ที่ การติดต่อสื่อสารระหว่างกันโดยกระดาษและลายเซ็นในระบบเดิมในระบบราชการเดิม จะมีการ

เปลี่ยนแปลงไปด้วยการใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศ และ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเป็นทางการเพื่อเพิ่มความเร็วในการดำเนินการ (Economy of Speed) ลดระยะเวลาในการส่งเอกสารและข้อมูลระหว่างกัน นอกจากนี้ยังเป็นการบูรณาการการให้บริการระหว่างหน่วยงานภาครัฐโดยการใช้การเชื่อมต่อโครงข่ายสารสนเทศเพื่อเอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกัน (Collaboration) และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน (Government Data Exchange) ทั้งนี้รวมไปถึงการเชื่อมโยงกับรัฐบาลของต่างชาติ และองค์กรปกครองท้องถิ่นอีกด้วย ระบบงานต่าง ๆ ที่ใช้ในเรื่องนี้ ได้แก่ ระบบงาน Back Office ต่าง ๆ ได้แก่ ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบัญชี และการเงินระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ใช้ในเรื่องนี้ได้แก่ ระบบงาน Back Office ต่าง ๆ ได้แก่ ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบัญชี และการเงินระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ใช้ในเรื่องนี้ได้แก่ ระบบงาน Back Office ต่าง ๆ ได้แก่ ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบัญชี และการเงินระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ใช้ในเรื่องนี้ได้แก่ ระบบงาน Back Office ต่าง ๆ ได้แก่ ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบัญชี และการเงินระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

4. รัฐ กับ ข้าราชการและพนักงานของรัฐ (G2E) เป็นการให้บริการที่จำเป็นของพนักงานของรัฐ (Employee) กับรัฐบาล โดยที่จะสร้างระบบเพื่อช่วยให้เกิดเครื่องมือที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิต เช่น ระบบสวัสดิการ ระบบที่ปรึกษาทางกฎหมาย และข้อบังคับในการปฏิบัติราชการ ระบบการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ เป็นต้น

สรุป รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง วิธีการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ โดยการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนมีความใกล้ชิดกับภาครัฐมากขึ้น และ E-Commerce หมายถึง การบริการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความมั่นคงปลอดภัยให้กับประชาชนในการรับบริการและชำระเงินค่าบริการ โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง

2.3 ข้อดี ข้อเสีย

ข้อดี

1. สร้างโอกาสให้ประชาชนได้เลือกใช้บริการที่หลากหลายผ่านอินเทอร์เน็ต
2. ประชาชนได้รับบริการจากรัฐที่ดีขึ้น แม่นยำขึ้น สะดวกขึ้น เสียเวลากับรัฐน้อยลง เพราะมีช่องทางบริการใหม่ๆ
3. เกิดขึ้นในศูนย์บริการทางโทรศัพท์ (Call Center), บริการทางเว็บไซต์, การใช้อินเทอร์เน็ตผ่านมือถือ (WAP) เป็นต้น
4. รัฐให้ข้อมูลกับประชาชนได้มากขึ้น
5. ลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลและบริการของรัฐ
6. ลดความยุ่งยากของกฎเกณฑ์ เพิ่มความโปร่งใสในการทำงาน
7. หากมีการนำระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ ประชาชนจะได้รับความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อกับภาครัฐมากขึ้น โดยสามารถขอรับบริการได้ตลอดทุกวัน 24 ชั่วโมง

ข้อเสีย

ข้อเสียหลักที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ คือ การขาดของความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงประชาชนเพื่ออินเทอร์เน็ตความน่าเชื่อถือของข้อมูลบนเว็บและวาระซ่อนเร้นของกลุ่มรัฐบาลที่อาจมีผลต่อและมีอคติความคิดเห็นของประชาชน มีการพิจารณาจำนวนมากและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการและการออกแบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์รวมถึง Disintermediation ของรัฐบาลและประชาชนผลกระทบต่อปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองช่องโหว่ในการโจมตีไซเบอร์และระเบิดที่สถานะเดิมในพื้นที่เหล่านี้

3. ดิจิทัล (Digital)

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2558) หัวข้อบทความบริการความรู้ออนไลน์ กล่าวไว้ว่า ทุกวันนี้ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่มักเรียกเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันว่า Digital Native ซึ่งหมายถึงกลุ่มคนที่เกิดและเติบโตในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล เด็กและเยาวชนเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นดิจิทัลด้วยรูปแบบและช่องทางที่แสนง่ายดายในทุกที่และทุกเวลาที่ต้องการ ตัวอย่างการมีส่วนร่วมแบบออนไลน์ เช่น Social Networking Instant-Messaging (IM) Video-Streaming การแชร์ภาพ และการใช้อินเทอร์เน็ตแบบเคลื่อนที่ แม้ว่า การแนะนำเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตจะไม่ใช่วิธีการจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนยุคดิจิทัล นอกจากนี้จากการเพิ่มขึ้นของธุรกิจและบริการในรูปแบบออนไลน์ ผู้ที่มีทักษะการรู้ดิจิทัลมักจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ในการเข้าถึงบริการการดูแลสุขภาพและบริการจากภาครัฐ และโอกาสสำหรับการถูกว่าจ้างงาน การศึกษา และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังนั้น จึงนำเสนอแง่มุมและหลักการสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับการรู้ดิจิทัล รวมถึงทักษะและความสามารถต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นภายใต้การรู้ดิจิทัล โดยผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียด ดังนี้

3.1 การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy)

รูปภาพโมเดลข้างต้นนำเสนอส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันภายใต้การรู้ดิจิทัล ครอบคลุมตั้งแต่ประเด็นขั้นพื้นฐานไปจนกระทั่งขั้นที่สูงขึ้น ทั้งนี้เป็นการพัฒนาเชิงตรรกะจากทักษะขั้นพื้นฐานไปสู่ทักษะที่สูงขึ้น แต่การปฏิบัตินั้นไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ส่วนมากขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียนรู้แต่ละคน

นิยามของคำว่า การรู้หนังสือ หรือ Literacy แบบดั้งเดิมนั้น เน้นทักษะซึ่งเกี่ยวข้องกับการคิดคำนวณ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิดเชิงวิเคราะห์ ด้วยเป้าหมายคือการพัฒนานักคิดและผู้เรียนผู้ซึ่งสามารถเข้าร่วมสังคมในวิธีที่มีประสิทธิภาพ ทักษะทั้งหมดดังกล่าวจำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมในสังคมดิจิทัล อย่างไรก็ตามมันเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชุดทักษะและความสามารถทั้งหมดซึ่งจำเป็น

ความสามารถสำหรับการรู้ดิจิทัลสามารถแบ่งเป็น 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ใช้ (Use) เข้าใจ (Understand) และสร้าง (Create)

1. ใช้ (Use) หมายถึง ความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทักษะและความสามารถที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ใช้” ครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคขั้นพื้นฐาน คือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ (Word Processor) เว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) อีเมล และเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ สู่เทคนิคขั้นสูงขึ้นสำหรับการเข้าถึงและการใช้ความรู้ เช่น โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล หรือ เสิร์ชเอนจิน (Search Engine) และฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึงเทคโนโลยีอุบัติใหม่ เช่น Cloud Computing

2. เข้าใจ (Understand) หมายถึง ชุดของทักษะที่จะช่วยผู้เรียนเข้าใจบริบทและประเมินสื่อดิจิทัล เพื่อให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอะไรที่ทำและพบบนโลกออนไลน์ จัดว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นที่จะต้องเริ่มสอนเด็กให้เร็วที่สุดเท่าที่พวกเขาจะเข้าสู่โลกออนไลน์ รวมถึงการตระหนักว่าเทคโนโลยีเครือข่ายมีผลกระทบต่อพฤติกรรมและมุมมองของผู้เรียนอย่างไร มีผลกระทบต่อความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับโลกรอบตัวผู้เรียนอย่างไร เข้าใจยังช่วยเตรียมผู้เรียนสำหรับเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ผู้เรียนพัฒนาทักษะการจัดการสารสนเทศเพื่อค้นหา ประเมิน และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อติดต่อสื่อสาร ประสานงานร่วมมือ และแก้ไขปัญหา

3. สร้าง (Create) หมายถึง ความสามารถในการผลิตเนื้อหาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย การสร้างด้วยสื่อดิจิทัลเป็นมากกว่าแค่การรู้วิธีการใช้โปรแกรมประมวลผลคำหรือการเขียนอีเมล แต่มันยังรวมความสามารถในการดัดแปลงสิ่งที่ผู้เรียนสร้างสำหรับบริบทและผู้ชมที่แตกต่างและหลากหลาย ความสามารถในการสร้างและสื่อสารด้วยการใช้ Rich Media เช่น ภาพ วิดีโอ และเสียง ตลอดจนความสามารถในการมีส่วนร่วมกับ Web 2.0 อย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบ เช่น Blog การแชร์ภาพและวิดีโอ และ Social Media รูปแบบอื่น ๆ

สิ่งสำคัญ การพัฒนาการรู้ดิจิทัล คือ กระบวนการการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะเฉพาะที่มีความจำเป็นสำหรับการรู้ดิจิทัลจะแตกต่างจากคนหนึ่งถึงอีกคนหนึ่งโดยขึ้นอยู่กับความต้องการและสถานการณ์ของผู้เรียน ซึ่งอาจครอบคลุมตั้งแต่การรับรู้ขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมสู่การประยุกต์ใช้งานที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนยิ่งขึ้น นอกจากนี้การรู้ดิจิทัลกินความมากกว่าแค่การรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี แต่มันยังครอบคลุมถึงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับจริยธรรม สังคม และการสะท้อน (Reflection) ซึ่งฝังอยู่ในการทำงาน การเรียนรู้ การพักผ่อน และชีวิตประจำวัน

“Multi-Literacies” คือ คำที่มักใช้เพื่ออธิบายถึงความถนัดและความสามารถที่แตกต่างและหลากหลายซึ่งจำเป็นต่อการใช้ เข้าใจ และสร้างสื่อดิจิทัลที่กล่าวถึงข้างต้น จากตรงนี้ช่วยให้เราได้

คิดว่า “การรู้ดิจิทัลไม่ใช่ชุดทักษะที่ตายตัวแต่คือกรอบแนวคิด (Framework) ซึ่งดึงและขยายมาจากการรู้และความสามารถมากมายหลายหลายด้าน”

ภายใต้ "การรู้ดิจิทัล" คือความหลากหลายของทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันซึ่งทักษะเหล่านั้นอยู่ภายใต้ การรู้สื่อ (Media Literacy) การรู้เทคโนโลยี (Technology Literacy) การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (Visual Literacy) การรู้การสื่อสาร (Communication Literacy) และการรู้สังคม (Social Literacy)

การรู้สื่อ (Media Literacy) การรู้สื่อสะท้อนความสามารถของผู้เรียนเกี่ยวกับการเข้าถึง การวิเคราะห์ และการผลิตสื่อผ่านความเข้าใจและการตระหนักเกี่ยวกับ 1. ศิลปะ ความหมาย และการส่งข้อความในรูปแบบต่าง ๆ 2. ผลกระทบและอิทธิพลของสื่อมวลชนและวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยม 3. สื่อข้อความถูกสร้างขึ้นอย่างไรและทำไมถึงถูกผลิตขึ้น และ 4. สื่อสามารถใช้ในการสื่อสารความคิดของเราเองได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร

การรู้เทคโนโลยี (Technology Literacy) ความชำนาญในเทคโนโลยีส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับความรู้ดิจิทัล ซึ่งครอบคลุมจากทักษะคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสู่ทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น การแก้ไขภาพยนตร์ดิจิทัล หรือการเขียนรหัสคอมพิวเตอร์

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) การรู้สารสนเทศเป็นอีกสิ่งที่สำคัญของการรู้ดิจิทัลซึ่งครอบคลุมความสามารถในการประเมินว่าสารสนเทศใดที่ผู้เรียนต้องการ การรู้วิธีการที่จะค้นหาสารสนเทศที่ต้องการออนไลน์ และการรู้การประเมินและการใช้สารสนเทศที่สืบค้นได้ การรู้สารสนเทศถูกพัฒนาเพื่อการใช้ห้องสมุด มันยังสามารถเข้าได้ดีกับยุคดิจิทัลซึ่งเป็นยุคที่มีข้อมูลสารสนเทศออนไลน์มหาศาลซึ่งไม่ได้มีการกรอง ดังนั้น การรู้วิธีการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับแหล่งที่มาและเนื้อหาจำเป็นเป็นสิ่งจำเป็น

การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (Visual Literacy) การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็นสะท้อนความสามารถของของผู้เรียนเกี่ยวกับความเข้าใจ การแปลความหมายสิ่งที่เห็น การวิเคราะห์ การเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น และความสามารถในการใช้สิ่งที่เห็นนั้นในการทำงานและการดำรงชีวิตประจำวันของตนเองได้ รวมถึงการผลิตข้อความภาพไม่ว่าจะผ่านวัตถุ การกระทำ หรือสัญลักษณ์ การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการสื่อสารในสังคมสมัยใหม่

การรู้การสื่อสาร (Communication Literacy) การรู้การสื่อสารเป็นรากฐานสำหรับการคิด การจัดการ และการเชื่อมต่อกับคนอื่น ๆ ในสังคมเครือข่าย ทุกวันนี้เด็กและเยาวชนไม่เพียงจำเป็นต้องเข้าใจการบูรณาการความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น เพลง วิดีโอ ฐานข้อมูลออนไลน์ และสื่ออื่น ๆ พวกเขาจำเป็นต้องรู้วิธีการใช้แหล่งสารสนเทศเหล่านั้นเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้

การรู้สังคม (Social Literacy) การรู้สังคม หมายถึง วัฒนธรรมแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งถูกพัฒนาผ่านความร่วมมือและเครือข่าย เยาวชนต้องการทักษะสำหรับการทำงานภายในเครือข่ายทาง

สังคม เพื่อการรวบรวมความรู้ การเจรจาข้ามวัฒนธรรมที่แตกต่าง และการประสานความขัดแย้งของข้อมูล

สรุป การรู้ดิจิทัลนั้นแบ่งได้ 3 ส่วน คือ ใช้ (Use) เข้าใจ (Understand) และสร้าง (Create) การพัฒนาการรู้ดิจิทัลเป็นกระบวนการการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะเฉพาะที่มีความจำเป็นสำหรับการรู้ดิจิทัลจะแตกต่างจากคนหนึ่งถึงอีกคนหนึ่งโดยขึ้นอยู่กับความต้องการและสถานการณ์ของผู้เรียน ซึ่งอาจครอบคลุมตั้งแต่การรับรู้ขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมสู่การประยุกต์ใช้งานที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนยิ่งขึ้น

3.2 ทักษะทางดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับเด็กในอนาคต

วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ (วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ, 2560) จากหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ กล่าวว่า เด็กสมัยนี้ใช้เวลาอยู่กับหน้าจอวันละ 7 ชั่วโมง ตั้งแต่จอโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และเครื่องมือดิจิทัลอื่น ๆ ซึ่งรวมแล้วมากกว่าเวลาที่อยู่กับพ่อแม่ หรือเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ดังนั้น ข้อมูลที่เด็ก ๆ ได้รับผ่านโลกดิจิทัลจึงมีความสำคัญมากต่อพัฒนาการโดยรวมของเด็ก และพบว่าอีกว่า เด็กเสพและใช้ข้อมูลดิจิทัลแตกต่างจากผู้ใหญ่ จึงทำให้ยากที่ผู้ใหญ่และครูจะเข้าใจความเสี่ยงและภัยคุกคามที่เด็กเผชิญอยู่ จึงก่อให้เกิดช่องว่าง ทำให้ผู้ใหญ่ไม่สามารถให้คำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรับผิดชอบได้ จึงควรใช้ทักษะ 8 ประการที่ต้องสอนเด็กให้มีความฉลาดทางดิจิทัล ได้แก่

1. Digital Identity หรือ อัตลักษณ์ทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการสร้างและจัดการดูแลอัตลักษณ์และชื่อเสียงทางดิจิทัลของตนเอง ซึ่งรวมถึงการจัดการบุคลิกลักษณะของตนในโลกออนไลน์ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
2. Digital Use หรือ การใช้ประโยชน์จากดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการใช้อุปกรณ์และสื่อ รวมไปถึงการควบคุม เพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์ และโลกภายนอก
3. Digital Safety ความปลอดภัยในโลกดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการจัดการความเสี่ยงออนไลน์ เช่น การกระทำที่ทำร้ายผู้อื่น การปลุกกระดมให้ลူกฮือ หรือเนื้อหาที่มีปัญหา เช่น ความรุนแรง และการผิดศีลธรรม และการหลีกเลียง หรือ จำกัดขอบเขตของความเสี่ยงเหล่านี้
4. Digital Security ความมั่นคงทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการตรวจจับภัยคุกคามทางดิจิทัล เช่น การแฮค หรือการลักลอบเข้าถึงข้อมูล การสแกม หรือการฉ้อโกง และ มัลแวร์ หรือการใช้ซอฟต์แวร์ที่แฝงตัวเข้ามาทำความเสียหาย เป็นต้น
5. Digital Emotional Intelligence ความฉลาดทางอารมณ์ในโลกดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการ เห็นอกเห็นใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์
6. Digital Communication การสื่อสารทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการ สื่อสารและ ร่วมแรงร่วมใจ กับคนอื่น ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อ

7. Digital Literacy ความรู้เรื่องดิจิทัล หมายถึง มีความสามารถในการหาข้อมูล วิเคราะห์ ใช้ แชนจ์ (แบ่งปัน) และสร้างเนื้อหา รวมถึงสามารถคิดแบบคำนวณได้

8. Digital Rights สิทธิทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ และพิทักษ์สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิตามกฎหมาย รวมถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัว สิทธิบัตร เสรีภาพในการพูด และการละที่จะพูดให้คนเกลียดชังกัน

สำหรับการวางแผนในการสอนลูกหลานให้มีความฉลาดทางดิจิทัลนั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับแรก Digital Citizenship ให้เป็นประชากรในโลกดิจิทัล ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อ ด้วยความปลอดภัย ด้วยความรับผิดชอบ และด้วยความมีประสิทธิภาพ

ระดับที่สอง Digital Creativity ความคิดสร้างสรรค์ทางดิจิทัล คือ ให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศดิจิทัล โดยการร่วมกันสร้างเนื้อหาใหม่ๆ และเปลี่ยนแนวคิดให้เป็นจริงโดยใช้เครื่องมือทางดิจิทัล

และระดับที่สาม คือ Digital Entrepreneurship ผู้ประกอบการดิจิทัล คือ สามารถนำสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้แก้ปัญหาและความท้าทายของโลก หรือใช้ในการสร้างโอกาสใหม่ๆ

ดังนั้น จึงจะนำไปโรงเรียนเริ่มสอนการเป็นประชากรในโลกดิจิทัลให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาจจะใช้การเรียนรู้ผ่านเกมส์ สื่อสังคมออนไลน์ หรืออุปกรณ์ดิจิทัลอื่น ๆ เพราะเยาวชนมีความเสี่ยงต่อโลกไซเบอร์มาก โดยเฉพาะเสี่ยงต่อการเสพติดเทคโนโลยี

สรุป ทักษะที่ต้องกำหนดให้เด็กมีความฉลาดทางดิจิทัล มี 8 ประการ คือ อัตลักษณ์ทางดิจิทัล การใช้ประโยชน์จากดิจิทัล ความปลอดภัยในโลกดิจิทัล ความมั่นคงทางดิจิทัล ความฉลาดทางอารมณ์ในโลกดิจิทัล การสื่อสารทางดิจิทัล ความรู้เรื่องดิจิทัล และสิทธิทางดิจิทัล ตลอดจนการวางแผนให้มีความฉลาดทางดิจิทัล แบ่งเป็น 3 ระดับ การเป็นประชากรในโลกดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์ทางดิจิทัล และผู้ประกอบการดิจิทัล

3.3 คุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดิจิทัลในยุค Thailand 4.0

อนุชา โสมาบุตร (อนุชา โสมาบุตร, 2560) กล่าวว่า การที่มนุษย์ดำรงตนในโลกของชีวิตจริง ย่อมต้องมีทักษะความสามารถที่จะสามารถศึกษาเรียนรู้ ปฏิบัติงานและประกอบอาชีพ ตลอดจนหาความสุขหรือความบันเทิงให้กับชีวิต เพื่อจะได้มีความเป็นอยู่อย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งในโลกดิจิทัลก็เช่นเดียวกัน เนื่องด้วยต้องมีการใช้สื่อใหม่ที่มีความทันสมัยและสามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ไร้ขอบเขต มนุษย์ที่จะดำรงตนในโลกดิจิทัลจึงควรมีคุณลักษณะพื้นฐานในเรื่องต่าง ๆ โดยศึกษาและสรุปคุณลักษณะพื้นฐานอย่างน้อยที่สุดต้องมีของมนุษย์ที่จะอยู่ในโลกดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย หรือเรียกว่าเป็น พลเมืองดิจิทัล โดยคุณลักษณะพื้นฐานดังกล่าวมีทั้งหมด 8 ประการ ได้แก่

1. Digital Citizen Identity: ความสามารถในการสร้างและจัดการในการระบุตัวตน ด้วยความซื่อสัตย์ทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์

2. Screen Time Management: ความสามารถในการจัดการเวลาในโลกออนไลน์ การจัดการเวลาเพื่อภารกิจที่หลากหลาย และการจัดการเวลาและกำกับตัวเองในการทำกิจกรรมในสื่อสังคมออนไลน์

3. Cyber Bullying Management: ความสามารถในการตรวจจับสถานการณ์การกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ตและจัดการกับสถานการณ์อย่างชาญฉลาด

4. Cyber Security Management: ความสามารถในการปกป้องข้อมูลโดยการสร้างความปลอดภัยของรหัสผ่านและการจัดการการคุกคามทางไซเบอร์ที่มีความหลากหลาย

5. Privacy Management: ความสามารถในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่เผยแพร่ในโลกออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของทั้งของตนเองและของผู้อื่น

6. Critical Thinking: ความสามารถในการจำแนกข้อมูลที่เป็นจริงและข้อมูลที่เป็นเท็จ เนื้อหาที่ดีและเนื้อหาที่เป็นอันตราย และการติดต่อออนไลน์ที่น่าเชื่อถือและน่าสงสัย

7. Digital Footprints: ความสามารถในการทำความเข้าใจธรรมชาติของร่องรอยทางดิจิทัล ผลกระทบของร่องรอยทางดิจิทัลที่มีต่อชีวิตจริง และจัดการร่องรอยทางดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ

8. Digital Empathy: ความสามารถในการแสดงออกถึงความใส่ใจในความรู้สึกและความต้องการในโลกออนไลน์ทั้งของตนเองและของผู้อื่น

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2560) กล่าวว่า 8 ทักษะด้านดิจิทัล (Digital Skills Set) เป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ด้านเทคโนโลยีอย่างเต็มรูปแบบ โดยการยกระดับคุณภาพบุคลากรภาครัฐให้มีความเชี่ยวชาญด้านดิจิทัลในสาขาที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้มข้น (Digital Perform) ด้วยทักษะระดับมาตรฐานสากล เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) และพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์ พร้อมร่วมผลักดันให้ประเทศก้าวเข้าสู่ Thailand 4.0 ในปี ค.ศ. 2017

1. Digital Skill Leadership ทักษะความเป็นผู้นำภายใต้การบริหารงานในยุคดิจิทัล

2. Digital Skill Transformation ทักษะการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

3. Digital Skill Governance ทักษะด้านการบริหารงานภายใต้ธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับนโยบายดิจิทัล

4. Digital Skill Project Management ทักษะการบริหารโครงการในยุคดิจิทัล

5. Digital Skill Technology ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับศักยภาพองค์กร

6. Digital Services Design & Assurance ทักษะการออกแบบการให้บริการด้านดิจิทัลเพื่อการพัฒนาคุณภาพ

7. Digital Skill Compliance ทักษะในการประยุกต์ใช้กฎระเบียบ แผนดำเนินงาน นโยบาย และกฎหมายด้านดิจิทัล

8. Digital Skill Literacy ทักษะความรู้เท่าทันในการนำประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในการพัฒนาองค์กร

สรุป คุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดิจิทัลในยุค Thailand 4.0 มี 8 ประการ คือ การสร้างและจัดการในการระบุด่วนด้วยความซื่อสัตย์ทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ การจัดการเวลาในโลกออนไลน์ การตรวจจับสถานการณ์การกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ต การปกป้องข้อมูล การจัดการข้อมูลส่วนบุคคล การจำแนกข้อมูลที่เป็นจริงและข้อมูลที่เป็นเท็จ การทำความเข้าใจธรรมชาติของร่องรอยทางดิจิทัล และการแสดงออกถึงความใส่ใจในความรู้สึกและความต้องการในโลกออนไลน์ นอกจากนี้ ทักษะสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ด้านเทคโนโลยีอย่างเต็มรูปแบบ โดยการยกระดับคุณภาพบุคลากรภาครัฐให้มีความเชี่ยวชาญด้านดิจิทัล มี 8 ประการ คือ ความเป็นผู้ขับเคลื่อนองค์กร การบริหารงานภายใต้ธรรมาภิบาล การบริหารโครงการในยุคดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การออกแบบการให้บริการด้านดิจิทัล และความรู้เท่าทันในการนำประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

ความพร้อม

ความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมความพร้อมจะต้องเตรียมทุก ๆ ด้าน เช่น บุคคล วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เวลา รวมทั้งความรู้ เนื้อหาในสิ่งที่ต้องการปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความพร้อม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปรายละเอียดสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมได้ ดังนี้

1. ความหมายของความพร้อม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง มีครบทุกอย่าง มีความสมบูรณ์ทุกอย่าง

นฤมล สุมรรคา (นฤมล สุมรรคา, 2554) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อม หมายถึง การเตรียมตัวก่อนกระทำ หรือทำงานที่จะทำหรือได้รับมอบหมาย เป็นการทำความเข้าใจในงานที่จะ

ทำ ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับงานและ หน่วยงานที่จะเข้าร่วมปฏิบัติในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถ้ามีการศึกษาเตรียมการรัดกุมมาก มีความเข้าใจกับระบบและงาน มากก็จะมีความพร้อมมาก

อุษณีย์ พรหมศรียา (อุษณีย์ พรหมศรียา, 2555) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุผล ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความ พร้อม ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม

กชกร จอมขันเงิน (กชกร จอมขันเงิน, 2555) กล่าวว่า ความพร้อม เป็นพฤติกรรมหนึ่ง ที่เกิดจากความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจพร้อมที่จะตอบสนองหรือกระทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และ ความพร้อมนี้เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้บุคลากรประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ลัดดา หิริญญา (ลัดดา หิริญญา, 2555) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง บุคคลมีภาวะ สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ความถนัดในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และ เตรียมพร้อมในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สามารถลุล่วงและสำเร็จภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระปรีชญวิทย์ ธรรมโชโต (พระปรีชญวิทย์ ธรรมโชโต, 2556) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง การเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความสนใจและกระตือรือร้น ที่จะพัฒนาตนเอง เป็นการ ปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพ อันนำมาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดคือประสิทธิผล โดยขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ

ธีรยุทธ์ หนูนนท์ (ธีรยุทธ์ หนูนนท์, 2556) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพที่ เตรียมพร้อมในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สามารถลุล่วงและสำเร็จภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภชพน เชื้อมทอง (ภชพน เชื้อมทอง, 2556) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง องค์ประกอบ สภาพที่ครบครัน สมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย ทางด้านสภาพจิตใจ จนเกิด ความพอใจสามารถที่จะกระทำภารกิจให้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปอย่างราบรื่นด้วยศักยภาพที่มีอยู่ นั้นเอง

นิตยา ปินดาวงค์ (นิตยา ปินดาวงค์, 2559) ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความกระตือรือร้น มีความเต็มใจ มีประสบการณ์มีสภาพจิตใจ มีอารมณ์และมีความสามารถของบุคคล ต่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อให้กิจกรรมเหล่านั้นสำเร็จลุล่วงไป อย่างมีประสิทธิภาพ

Good (Good, 1973) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง ความสามารถตกลงใจ ความปรารถนา และความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ความพร้อมเกิดจากการเตรียมการ ความถนัด ความพอใจ หรือความกระตือรือร้น

Lefrancois (Lefrancois, 1988) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง วุฒิทางกายภาพ วุฒิ ภาวะทางสติปัญญา ความรู้พื้นฐาน หรือประสบการณ์เดิม และสภาพจิตใจ

Barrow and Milburn (Barrow & Milburn, 1990) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจและเริ่มต้นที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อม คือ สภาพจิตใจ กายวิภาค และสรีรวิทยา

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า ความพร้อม หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสมบูรณ์ ทั้งตัวบุคคล สถานที่ ระยะเวลา โอกาส การส่งเสริม และแรงจูงใจในการดำเนินการ หรือปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ ลุ่่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. องค์ประกอบของความพร้อม

Downing and Thrakrey (Downing & Thrakrey, 1971) อ้างถึงใน (ลาวรรณ เมฆจินดา, 2557) ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมไว้ 4 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกายทั่วไป

2. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางสติปัญญาโดยทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ (Perception) และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล

3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ ประสบการณ์ ด้านสังคม

4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotion Motivation and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางด้านอารมณ์ และความต้องการที่จะเรียนรู้

นฤมล สุมรรคา (นฤมล สุมรรคา, 2554) อ้างถึงใน (นิตยา ปินตาวงค์, 2559) กำหนดว่า ทฤษฎีความพร้อมมีองค์ประกอบหลักอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านความสามารถ (Ability) ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ ส่วนอีกด้าน คือความเต็มใจ (Willingness) ประกอบด้วย การให้คำมั่นสัญญา หรือความผูกพัน แรงจูงใจในการทำงานละความมั่นคง การเตรียมความพร้อมเป็นขั้นหนึ่งของลำดับขั้นการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ วุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิม และแรงจูงใจ

วุฒิภาวะ หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความสามารถในอันที่จะทำอะไรได้เอง ตามธรรมชาติโดยที่ความสามารถ นั้นไม่ได้เกิดจากการฝึกฝนหรือการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม วุฒิภาวะของบุคคล แสดงออกได้ทางร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา

ประสบการณ์เดิม การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ต้องอาศัยประสบการณ์เดิม ครุจึงมักใช้เป็นแนวทางในการเตรียมเนื้อหาบทเรียนให้เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ให้เหมาะแก่การเรียนรู้ได้ การที่

ประสบการณ์เดิมมีผลต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทางจิตวิทยาเรียกว่าเกิด “การถ่ายโยงการเรียนรู้” ทักษะเดิม ความรู้เดิม เป็นพื้นฐานทำให้เกิดความพร้อมในการเรียน

แรงจูงใจ เป็นความเต็มใจหรือความใคร่ที่จะเรียนรู้การสร้างแรงจูงใจที่ดีคือ การสนองความต้องการของผู้เรียน เด็ก ๆ มักต้องการให้คนอื่นยอมรับ ต้องการความเอาใจใส่และ ต้องการความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความพร้อม นอกจากนี้แล้วยังมีการเตรียมความพร้อมในหลายๆ ด้าน หลายรูปแบบ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษา คือ การเตรียมการด้านข้อมูลต่าง ๆ ที่ เราคาดว่าจะได้รับมอบหมาย ทั้งด้านข้อมูลของหน่วยงาน องค์กร สายการบังคับบัญชา และอื่น ๆ ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องและที่สำคัญ คือ การศึกษาพื้นฐานหรือการทบทวนงานทฤษฎีที่คาดว่าจะได้รับ

2. การเตรียมวางแผนงาน หมายถึง เมื่อมีการศึกษาในงานที่ คาดว่าจะได้รับ มอบหมายแล้ว ต่อไปเป็นการเตรียมวางแผนการกระทำ ระยะเวลาในการทำงาน ซึ่งต้องมีการเตรียมการไว้ก่อนหาหนทางที่ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการทำงาน

3. การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย คือ การมีร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ พร้อมกับทุกสภาพการทำงาน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กัน

จากองค์ประกอบของความพร้อมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุป คือ องค์ประกอบของความพร้อมประกอบด้วย ความพร้อม 7 ด้าน ได้แก่ กายภาพ สติปัญญา สิ่งแวดล้อม อารมณ์ แรงจูงใจ บุคลิกภาพ วุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิม และแรงจูงใจ และการเตรียมความพร้อมนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษา การเตรียมวางแผนงาน และการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย

3. ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2558a) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมของศูนย์การเรียนรู้ ICT เดิมในคู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สำหรับสำนักงานสถิติจังหวัดไว้ 5 ด้าน ดังนี้

3.1 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม

3.1.1 ความพร้อมด้านสถานที่

สถานที่จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนต้องตั้งอยู่บริเวณ ใจกลางของชุมชน โดยมีรัศมีการให้บริการที่สามารถครอบคลุมพื้นที่ในชุมชนที่ประชาชนสามารถเดินทางเข้าใช้บริการได้อย่างสะดวก และปลอดภัยหรือมีระบบการรักษาความปลอดภัย มีระบบไฟฟ้าเข้าถึง ระบบ โครงสร้าง ICT และมีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ น้อยที่สุด เช่น น้ำท่วม แผ่นดินทรุด ฯลฯ

ลักษณะของอาคารที่ติดตั้งมีความมั่นคง ปลอดภัย มีความเป็นอาคารเอกเทศ หรือเป็นห้องชั้น 1 ของอาคาร อยู่ใกล้ประตูทางเข้า เพื่อความสะดวกในการเข้าใช้งานของชุมชน มีระบบการไหลเวียนของแสงสว่าง ของการระบายอากาศที่เพียงพอ ไม่มีเสียงอึกทึก ฝุ่นละออง ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ ฯลฯ อีกทั้งมีการออกแบบหรือการปรับปรุงเกี่ยวกับความสามารถในการเข้ามาใช้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนของคนกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

ลักษณะพื้นที่ภายในของศูนย์ดิจิทัลชุมชนห้องที่จะทำการจัดตั้งคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ของศูนย์ดิจิทัลชุมชนต้องมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะติดตั้งตามขนาดต่าง ๆ ที่สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอนุมัติ ซึ่งขนาดของศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ได้รับอนุมัติจะมีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร หรือจำนวนผู้ใช้บริการในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้กรอบในการจัดเตรียมพื้นที่ที่เหมาะสมตามขนาดของศูนย์ดิจิทัลชุมชนแต่ละขนาดจะมีรายละเอียดต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2558a) ดังนี้

ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ขนาด M จำนวน 11 เครื่อง (เป็นจำนวนเครื่องที่ให้บริการ 10 เครื่อง และเป็นเครื่อง server จำนวน 1 เครื่อง) ควรมีขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า 30 ตารางเมตร

ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ขนาด L จำนวน 16 เครื่อง (เป็นจำนวนเครื่องที่ให้บริการ 15 เครื่อง และเป็นเครื่อง server จำนวน 1 เครื่อง) ควรมีขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า 42 ตารางเมตร

ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ขนาด XL จำนวนเครื่อง 21 เครื่อง (เป็นจำนวนเครื่องที่ให้บริการ 20 เครื่อง และเป็นเครื่อง server จำนวน 1 เครื่อง) ควรมีขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า 54 ตารางเมตร

ดังนั้นขนาดของพื้นที่ที่ทำการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน จะต้องมีความไม่น้อยกว่าที่กำหนดข้างต้น แล้วก็ไม่ควรที่จะมีขนาดใหญ่มากเกินไป และไม่ควรรื้อพื้นที่เข้าซ้อน หรือใช้ร่วมกับงานส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีการแบ่งส่วนกันอย่างชัดเจน เนื่องจากจะเป็นการรบกวนการใช้งานหรือการทำงานกัน และในส่วนของพื้นที่หากมีสิ่งกีดขวางอื่น ๆ เช่น มีห้องน้ำ มีเสา ฯลฯ อยู่ในบริเวณเดียวกันกับพื้นที่จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน จะต้องบวกพื้นที่เข้าไปอีก เพื่อให้เพียงพอต่อการจัดวางเครื่องคอมพิวเตอร์

3.1.2 ความพร้อมด้านงบประมาณ

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนจะต้องมีแผนการพึ่งพาตนเองที่ชัดเจน (แผนธุรกิจศูนย์ดิจิทัลชุมชน) หรือแผนการหารายได้ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยเฉพาะแนวคิด วิธีการ งบประมาณในการที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในส่วนของคณาจารย์บุคคลต่าง ๆ โดยเฉพาะค่าไฟฟ้า ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าจ้างผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน ค่าวัสดุสำนักงาน ฯลฯ และที่สำคัญ คือ ค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีที่ 2 เป็นต้นไป หลังการส่งมอบศูนย์ดิจิทัลชุมชน (กระทรวงไอซีทีจะจ่ายค่าอินเทอร์เน็ตให้แต่ละศูนย์ดิจิทัลชุมชนเฉพาะปีแรกหลังการติดตั้งเท่านั้น) ซึ่งได้แก่ ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือน

ค่าใช้จ่ายสำหรับการซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ในกรณีที่พินกำหนดการประกัน หรือการบริการหลังการขายต่าง ๆ

ดังนั้นแต่ละศูนย์ดิจิทัลชุมชนสามารถที่จะบริหารจัดการเพื่อการพึ่งตนเองได้ในรูปแบบของสถานประกอบการชุมชน ธุรกิจชุมชน แต่ต้องเป็นราคาที่เหมาะสม ชุมชนสามารถที่จะได้รับบริการที่เป็นธรรม และควรต้องไม่แพงกว่า หรือราคาถูกกว่าสถานประกอบการอื่น ๆ ที่มีลักษณะการให้บริการที่คล้ายกัน เช่น ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ เป็นต้น เพื่อเอารายได้จากการประกอบการดังกล่าว มาใช้จ่ายทั้งเพื่อการดำเนินการ การพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน การพัฒนาคน และการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมด้วย เป็นต้น

3.1.3 ความพร้อมด้านบุคลากร

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนจะต้องจัดหาและแต่งตั้งบุคลากรระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ โดยการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน หลักๆ ดังนี้

1) ผู้บริหารศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยทั่วไปคือหัวหน้าหน่วยงาน/สถานที่ ศูนย์ดิจิทัลชุมชนตั้งอยู่ หรืออาจจะเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือที่ได้รับการมอบหมายก็ได้

2) คณะกรรมการศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยทั่วไปคณะกรรมการต่าง ๆ ศูนย์ดิจิทัลชุมชน มักจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

2.1) คณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์ดิจิทัลชุมชน ทำหน้าที่หลักในการให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุน และอาจจะร่วมกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยทั่วไปคือผู้นำ ผู้ทรงคุณวุฒิหัวหน้าหรือผู้บริหารองค์กรทั้งจากใน และนอกชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ สภิติจังหวัด นายก อบจ. นายก อบต. นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

2.2) คณะกรรมการบริหารศูนย์ดิจิทัลชุมชน ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล บริหารจัดการ สนับสนุนส่งเสริม ฯลฯ

2.3) คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์ดิจิทัลชุมชน ทำหน้าที่ในการร่วมดำเนินการ หรือช่วยดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุดพร้อม ๆ กับความยั่งยืนด้วย

3) ผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยทั่วไปมักจะเป็นคนในท้องถิ่นนั้น ๆ หรือ ครู กศน. ตำบลที่มีจิตอาสา มีความชอบ มีจิตอาสา พร้อมสละเวลาให้ความช่วยเหลือ และรับผิดชอบการดำเนินงาน ประสานงานต่าง ๆ ให้กับในศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยทั่วไปแล้วจะต้องมีความรู้ หรือความสนใจเกี่ยวกับทักษะทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้นด้วย เป็นต้น

4) อาสาสมัคร และเครือข่ายภาคีต่าง ๆ ที่พร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาช่วยเหลือ ร่วมมือช่วยดำเนินการ หรือเข้ามาใช้บริการ เป็นต้น

3.1.4 ความพร้อมด้านข้อมูล องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุมชนที่ขอจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนควรเป็นชุมชนที่มีแผน หรือมีกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทุนเดิม หรือทรัพยากรเดิมที่มีอยู่ เช่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มผู้นำ กลุ่มอาสาสมัคร ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น

1) มีการนำข้อมูลข่าวสารจากภายนอกผ่านศูนย์ดิจิทัลชุมชน ไปใช้ประโยชน์/พัฒนาชุมชน เช่น การใช้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอาชีพ ฯลฯ

2) มีการนำความรู้รวมทั้งภูมิปัญญาของชุมชนส่งออกภายนอกศูนย์ดิจิทัลชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบอกเล่าเรื่องราว การแปรรูปภูมิปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ

3) มีการประชาสัมพันธ์ หรือมีแผนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนผ่านศูนย์ดิจิทัลชุมชน ส่งสังคมภายนอกอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านเว็บไซต์ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน เว็บไซต์ขององค์กรที่ศูนย์ดิจิทัลชุมชนตั้งอยู่ และเว็บไซต์ของกระทรวงฯ เป็นต้น

3.1.5 ความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมทั้งเครือข่ายภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของทั้งในและนอกพื้นที่

การมีส่วนร่วมของชุมชนพิจารณาจากจำนวนคนในชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในรูปแบบหรือลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะความตั้งใจ และความกระตือรือร้นในการให้ข้อมูลความพร้อมต่าง ๆ เช่น คน งบประมาณ ทรัพยากร ภูมิปัญญา แผนการเชื่อมประสานกับชุมชน และหน่วยงานภาคีต่าง ๆ

3.2 หลักเกณฑ์การประเมินและการให้คะแนน

หลักเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีรายละเอียดการให้คะแนนเพื่อให้สามารถพิจารณาและประมวลผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินความพร้อมการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ลำดับ	ความพร้อม	เกณฑ์การให้คะแนน
1	ความพร้อมของสถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	1.1 ที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน <ul style="list-style-type: none"> - ใกล้ชุมชนในระยะทาง 500 เมตร - ใกล้ชุมชนในระยะทาง 1 กิโลเมตร - ใกล้ชุมชน 1.2 ลักษณะอาคารที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน <u>ความเป็นเอกเทศ</u> <ul style="list-style-type: none"> - มีความเป็นเอกเทศ

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินความพร้อมการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ต่อ)

ลำดับ	ความพร้อม	เกณฑ์การให้คะแนน
1	ความพร้อมของสถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (ต่อ)	<p>- ใช้อาคารร่วมกับสำนักงานหรือหน่วยงานอื่น</p> <p><u>ความแข็งแรง คงทนของตัวอาคาร</u></p> <p>- เป็นอาคารที่สร้างด้วยวัสดุคงทน เช่น คอนกรีต</p> <p>- เป็นอาคารที่สร้างด้วยวัสดุไม่คงทน เช่น ไม้อัด</p> <p>1.3 ลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน</p> <p><u>พื้นที่ใช้สอย</u></p> <p>- มีการกันแยกจากพื้นที่ใช้สอยอื่น</p> <p>- ใช้ร่วมกับพื้นที่ใช้สอยอื่น</p> <p><u>ขนาด</u></p> <p>- มีขนาดห้องเหมาะสมกับจำนวนเครื่อง</p> <p>- มีขนาดห้องเล็กกว่าจำนวนเครื่อง มีพื้นที่ใช้สอยจำกัด</p> <p><u>แสงสว่างและอากาศ</u></p> <p>- มีหน้าต่างที่แสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก</p> <p>- ไม่มีหน้าต่าง</p> <p><u>การเข้าถึง</u></p> <p>- ทางเข้าอาคารที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นเส้นทางสาธารณะ</p> <p>- ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอยู่ติดประตูรั้ว</p> <p>- ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอยู่ใกล้ประตูรั้วหรือทางเข้าในระยะ 50-100 เมตร</p> <p>- ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอยู่ใกล้ประตูรั้วหรือทางเข้าในระยะมากกว่า 100 เมตร</p> <p><u>สภาพแวดล้อมรอบข้าง</u></p> <p>- ปลอดภัย ไม่มีมลภาวะ</p> <p>- ปลอดภัยแต่มีมลภาวะ เช่น มลภาวะทางเสียง กลิ่น เป็นต้น</p>

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินความพร้อมการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ต่อ)

ลำดับ	ความพร้อม	เกณฑ์การให้คะแนน
2	ความพร้อมของเจ้าหน้าที่	<p><u>จำนวนผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไว้มากกว่า 2 คน - จัดเตรียมผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไว้ 2 คน - จัดเตรียมผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไว้น้อยกว่า 2 คน <p><u>สถานะผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นคนในท้องถิ่น - เป็นคนต่างถิ่น <p><u>ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความเชี่ยวชาญทางด้านคอมพิวเตอร์ - มีทักษะพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ - ไม่มีทักษะพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ <p><u>ความพร้อมในการปฏิบัติงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นเจ้าหน้าที่ที่สามารถดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้ตลอดไม่มีภารกิจอื่น - เป็นเจ้าหน้าที่ประจำของหน่วยงานและมีภารกิจอื่นที่ต้องปฏิบัติ <p><u>ความร่วมมือกับกระทรวงฯ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกระทรวงได้ - มีผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตามที่กระทรวงจัดได้ - สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมสัมมนาต่าง ๆ ของกระทรวงได้ - สามารถจัดหา จัดเตรียมคนในชุมชนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงได้

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินความพร้อมการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ต่อ)

ลำดับ	ความพร้อม	เกณฑ์การให้คะแนน
2	ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเป็นตัวแทนกระทรวงฯ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้ - สามารถเป็นวิทยากรอบรมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้แก่คนในชุมชนได้
3	ความพร้อมเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	<p><u>ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีนโยบายและวิสัยทัศน์ที่ดีในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน <p><u>คณะกรรมการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน - มีคณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน - มีคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน - มีคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน <p><u>การดำเนินงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดทำแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนรายปี - มีแนวทางและแผนการหารายได้เข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน - มีหน่วยงานให้การสนับสนุนงบประมาณ - สามารถจัดทำรายงาน หรือบันทึกการเข้าใช้งานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่งให้กระทรวงได้ตามเวลาที่กำหนด - มีบุคลากรเสริมที่สามารถทดแทนและช่วยดำเนินการในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินความพร้อมการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ต่อ)

ลำดับ	ความพร้อม	เกณฑ์การให้คะแนน
4	ความพร้อมด้านการให้บริการ	<p><u>การเปิดบริการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดบริการทุกวัน - เปิดบริการ จันทร์-ศุกร์ - เปิดบริการเฉพาะวันที่มีกิจกรรมการอบรม ในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน <p><u>เวลาเปิดบริการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 08.00 น.-18.00 น. - 08.00 น.-16.30 น. - 08.00 น.-15.00 น. <p><u>กลุ่มผู้ให้บริการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ทุกกลุ่มในชุมชน - เฉพาะกลุ่ม <p><u>รูปแบบการให้บริการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต - ให้บริการงานเอกสาร - ให้บริการสอนหลักสูตรทางคอมพิวเตอร์แก่ ชุมชน - ให้บริการซ่อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ - ให้บริการกลุ่มอาชีพเพื่อการค้าขายชุมชน ออนไลน์ - บริการให้คำปรึกษาทางคอมพิวเตอร์และ อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น
5	ความพร้อมด้านงบประมาณ	<ul style="list-style-type: none"> - มีงบประมาณสนับสนุนค่าไฟฟ้าศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน - มีงบประมาณสนับสนุนค่าจ้างหรือ ค่าตอบแทนผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินความพร้อมการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ต่อ)

ลำดับ	ความพร้อม	เกณฑ์การให้คะแนน
		<ul style="list-style-type: none"> - มีงบประมาณในการจัดกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน - มีงบประมาณค่าวัสดุสำนักงาน - สามารถดูแลค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีต่อไป หลังการส่งมอบ ซึ่งได้แก่ ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือน ค่าใช้จ่ายสำหรับการอบรมให้แก่คนในชุมชน รวมถึงค่าซ่อมบำรุงเครื่อง
6	ความพร้อมของภูมิปัญญาและอาชีพในชุมชน	<p>ผลิตภัณฑ์ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีผลิตภัณฑ์ชุมชน - ไม่มีผลิตภัณฑ์ชุมชนการรวมกลุ่มอาชีพ - มีการรวมกลุ่มและจัดตั้งกลุ่มอาชีพเป็นทางการ - มีการรวมกลุ่มแต่ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพอย่างเป็นทางการ <p>ภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการแปรรูปภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นสินค้าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ - ไม่มีการแปรรูปภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นสินค้าชุมชน
7	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือในการสำรวจการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนและให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

ที่มา : คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2558a)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ค้นพบจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเดิม และศูนย์ดิจิทัลชุมชนในปัจจุบัน รวมทั้งแนวความคิด นโยบาย และกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ค้นพบจากเอกสาร และงานวิจัย

หน่วยงาน/ผู้วิจัย	พ.ศ.	องค์ประกอบที่ค้นพบ								
		ด้านสถานที่ตั้ง	ด้านการจัดการและการประสานงาน	ด้านบุคลากร	ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	ด้านการกำหนดแผนปฏิบัติงาน	ด้านการประชาสัมพันธ์	ด้านงบประมาณ	ด้านวัสดุอุปกรณ์
ประภาพรรณ วุ่นสุข	2553	✓	✓	✓		✓			✓	
กระทรวง เทคโนโลยี สารสนเทศและการ สื่อสาร	2558	✓	✓	✓	✓	✓				
แผนพัฒนาดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและ สังคม	2559	✓		✓	✓	✓				
สุธาศินี สีนวนแก้ว	2553	✓	✓	✓		✓				
มณฑิรา กิตติวารภรณ์	2554	✓	✓	✓					✓	✓
สงวนศักดิ์ แก้งมุงคุณ	2554	✓			✓	✓				
สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา	2554		✓			✓				
สิริกัญจน์ เขิตชู	2554		✓	✓			✓	✓	✓	✓
เรวัต แสงสุริยงค์	2555	✓		✓			✓			

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ค้นพบจากเอกสาร และงานวิจัย (ต่อ)

หน่วยงาน/ผู้วิจัย	พ.ศ.	องค์ประกอบที่ค้นพบ								
		ด้านสถานที่ตั้ง	ด้านการจัดการและการประสานงาน	ด้านบุคลากร	ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	ด้านการกำหนดแผนปฏิบัติงาน	ด้านการประชาสัมพันธ์	ด้านงบประมาณ	ด้านวัสดุอุปกรณ์
ธงไชย สุริทรรวรางกูร	2555		✓		✓					
พุทธชาติ ศิริบุตร	2556		✓	✓		✓			✓	
เมธินี วงศ์วานิช รัมภกา และปาน เทพ ลากเกสร	2556		✓	✓		✓				
ศยามน อินสะอาด และจิตติยา เนตรวงษ์	2556	✓	✓							
อารีย์ มัยยังพงษ์	2556	✓		✓	✓	✓		✓		
สมาน ลอยฟ้า	2557	✓								
สมเกียรติ เพ็ชรมาก และ นุชจรี บุญเกต	2558	✓	✓	✓				✓		
สราวุธ แจ่มสุข และ สุทิศา ซองเหล็กนอก	2559	✓		✓						
ธนวรรณ ปัญญาคำ	2553		✓	✓						
พรรณอร พัฒนาการค้า	2558	✓	✓							

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ค้นพบจากเอกสาร และงานวิจัย (ต่อ)

หน่วยงาน/ผู้วิจัย	พ.ศ.	องค์ประกอบที่ค้นพบ								
		ด้านสถานที่ตั้ง	ด้านการจัดการและการประสานงาน	ด้านบุคลากร	ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	ด้านการกำหนดแผนปฏิบัติการ	ด้านการประชาสัมพันธ์	ด้านงบประมาณ	ด้านวัสดุอุปกรณ์
อักษรณ วรงค์ปรีดี	2557	✓	✓							
มนัสสุดา นันทสิริพร	2556		✓	✓	✓					
อนุพงษ์ อินฟ้า แสง และพนัส อุณหบัณฑิต	2559		✓	✓	✓			✓		
วรากร หงษ์โต	2553		✓					✓		
กัญจน์ ผลภาชี	2554	✓		✓	✓					
จุฑารัตน์ ศรวณวงค์	2558	✓	✓	✓						
จักรวุฒิ ชนะพันธ์	2556	✓	✓	✓		✓	✓			
พัชรวัลย์ สังข์ศรี	2557	✓	✓		✓	✓				
มานิตย์ ซาซियो	2555	✓		✓	✓					
จันทร์ศรี สิมสินธุ์	2558			✓	✓	✓				
Singh	2005	✓	✓	✓						
Gurr	2006	✓		✓						
Zain & Idrus	2006	✓	✓	✓						
Danner and Pessu	2013	✓		✓						
รวม		23	22	24	11	12	5	3	4	2

จากตารางที่ 3 พบว่า การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ค้นพบจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเดิม หรือ ศูนย์ดิจิทัลชุมชนในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยที่มีความถี่ตั้งแต่ 11 ขึ้นไป ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมด้านการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความพร้อมด้านสถานที่ตั้ง

ความพร้อมด้านลักษณะสถานที่ตั้งซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการพิจารณาหรือสร้างศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลในการให้บริการประชาชนในชุมชน ประกอบด้วย การจัดบรรยากาศภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับบริการ จัดพื้นที่รองรับการให้บริการประชาชนในชุมชนได้อย่างเพียงพอ มีอาคารสถานที่ตั้งมีความมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย มีระบบไฟฟ้าและระบบป้องกันไฟฟ้าที่สามารถรองรับการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ มีระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการประชาชน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ที่จอดรถและห้องน้ำ ให้บริการประชาชนเพียงพอ และจัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ชัดเจน

2. ความพร้อมด้านการจัดการและการประสานงาน

การทำงานของคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน และการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย มีการประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อการทำงานร่วมกัน มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ มีฐานข้อมูลชุมชนและให้บริการข้อมูลท้องถิ่นและข้อมูลชุมชนด้านอื่น ๆ มีระบบรักษาความปลอดภัยการใช้อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ มีการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง และสามารถยืดหยุ่นเวลาเปิด - ปิดการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

3. ความพร้อมด้านบุคลากร

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีบุคลากรในการปฏิบัติงานที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชน มีบุคลากรให้บริการ คำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการ มีบุคลากรประจำที่สามารถให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญ

เฉพาะด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ ส่งเสริมให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีบุคลากรที่สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชน

4. ความพร้อมด้านภูมิปัญญาและอาชีพ

ชุมชนที่จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความหลากหลายทางอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ และการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลในการรวบรวมข้อมูลในชุมชน ประกอบด้วย เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและการให้บริการในรูปของร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลประสบการณ์ของคนในชุมชนและต่างชุมชน มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของชุมชนไว้ให้บริการจำหน่าย เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชน สร้างตลาดออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชนได้จริง มีแผนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน

5. ความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีการบริหารจัดการภาคประชาชน มีการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลในการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน ประกอบด้วย มีการสำรวจความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน มีการติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน มีการทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะการทำงานกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน ร่วมกับชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลท้องถิ่นและกิจกรรมต่าง ๆ แก่สาธารณชน ร่วมกับชุมชนใช้เวลาว่างจัดกิจกรรมความสัมพันธ์กันในชุมชน มีแผนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่ และสามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งงานวิจัยภายในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ สามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

1. งานวิจัยภายในประเทศ

1.1 งานวิจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

ประภาพรพรณ วุ่นสุข (ประภาพรพรณ วุ่นสุข, 2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะของการบริหารจัดการที่เหมาะสมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กรณีศึกษาในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (Telecentre) โดยการศึกษาองค์ประกอบในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบในการบริหารจัดการชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อวิเคราะห์สรุปลักษณะของการบริหารจัดการที่เหมาะสมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ ใช้ทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สำหรับวิจัยเชิงคุณภาพใช้กรณีศึกษาแบบเปรียบเทียบ (Comparative Case Study Method) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ผู้ดูแลศูนย์ฯ และผู้รับบริการฯ ทั้งสิ้นจำนวน 60 คน จาก 4 ศูนย์ คือ 1) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเฉลิมพระเกียรติวัดโพธิ์การาม จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนวัดบูรพา จังหวัดยโสธร 3) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง จังหวัดสมุทรปราการ และ 4) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเทศบาลตำบลหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี สำหรับวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เก็บข้อมูลจากผู้ดูแลศูนย์ฯ และผู้รับบริการฯ จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 202 ศูนย์ทั่วประเทศผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสัมภาษณ์กลุ่มทั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ 1) โครงสร้างทางเทคโนโลยี 2) การบริการ 3) ทรัพยากรบุคคล และองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชน คือ 1) โครงสร้างชุมชน 2) คณะกรรมการบริหาร 3) ความรับผิดชอบ และพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ จำนวน 29 ปัจจัย มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุดในแต่ละกลุ่มจำนวน 6 ปัจจัย คือ 1) มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานและวิเคราะห์สภาพการณ์ต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน 2) มีการกำหนดระเบียบ/ข้อปฏิบัติภายในศูนย์ฯ 3) มีการกำหนดกลุ่มผู้รับบริการ และทำการตลาด ประชาสัมพันธ์ 4) การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ฯ จากสมาชิกในชุมชนอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง 6) เป็นแหล่งศึกษาดูงานให้แก่ศูนย์ฯ และองค์กรอื่น ๆ

สุธาศินี สีนวนแก้ว (สุธาศินี สีนวนแก้ว, 2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ ICT เพื่อการพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพในประเทศไทยกำลังพัฒนา จากการศึกษาวิจัยพบว่า การพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพนั้นย่อมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาตนเองอันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

เพราะท้ายที่สุดแล้วจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมสู่สังคม การที่จะทำให้การพัฒนาสังคมสู่สังคม คุณภาพได้นั้น ย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบดังต่อไปนี้เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาการพัฒนาสังคมสู่สังคม คุณภาพย่อมเกิดขึ้นได้หากทุกคน ทุกภาคส่วนในชุมชนใช้ปัญญาเป็นเครื่องนำทางและใช้ ICT เป็นเครื่องมืออันทรงพลังเป็นตัวผลักดันให้เกิดการพัฒนา ฉะนั้น ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพโดยใช้ ICT ต้องอาศัยทุกส่วนในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาสังคมสู่สังคม คุณภาพที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ปัจจัยความสำเร็จสำคัญ 5 ประการจึงประกอบไปด้วย ความเข้มแข็งของชุมชน โครงสร้างพื้นฐานทาง ICT ในชุมชน การเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ของคน ในชุมชน การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และการเชื่อมโยงนโยบายและกิจกรรม ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากปัจจัยดังกล่าวมา ย่อมสะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการ พัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพในประเทศที่กำลังพัฒนาไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยหากคนในชุมชนหรือ องค์กรที่เกี่ยวข้องละเลยต่อบทบาทและหน้าที่ของการเป็นคน “คุณภาพ”

มณฑิรา กิตติวราภรณ์ (มณฑิรา กิตติวราภรณ์, 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้าน บุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. ผู้ ให้บริการ ได้แก่คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 15 คน และ 2. ผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 120 คน โดยมีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง ฉบับเท่ากับ 0.88

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า สถานที่ตั้ง ขนาด แสงสว่าง และอุณหภูมิของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม ลักษณะของตัวอาคารมีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และไม่มี เสี่ยงรบกวนจากภายนอก

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ พบว่า ยังมีความไม่เหมาะสม ควรให้มีการจัด กิจกรรมขึ้นภายในศูนย์ เช่น การฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การประกวดแข่งขัน เป็นต้น และควรมี การประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้มากขึ้นเพื่อชักชวนคนมาใช้บริการ

2. ด้านบุคลากร พบว่า จำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT มีจำนวนไม่เพียงพอ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ จำนวน 2 คน ซึ่งแต่ละคนนั้นมีภาระหน้าที่งานประจำจึงส่งผลให้ไม่สามารถเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า สภาพ วัสดุ อุปกรณ์โดยรวมมีความเหมาะสม มีความทันสมัย คุณภาพดี ค่อนข้างใหม่ การประมวลผลของคอมพิวเตอร์ค่อนข้างเร็ว โปรแกรมครอบคลุมการใช้งาน แต่ควรปรับปรุงเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต และควรเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น

4. ด้านงบประมาณ พบว่า อัตราค่าบริการมีความเหมาะสม แต่ควรมีการหางบประมาณ มาสนับสนุนเพิ่มเติม

5. ด้านผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สงวนศักดิ์ แก้วมุงคุณ (สงวนศักดิ์ แก้วมุงคุณ, 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชุมชนในภูมิภาค กรณีศึกษาเว็บไซต์หมู่บ้าน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชุมชนในภูมิภาค กรณีศึกษาเว็บไซต์หมู่บ้าน ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การยอมรับเทคโนโลยี และทำนายสิ่งที่มีผลกระทบต่อปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ดูแลเว็บไซต์หมู่บ้าน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีกลุ่มประชากรที่ศึกษาคือ ผู้ดูแลเว็บไซต์หมู่บ้านทั้งในระดับอำเภอและหมู่บ้านจำนวน 1,111 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมายที่กระจายอยู่ทั่วประเทศไทย โดยอาศัยทฤษฎี Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ลักษณะของกลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.20 ส่วนมากมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 34.70 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 68.10 ประสบการณ์ด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้งานคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 51.70 และมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเว็บไซต์ระดับปานกลาง ร้อยละ 52.40 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชุมชนในภูมิภาค กรณีศึกษาเว็บไซต์หมู่บ้านไทย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ อิทธิพลทางสังคมในการพัฒนาเว็บไซต์หมู่บ้าน ทศนคติเกี่ยวกับการใช้งานเว็บไซต์หมู่บ้าน สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาเว็บไซต์หมู่บ้าน และความคาดหวังในประสิทธิภาพจากเว็บไซต์หมู่บ้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ โดยทั้ง 4 ปัจจัย สามารถอธิบายความคิดเห็นในการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชุมชนในภูมิภาค กรณีศึกษาเว็บไซต์หมู่บ้านได้ร้อยละ 41.00

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูและผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ วิธีดำเนินงาน การพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตระหว่างครูและผู้เรียน ซึ่งใช้แบบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรมเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า มีข้อบ่งชี้ชัดว่า การพัฒนาครูและผู้เรียนให้มีทักษะสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีและสร้างสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพได้นั้น ครูและผู้เรียนควรมีการวางแผนร่วมกันในการจัดเตรียมเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับแผนการสอน มีการปรึกษาหารือ ช่วยเหลือกันระหว่างอบรม วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากร จัดการอบรมด้วยกัลยาณมิตร ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญยิ่งของการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทย

สิริกาญจน์ เชิดชู (สิริกาญจน์ เชิดชู, 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับและเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการยอมรับและเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยทำการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในประเทศไทย แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ข้อคำถามได้พัฒนามาจากงานวิจัยเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ผ่านการทดสอบความตรงของเนื้อหา และความเที่ยงของเครื่องมือ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในประเทศไทย ซึ่งได้แบ่งการใช้งานจำแนกตามภูมิภาค จำนวน 513 คน

ผลการวิจัย พบว่า มี 3 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจในการเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้แก่ 1) อิทธิพลทางสังคม 2) การรับรู้ถึงความง่ายในการเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 3) การรับรู้ถึงประโยชน์ในการเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนทางอ้อมให้เกิดความตั้งใจในการเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน นั้น คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านวัสดุ/อุปกรณ์ และปัจจัยด้านงบประมาณ จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนด้านคำแนะนำถึงความง่ายและประโยชน์ในการเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยผ่านการใช้ความร่วมมือของคนในสังคม พร้อมทั้งวางนโยบายต่อการพัฒนาในระยะสั้นและระยะยาวต่อปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านวัสดุ/อุปกรณ์ และปัจจัยด้านงบประมาณ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

เรวัต แสงสุริยงค์ (เรวัต แสงสุริยงค์, 2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาการใช้รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของไทยผ่านศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพ บริบท โครงสร้างทางสังคม และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชุมชนบ้านหัวโกรก และพัฒนาคู่มือการใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐบาลที่เหมาะสมกับบริบทและโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบพหุหรือหลายวิธี ใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาแผนที่จาก Google ทำการทบทวนวรรณกรรมทั้งที่เป็นเอกสารแบบพิมพ์และแบบดิจิทัล รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตภาคสนาม การสัมภาษณ์ และการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยมีหน่วยวิเคราะห์เป็นครัวเรือน ชุมชน หน่วยงานของรัฐ และบริการอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐบาล

จากการวิจัย พบว่า บ้านหัวโกรกเป็นหมู่บ้านในชนบท ตั้งอยู่ในเขตเมืองของจังหวัดชลบุรี ได้รับผลกระทบจากความเป็นอุตสาหกรรมและความเป็นเมืองจากรอบด้าน แม้ว่าชุมชนนี้มิถนล้อมรอบแต่การเดินทางของประชาชนไปยังหน่วยงานของรัฐบาลก็ไม่สะดวกหากไม่มีรถยนต์ส่วนตัว รัฐบาลจึงทำการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนติดต่อกับหน่วยงานของรัฐบาลด้วยระบบออนไลน์ ในระดับชุมชนประชาชนมีความพร้อมด้าน ICT แต่ในระดับครัวเรือนประชาชนมีความพร้อมด้าน ICT แตกต่างกันไปตามสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจด้านรัฐบาล มีการนำเอา ICT มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน แต่ไม่มีระบบบริการออนไลน์เพื่อให้บริการประชาชนได้จากชุมชนหรือครัวเรือน ประชาชนต้องติดต่อและใช้บริการกับหน่วยงานของรัฐบาลด้วยตนเอง ด้านประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี พหุติกรรม และบริบทของบริการอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐบาล แต่ประชาชนเชื่อว่าอินเทอร์เน็ตสามารถช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐบาล ด้านคู่มือผู้ใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาภายใต้บริบทและโครงสร้างทางสังคมของชุมชนมี 2 ประเภท คือ 1) คู่มือผู้ใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์แบบไม่ทำธุรกรรม 2) คู่มือผู้ใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐบาลแบบทำธุรกรรม

ธงชัย สุรินทร์วรานุกร (ธงชัย สุรินทร์วรานุกร, 2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การหาแนวทางเพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจขนาดกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจขนาดกลางอย่างเหมาะสม ตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรธุรกิจขนาดกลาง ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ องค์กรธุรกิจขนาดกลาง ในเขตภาคกลาง จำนวนทั้งสิ้น 400 แห่ง โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการองค์กรธุรกิจขนาดกลาง จำนวนทั้งสิ้น 5 ราย

ผลการวิจัย พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ส่วนใหญ่ทำงานในกลุ่มงานเลขานุการ ถัดมาเป็นกลุ่มงานพนักงานบริษัท เช่น งานบัญชี การเงิน และถัดมาเป็นกลุ่มงานหัวหน้าฝ่าย ตามลำดับ

2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ โดยใช้ในขั้นจัดเก็บความรู้มากที่สุด ถัดมาได้แก่ขั้นการหาความรู้ ขั้นสร้างความรู้ ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นการถ่ายโอนความรู้ และขั้นการวิเคราะห์ความรู้ ตามลำดับ

3. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่งเสริมให้พนักงานขององค์กรหาความรู้โดยการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อหาข้อมูลภายนอกมากที่สุด ถัดมาได้แก่ การอ่านบทความ วารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รองลงมา ได้แก่ การให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของบริษัท การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการแลกเปลี่ยน ความรู้กับผู้อื่น การใช้ระบบการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ขององค์กร และการสอบถาม ความรู้จากผู้อื่น ตามลำดับ

4. เหตุผลที่องค์กรธุรกิจขนาดกลางใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ใน องค์กร พบว่า องค์กรธุรกิจคำนึงถึงปัจจัยในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับมาก ได้แก่ ความสะดวกรวดเร็ว การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การใช้งานง่าย ความถูกต้องเชื่อถือได้ ตามลำดับ

5. องค์กรธุรกิจมีปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ในองค์กร ในปัจจัยด้านความสะดวกรวดเร็ว ความถูกต้องของข้อมูล การนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ และความ ทันสมัยของเทคโนโลยี

6. องค์กรธุรกิจส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการ จัดการองค์ความรู้ในองค์กรในระดับมาก โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ความ ถูกต้องของข้อมูล การให้บริการข้อมูลความรู้ ความทันสมัยของเทคโนโลยี ความสะดวกรวดเร็ว และ คุณภาพของการให้บริการ ตามลำดับ

พุทธชาติ ศิริบุตร (พุทธชาติ ศิริบุตร, 2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์ งานวิจัยศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การ เรียนรู้ ICT ชุมชน วิธีการวิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูล ประชากร ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การประเมินผลและการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการ โดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ในช่วง พ.ศ. 2551 – 2556

ผลการสังเคราะห์การวิจัย พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีผลกระทบในการลดความ เหลื่อมล้ำทางดิจิทัล มีการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และการบริหาร งบประมาณเอง สภาพของศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในสถานที่ราชการในชุมชน บริการที่สำคัญ ได้แก่ บริการอินเทอร์เน็ต และการฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็น เด็กและเยาวชน บุคลากรของศูนย์ฯ ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์ฯ ผู้บริหารศูนย์ฯ และผู้ดูแล ศูนย์ฯ ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ บุคลากร และงบประมาณ มีข้อเสนอแนะต่อกระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร ให้มีการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างภาคี เครือข่าย การ พัฒนาบุคลากรและการให้การศึกษาผู้ใช้ให้รู้เท่าทันดิจิทัล

เมธินี วงศ์วานิชรัมย์ภกา และปานเทพ ลากเกสร (เมธินี วงศ์วานิชรัมย์ภกา และปานเทพ ลากเกสร, 2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการ

ดำเนินงานและสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) 2) เสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางการนำนโยบายการเสริมสร้างศักยภาพสถานศึกษาในการผสมผสาน ICT ในกระบวนการเรียนรู้ ข้อมูลการวิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอน และได้เข้าเยี่ยมชมโรงเรียนอย่างไม่เป็นทางการ (Informal School Visit) ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวม 9 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างการผสมผสาน ICT เพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กมี 2 ลักษณะ คือ 1) การผสมผสาน ICT ในห้องเรียนปกติ และ 2) การผสมผสาน ICT โดยการจัดชั้นเรียนพิเศษนอกห้องเรียนปกติ นอกจากนี้แล้วคณะผู้วิจัยค้นพบนัยยะสำคัญเชิงนโยบายว่า รัฐบาลสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมการผสมผสาน ICT โดยพิจารณาจากแรงจูงใจได้ใน 2 ระดับ คือ แรงจูงใจระดับบุคคล (Individual Motivation) และแรงจูงใจระดับสถาบัน (Institutional Motivation) นอกจากนี้ที่สำคัญปัจจัยที่จะเอื้อสู่ความสำเร็จของกระบวนการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงนี้ ทางคณะผู้วิจัยได้เสนอว่า

1. ครูผู้สอนควรได้รับการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ และทัศนคติเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของ ICT ที่มีต่อวงการศึกษไทย โดยเฉพาะการสร้างความปลอดภัยให้กับผู้เรียนในเรื่องการพัฒนากระบวนการคิด
2. ครูผู้สอนควรตระหนักว่า การให้การศึกษากับผู้ปกครอง ถือเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนควบคู่ไปกับการให้ความรู้แก่นักเรียนในการใช้ ICT โดยเริ่มจากเชิญผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของการใช้ ICT ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาความคิดไปสู่การสร้างสรคองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Self-Constructed Knowledge)
3. ครูผู้สอนควรเข้าใจแนวคิดของความแตกต่างของผู้เรียน (Individual Difference) ในเชิงการใช้ ICT โดยเปลี่ยนทัศนคติของครูที่มักใช้ประสบการณ์ส่วนตัวอนุมานว่า นักเรียนในห้องเรียนของตนมีทักษะในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้เท่าเทียมกัน มาสู่การบริหารจัดการความรู้โดยการใช้ ICT ที่เน้นการพัฒนาทักษะของครูที่ให้เวลาที่แตกต่างกันแก่นักเรียนในการใช้ ICT แสวงหาความรู้ อาทิ การเปลี่ยนคาบเรียนที่ให้เวลาแก่นักเรียนที่เพียงพอในการสืบค้นข้อมูลการจัดชั้นเรียนแบบกลุ่มทำงานมากกว่าการทำงานเดี่ยว
4. ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการมุ่งเน้นการสอนมาสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Learning Facilitator) ในชั้นเรียน

ศยามน อินสะอาด และฐิติยา เนตรวงษ์ (ศยามน อินสะอาด และฐิติยา เนตรวงษ์, 2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้และการเข้าถึง ICT ที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และการเข้าถึง ICT ของครูและพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ 1) ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 530 คน 2) ผู้บริหารในสังกัด สพฐ. ครูในสังกัด สพฐ. และผู้เชี่ยวชาญ ด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ชุมชนนักปฏิบัติ และการใช้ ICT เป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนสำหรับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามการใช้และการเข้าถึง ICT 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ 3) แบบประเมินรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้และการเข้าถึง ICT ของครูภาพรวมอยู่ในระดับมาก รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายนอก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงจูงใจภายใน ด้านกระบวนการ ด้านคุณลักษณะชุมชน และด้านผลลัพธ์ โดยมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อารีย์ มัยงพงษ์ (อารีย์ มัยงพงษ์, 2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้ ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ICT และความต้องการในการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและเปรียบเทียบความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เครื่องมือในการศึกษาเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 355 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ด้วย t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) สำหรับการศึกษาในเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้ประสานงานชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน และการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยเชิญตัวแทนจากชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT เพื่ออ่านข้อมูล/ข่าวสารและติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้สูงอายุมีความต้องการต่อประเด็น เหล่านี้ในระดับมาก ได้แก่ การได้รับบริการฝึกอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การอบรมหลักสูตรการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต สถานที่ฝึกอบรมที่สะดวกในการเดินทาง และวิทยากรที่เข้าใจข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ

พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป ให้ความสำคัญในด้านสถานที่และเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม วิทยากร หลักสูตร และการให้บริการในการฝึกอบรม มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมมีความต้องการในการฝึกอบรมด้าน ICT มากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยฝึกอบรมมาก่อน และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐจัดหาคอมพิวเตอร์สาธารณะไว้บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชน ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตฟรี จัดหาคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ตในราคาประหยัด และการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดฝึกอบรมด้าน ICT สำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชน

สมาน ลอยฟ้า (สมาน ลอยฟ้า, 2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใหญ่ในชนบท มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ปัญหาและความต้องการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใหญ่ในชนบท กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้ที่มีอายุ 20-60 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,530 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามคืน 1,503 ชุด (ร้อยละ 98.2) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ ดังนี้

1) สภาพการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่เคยใช้อินเทอร์เน็ตมาก่อน (ร้อยละ 68.3) โดยมีประสบการณ์มากกว่า 3 ปี (ร้อยละ 75.5) สำหรับผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่ใช้ทุกวัน (ร้อยละ 20.1) แต่ครั้งใช้นานประมาณ 1 ชั่วโมง (ร้อยละ 29.5) อุปกรณ์ที่ใช้เข้าอินเทอร์เน็ต ได้แก่ โน้ตบุ๊ก และคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (ร้อยละ 59.4 และ 44.4) ส่วนใหญ่ใช้ช่วงเวลาเช้า (ร้อยละ 35.7) และใช้น้อยกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 42.5) ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านตัวเอง (ร้อยละ 54.9) กิจกรรมที่ใช้บ่อย ๆ ได้แก่ เพชฌูด การค้นหาและติดตามข่าวสารเหตุการณ์ การค้นหาข้อมูลและความรู้ และการดูวิดีโอ ส่วนใหญ่ใช้เว็บไซต์ภาษาไทย (ร้อยละ 53.8) และเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง (ร้อยละ 49.7) สำหรับเหตุผลที่ใช้อินเทอร์เน็ต คือใช้ติดต่อสื่อสารได้สะดวกและรวดเร็ว (ร้อยละ 69.7) ใช้งานไม่ยุ่งยากและใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา (ร้อยละ 66.6) และค้นหาข้อมูลข่าวสารได้ทุกประเภท (ร้อยละ 64.1)

2) ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ เมื่อใช้คอมพิวเตอร์นาน ๆ จะปวดและแสบตา ปวดเมื่อยคอ แขนและหลัง และสถานที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะในชุมชนมีน้อย

3) ความต้องการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า ความต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ต้องการให้ค่าใช้บริการอินเทอร์เน็ตถูกลง ส่วนความต้องการในระดับมาก ได้แก่ เพิ่มแหล่งให้บริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะในชุมชน และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูง

4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ ไม่มีเวลาใช้ ขาดทักษะในการใช้แป้นพิมพ์และเมาส์ ไม่มีความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ไม่มีประสบการณ์ใช้อินเทอร์เน็ตมาก่อนและไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง

สมเกียรติ เพ็ชรมาก และ นุชจรี บุญเกต (สมเกียรติ เพ็ชรมาก และนุชจรี บุญเกต, 2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อชุมชนของคณะสงฆ์จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อชุมชนของคณะสงฆ์จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างคือ พระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 382 รูป

ผลการวิจัยพบว่า คณะสงฆ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=2.72) หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย=2.80) ด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย=2.78) ด้านงานฐานข้อมูล (ค่าเฉลี่ย=2.66) ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (2.69) และด้านการฝึกอบรมธรรมะ คุณธรรมจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย=2.68) โดยด้านที่มีการใช้มากที่สุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านที่มีการใช้น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านงานฐานข้อมูล

สรารุช แจ่มสุข และ สุทิตา ชองเหล็กนอก (สรารุช แจ่มสุข และสุทิตา ชองเหล็กนอก, 2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการใช้ ICT ของครูกลุ่มโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการใช้ ICT ในโรงเรียน 2) ศึกษาทักษะการใช้ ICT ของครู และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการใช้ ICT ของครูโรงเรียนดีประจำตำบล กลุ่มตัวอย่างมีผู้บริหารและครู จำนวน 70 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลวิจัย พบว่า (1) ทุกโรงเรียนมีโครงสร้างพื้นฐานทางสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร โรงเรียนมีเว็บไซต์ และเฟสบุ๊ก โรงเรียนรวมถึงไลน์กลุ่มโรงเรียน โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และเครื่องคอมพิวเตอร์และมีหน่วยงานรับผิดชอบงาน ICT โรงเรียน ส่วนครูในโรงเรียนดีประจำตำบลมีการใช้ ICT เบื้องต้น ครูมีอุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นของตนเอง เช่น โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน เป็นต้น ครูใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารและหาความรู้เพิ่มเติม (2) ทักษะ ICT ของครูในโรงเรียนดีประจำตำบลตามกรอบสมรรถนะการใช้ ICT ของยูเนสโกด้านการรู้เทคโนโลยี พบว่าครูขาดทักษะมากที่สุด คือ ด้านศาสตร์การสอน รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านองค์กรและการบริหาร (3) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะ ICT ของครูโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มี 6 ด้าน ซึ่งด้านที่ครูต้องพัฒนา มากที่สุด คือ ศาสตร์การสอนที่ครูต้องบูรณาการ ICT มาใช้เป็นเครื่องมือในการสอน

1.2 งานวิจัยด้านความพร้อม

ธนวรรณ ปัญญาคำ (ธนวรรณ ปัญญาคำ, 2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความพร้อมในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลแม่สายในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามแนวทางการปฏิบัติราชการตามคำรับรองของหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ (1) ปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลแม่สายในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (2) การพัฒนาความพร้อมในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลแม่สาย และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาความพร้อมในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลแม่สายประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ ได้นำแนวทางการปฏิบัติราชการตามคำรับรองของหน่วยงาน มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบ รวมทั้งการหาค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ระดับ 0.93 สำหรับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลแม่สายในอำเภอแม่สาย รวม 1,050 คน การเก็บ รวบรวมข้อมูลสนามดำเนินการระหว่างวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2553 เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาได้ 973 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.67 ของแบบสอบถามทั้งหมด สำหรับสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญอีกด้วย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า (1) ปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดความพร้อมในการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการของเทศบาลตำบลแม่สาย (2) การพัฒนาความพร้อมที่สำคัญ คือ นายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลแม่สายควรกำหนดเป็นนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน พร้อมทั้งควรจัดเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการดังกล่าว และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาความพร้อมในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลแม่สายประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ การที่บุคลากรมีความรู้ และประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ ในการปฏิบัติงาน

พรรณนอร พัฒนาการคำ (พรรณนอร พัฒนาการคำ, 2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558: กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ 100 คน (90.01% ของการเลือกสุ่ม) และประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ 384 คน (100% ของการเลือกสุ่ม) นำไปวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบ One-sample t-test และ Independent-sample t-test และ การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพร้อมในภาพรวมทั้งหมดของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ($P < .05$) และ พบว่า ในแต่ละรายด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกับประชาชน มีทัศนคติต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ไม่แตกต่างกัน ($P < .05$) ใน 4 ด้านคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเทคโนโลยีข้อมูลและสารสนเทศ ด้านการมีส่วนร่วม และ ด้านทัศนคติต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนด้านทักษะภาษา เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการมีทัศนคติสูงกว่าประชาชน ($P < .05$) และ 3) ปัจจัยสำคัญของความพร้อมต่อการเข้าสู่อาเซียน มี 6 จาก 41 ประเด็นสำคัญดังนี้ ด้านอัตลักษณ์และความมั่นคงมี 8 ประเด็นสำคัญ ด้านความร่วมมือ มี 6 ประเด็นสำคัญ ด้านการติดต่อสื่อสาร มี 7 ประเด็นสำคัญ ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มี 8 ประเด็นสำคัญ ด้านการใช้ภาษาอาเซียน มี 7 ประเด็นสำคัญ และ ด้านนโยบายอาเซียน มี 5 ประเด็นสำคัญ ในขณะเดียวกันพบว่า ปัจจัยทั้ง 6 ด้านดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 60.25 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อัครณ วรค์ปรีดี (อัครณ วรค์ปรีดี, 2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการด้านสุขภาพ กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทยในการจัดการสุขภาพ ซึ่งจะพิจารณาใน 2 ประเด็น ได้แก่ ความสามารถในการเชิงองค์การ (Institutional Capacity) และความสามารถของภาคชุมชน (Community Capacity) โดยอาศัยข้อมูลปฐมภูมิจากเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้บริหารท้องถิ่น ตัวแทนข้าราชการท้องถิ่น และตัวแทนภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมด้านสุขภาพ ทั้งนี้แม้ว่าประเทศไทยจะยังไม่มีกรกระจายอำนาจด้านสุขภาพอย่างเต็มรูปแบบ แต่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบ องค์กรปกครองท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 แห่งที่มีผลงานโดดเด่นในด้านการจัดการสุขภาพ โดยเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองท้องถิ่น ภายในจังหวัดข้างเคียงที่มีลักษณะทางด้านประชากรคล้ายคลึงกันจำนวน 3 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นด้านการจัดการสุขภาพ มีความพร้อมเชิงองค์การที่สูงกว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ตกเป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบ เนื่องจากมีผู้บริหารที่มีทัศนคติในเชิงบวกต่องานด้านสาธารณสุขและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับภาคเครือข่ายภาคประชาชนและหน่วยงานภายนอกพื้นที่ นอกจากนี้ องค์กรปกครองท้องถิ่น เหล่านี้ยังมีโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขอีกด้วย ในขณะที่ภาคประชาชนขององค์กรปกครองท้องถิ่น ที่มีความโดดเด่นด้านสุขภาพก็มีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง และมีการรวมกลุ่มและองค์กรทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านสุขภาพมากกว่าภาคประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองท้องถิ่น ที่นำมาเปรียบเทียบ

มนัสสุดา นันทสิริพร (มนัสสุดา นันทสิริพร, 2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมไฟฟ้า จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมไฟฟ้า จังหวัดอุดรธานี ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่าง 347 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดต่ำสุด ค่า t-test และค่า F-test และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมไฟฟ้า จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพหลัก อาชีพรอง ลักษณะการเข้าเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ระยะเวลาในการครองตำแหน่ง การได้รับสวัสดิการในการปฏิบัติงานควบคุมไฟฟ้า การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ระยะห่างระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำงานกับพื้นที่ป่า การบรรจุภารกิจการควบคุมไฟฟ้าในวาระการประชุม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมไฟฟ้า

อนุพงษ์ อินฟ้าแสง และพนัส อุณหบัณฑิต (อนุพงษ์ อินฟ้าแสง และพนัส อุณหบัณฑิต, 2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมของประชาชนในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนหนองแวม ริมคลองภาษีเจริญ แขวงหนองแวม เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเปรียบเทียบความพร้อมในการมีส่วนร่วมแยกตามปัจจัย ส่วนบุคคลของประชาชนในชุมชนหนองแวม ริมคลองภาษีเจริญ แขวงหนองแวม เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพร้อมของประชาชนในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนหนองแวม ริมคลองภาษีเจริญให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมของประชาชนในความร่วมมือเพื่อพัฒนาชุมชนหนองแวมให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความพร้อมในการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการเสียสละ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการมีส่วนร่วมได้เสียผลประโยชน์ตามลำดับ ความสำคัญของผู้ที่มีส่วนสนับสนุนชุมชนหนองแวมให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ โรงเรียนในชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการในพื้นที่ สมาคมต่าง ๆ และสถานประกอบการในชุมชนตามลำดับ เกี่ยวกับความเข้าใจประเภทของการท่องเที่ยว ความรู้ด้านธุรกิจ และความรู้เกี่ยวกับประวัติชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านพบว่าความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนอยู่ในระดับน้อย ผลการเปรียบเทียบความพร้อมของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนหนองแวม ริมคลองภาษีเจริญให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแยกตาม

ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศต่างกันมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้ที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนหนองแขมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.3 งานวิจัยด้านเครือข่ายสังคมออนไลน์

วรารกร หงษ์โต (วรารกร หงษ์โต, 2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้กระบวนการสร้างความรู้เพื่อการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้กระบวนการสร้างความรู้เพื่อการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามความคิดเห็น แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินพฤติกรรมการสร้างความรู้ แบบประเมินนวัตกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 30 คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ฯ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ฐานทรัพยากรบนชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ 2) กลุ่มเรียนรู้ออนไลน์ 3) เครื่องมือที่ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้บนชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ฯ และ 4) เทคโนโลยีที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันบนชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ฯ

2. ขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ฯ มี 8 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนวางแผนและกำหนดทิศทางการเรียนรู้ 2) ขั้นนำเข้าสู่ประเด็นการเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ 3) ขั้นค้นปัญหาหรือกำหนดภารกิจของงาน 4) ขั้นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและนำผลจากข้อมูลที่ค้นพบไปใช้ 5) ขั้นวางแผนดำเนินงานการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน 6) ขั้นดำเนินงานการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน 7) ขั้นนำเสนอผลงานนวัตกรรมการเรียนการสอน 8) ขั้นประเมินผล

3. กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการสร้างความรู้สูงกว่าก่อนทำกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพของการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน โดยมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับสูง

กัญจน์ ผลภาณี (กัญจน์ ผลภาณี, 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) ในการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางในการนำเทคโนโลยีสังคมออนไลน์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน 2) ศึกษาลักษณะของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และสำรวจศักยภาพในการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับการเรียนการสอน ณ วิทยาลัยดุสิตธานี งานวิจัยนี้ได้เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ Facebook สำหรับการเรียนการสอนโดยมีการเก็บข้อมูลจาก นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ซึ่งเป็นหลักสูตรนานาชาติที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา

Computer Programs for Business, Business Software Application, Computer And Information Technology และวิชา Introduction to Computer รวมทั้งสิ้น จำนวน 98 คน การวิจัยนี้ใช้วิธีการผสมของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) การเก็บข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้สอนและผู้สังเกตการณ์ในกลุ่ม (Inside Observer) มีการวิเคราะห์ข้อมูล แบบ Inductive Analysis ซึ่งเปิดโอกาสให้ข้อมูลทำหน้าที่สร้างสรรค์ผลการวิจัย โดยได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ปรากฏในการใช้งานอย่างแพร่หลายในสังคมมาใช้ส่งเสริมการเรียนการสอนในด้าน การสร้างแรงจูงใจในการเรียน การติดต่อสื่อสาร และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในฐานะนักศึกษาและเยาวชนมีความสนใจและใส่ใจในเนื้อหาและกิจกรรมของชั้นเรียนผ่านการเข้าถึงผู้ร่วมชั้นเรียนและผู้สอนผ่านพื้นที่สังคมออนไลน์ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ยิ่งไปกว่านั้น การใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสังคมออนไลน์ช่วยสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนผ่านพื้นที่การสื่อสารด้วยสังคมออนไลน์นอกเหนือจากการสื่อสารในห้องเรียนตามธรรมดาอีกด้วย และพร้อมกันนี้ผู้วิจัยนำเสนอและอภิปรายผลการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางและประเด็น สำคัญในการส่งเสริมการออกแบบแผนการสอน เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสามารถนำสื่อสังคม ออนไลน์และเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารมาใช้ประกอบกันในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของไทยในปัจจุบัน

ยุทธพงศ์ ญาณโยธิน (ยุทธพงศ์ ญาณโยธิน, 2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบอินเตอร์เฟซเพื่อการซื้อขายออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบของอินเตอร์เฟซเพื่อการซื้อขายออนไลน์ที่ใช้งานง่ายเหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้งานของคนไทย ทำการวิจัยแบบ Focus Group โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ที่มีประสบการณ์ในการซื้อขายออนไลน์แบบ Online Shopping Mall จำนวน 12 เว็บไซต์ แบ่งเป็น เว็บไซต์สากล 2 เว็บไซต์ และเว็บไซต์ของไทย 10 เว็บไซต์ มีเครื่องมือเป็นแบบประเมินความพึงพอใจและแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งานเว็บไซต์เพื่อการซื้อขายออนไลน์ และการรวมคะแนนของแบบประเมิน โดยแบ่งคะแนนรวมออกเป็น 12 อันดับ จากนั้นเลือกเว็บไซต์ที่มีคะแนนรวม 3 อันดับแรก และ 3 อันดับสุดท้ายมาวิเคราะห์ร่วมกับคะแนนกลุ่มอินเตอร์เฟซที่ได้คะแนนตามเกณฑ์และตารางอินเตอร์เฟซเพื่อสรุปหาแนวทางการออกแบบ

ผลการวิจัย พบว่า เว็บไซต์เพื่อการซื้อขายออนไลน์จำเป็นต้องมีการใช้อินเตอร์เฟซด้านการเชื่อมโยงข้อมูลแบบ Menu page, Pyramid, Escape Hatch, Fat Menu, Sitemap Footer, Breadcrumbs ขนาดของตำแหน่งหลักของอินเตอร์เฟซแบบ Center Stage อยู่ที่ 740 x 470 Pixel สีพื้นหลังของเว็บไซต์จะต้องเป็นสีอ่อนไม่มีลวดลายใด ๆ การวางสินค้ามีรูปแบบการวางสินค้า 2 แบบ แบบแรกวางเป็นช่องตาราง 3 แถวหรือ 4 แถว ควรวางไม่เกิน 27 รายการสินค้า แบบที่สองเป็นการ

วางสินค้าแบบช่องตารางเดี่ยวแนวนอน มีขนาด 970 x 200 Pixel ควรวางไม่เกิน 27 รายการ ขนาดตัวหนังสือจะมีขนาดอยู่ระหว่าง 16-14 Pixel และทั้งเว็บไซต์จำนวนสีที่เหมาะสมในการใช้อยู่ที่ 3 สี

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ และกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รูปแบบการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental research) แบบ Type II ซึ่งประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้ 1) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2) การตรวจสอบความตรงของรูปแบบการเรียนการสอน และ 3) การใช้รูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มเป้าหมายที่ตรวจสอบความตรงของรูปแบบการเรียนการสอน คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 ท่าน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 120 คน และครูจำนวน 8 คน และกลุ่มเป้าหมายระยะที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 136 คน และ ครูจำนวน 8 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของนักเรียน และครูที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Dependent

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้และกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ได้

จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ (จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์, 2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหาอุปสรรค และความต้องการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับงานประชาสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ 2) เพื่อกำหนดแนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 72 คน ระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เมษายน 2558 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำผลที่ได้ไปกำหนดแนวทางการใช้งาน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์มีการรับรู้และความเข้าใจในการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในระดับมากและมากที่สุด ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ใช้ Facebook และไม่ใช่ Twitter เพื่อการประชาสัมพันธ์องค์กรมากกว่าใช้เพื่อการทำงานร่วมกัน มีปัญหาด้านการขาด

นโยบายและแนวทางการใช้งานที่ชัดเจนและความเข้าใจในการใช้เครื่องมือบนสื่อสังคมออนไลน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรมีการบริหารจัดการการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้กับงานประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ โดยประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมกับงานประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะ Facebook และ Twitter กำหนดนโยบายการใช้งาน สร้างแนวปฏิบัติการใช้งานร่วมกัน มีระบบตรวจสอบและควบคุมเนื้อหาสาระที่แชร์ ฝึกอบรมการใช้งาน สร้างเครื่องมือประเมินผลที่กำหนดตัวชี้วัดอย่างชัดเจน แต่งตั้งทีมงานขับเคลื่อนการใช้งาน และส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

1.4 งานวิจัยด้านการศึกษาลดชีวิต

มานิตย์ ซาซิว (มานิตย์ ซาซิว, 2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์ตุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและประเมินความเหมาะสม 2) ทดลองใช้ 3) ประเมิน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพในกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มเด็กและเยาวชน ในหมู่บ้านเหล่าลิ่ง จำนวน 50 คน และทดลองใช้และประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากผู้ปกครอง เด็กและเยาวชนบ้านเหล่าลิ่ง จำนวน 40 คน กำหนดตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามกลุ่มผู้นำ โดยใช้เกณฑ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant Person)

ผลการวิจัย พบว่า “รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์ตุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิ่ง” คือ LING MODEL ซึ่งประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ (Learning) โดยการปรับแนวคิด สานิตให้ดู เรียนรู้ชุมชนอื่น นำมาปฏิบัติพัฒนาต่อยอด 2) การค้นหาความถนัด (Individual) โดยการเรียนรู้สิ่งเดิม เสริมสร้างสิ่งใหม่ 3) การสร้างเครือข่าย (Network) การพัฒนาต่อยอดความรู้ใหม่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) การปลูกฝัง (Grown) การเรียนรู้พื้นฐานวิถีชุมชนบนความพอเพียง

โดยสรุป รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์ตุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิ่งทำให้กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มเด็กและเยาวชนเกิดความรู้ความถนัดและสามารถสร้างเครือข่าย และการปลูกฝังรากฐานวิถีชีวิตในชุมชน และสามารถใช้ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความ ต้องการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริงก่อให้เกิดความสำคัญของคนหลายวัยในศูนย์ตุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิ่งซึ่งจะเป็นประโยชน์ที่จะพัฒนาความยั่งยืนในชุมชนต่อไป

จักรวุฒิ ชนะพันธ์ (จักรวุฒิ ชนะพันธ์, 2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 2) ประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การร่างรูปแบบฯ โดยการศึกษาดูแบบอย่าง ตำราต่าง ๆ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำเนินการ

โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูปแบบฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 16 คน ครูอาสาสมัคร จำนวน 40 คน ครูการศึกษาenorระบบ จำนวน 49 คน และ ครู คุยนุ้ยการเรียนชุมชน จำนวน 121 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) รวม 236 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหาและทำประชาพิจารณ์เพื่อรับรองและนำรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ด้านการจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) ด้านการสร้าง ความเชื่อมโยงของแหล่งการเรียนรู้ 4) ด้านการประสานความร่วมมือ 5) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย 6) ด้านการส่งเสริมการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 7) ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และ 8) ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้

2. การประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็น สอดคล้องกันว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกด้านและผู้เข้าร่วมทำประชาพิจารณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

พัชรารัตน์ สังข์ศรี (พัชรารัตน์ สังข์ศรี, 2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง อนาคตภาพของ คุยนุ้ยการเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอนาคตภาพของคุยนุ้ยการเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 2) ประเมินอนาคตภาพของคุยนุ้ยการเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต การดำเนินงานวิจัยมี 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 2) การจัดทำร่างฯ 3) การสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 30 คน 4) สร้างอนาคตภาพของคุยนุ้ยการเรียนชุมชนฯ 5) จัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินอนาคตภาพคุยนุ้ยการเรียนชุมชนที่สร้างขึ้น

ผลการวิจัย พบว่า

1. อนาคตภาพของคุยนุ้ยการเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของคุยนุ้ยฯ ซึ่งเน้นการกระจายโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึง 2) มิติด้านกายภาพ เน้นการตั้งอยู่ในบริเวณที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวก 3) มิติด้านการบริหารจัดการ เน้นการบริหารในรูปแบบกรรมกรที่มาจากผู้แทนทุกภาคส่วน 4) มิติด้านการจัดกิจกรรม เน้นการจัดกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของประชาชน จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชุมชน 5) มิติด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีเครือข่ายซึ่งเน้นการมี

ส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และ 6) มิติด้านการนำรูปแบบอนาคตภาพไปสู่การปฏิบัติซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน

2. การประเมินอนาคตภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับรายละเอียดของอนาคตภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกมิติและเห็นว่า อนาคตภาพที่สร้างขึ้นสามารถนำไปปฏิบัติได้

จันทร์ศรี สิมสินธุ์ (จันทร์ศรี สิมสินธุ์, 2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชน นำมาสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นในชุมชน กลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มคน 3 วัย คือ วันเด็กและเยาวชน วันผู้ใช้แรงงาน และวัยผู้สูงอายุ ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และการวิจัยเชิงปริมาณเป็นรอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสำรวจชุมชน การเปิดเวทีชาวบ้าน การสนทนา การสนทนากลุ่มย่อย ศึกษาประวัติชุมชน แผนที่ภูมิสังคม เสนอทางวิชาการ การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนทั้งในอดีต และปัจจุบัน พบว่า สถานการณ์ด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากอดีตการเรียนรู้จะผูกติดอยู่กับประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การดำเนินชีวิตอยู่อย่าง สม่ถะ ไม่รับเอาวัฒนธรรมภายนอก เข้ามาในชุมชน

2. การพัฒนานวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับชุมชน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ใหม่ที่ใส่เข้าไปในชุมชนโดยผ่านกิจกรรม 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านทักษะการทำงาน และด้านการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 1) การสร้างกลุ่มการเรียนรู้ 2) สถาปนากลุ่มผ่านการรับรู้ 3) ออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกัน 4) ขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มบนฐานความคิดและคุณลักษณะของนวัตกรรมชุมชน และ 5) เสริมสร้างพลังกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ขับเคลื่อนด้วยองค์กรนวัตกรรม คือ 1) วงล้อแห่งข้อมูล 2) วงล้อแห่งการจัดการข้อมูลให้เป็นความรู้ 3) วงล้อการจัดการความรู้ให้เกิดปัญญา นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์คุ้มค่า และย้อนกลับหมุนไปอย่างต่อเนื่องไม่มีสิ้นสุด

3. ศึกษาพฤติกรรมคนในชุมชน ที่ผ่านกิจกรรมในนวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า คนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงประจักษ์ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ เกิดความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนของตนเองและชุมชนอื่น ๆ เกิดผู้นำ เกิดการสร้างเครือข่าย และนำผลการขับเคลื่อนไปใช้ในกิจกรรมชีวิตประจำวัน เกิดทักษะในการดำเนินชีวิต เกิดอัตลักษณ์ของชุมชน คนในชุมชนตระหนักว่าการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนทุกคน และการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Singh (Singh, 2005) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบการศึกษาในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถือเป็นสิ่งที่ดีสำหรับสาธารณะ โดยเฉพาะเรื่องของการศึกษาและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงจากระบบห้องเรียนเป็นศูนย์กลางกลายเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายอย่าง ซึ่งสิ่งที่สำคัญคือ ระบบการเรียนการสอนแบบเดิมทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงระบบใหม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะเป็นประโยชน์สำหรับการสร้างการศึกษาใหม่ อีกทั้งจะช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ดีจะต้องกลายเป็นแหล่งศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความรู้และการเข้าถึงระบบการศึกษาได้ อีกทั้งต้องทำให้ชุมชนมองเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เปรียบเสมือนโรงเรียนที่ทุกคนสามารถเข้าไปใช้บริการ ค้นหาความรู้ได้

Gurr (Gurr, 2006) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่อการทำงานและการใช้ชีวิตที่เป็นทั้งผู้บริโภคและผู้สร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มที่ในการพัฒนาการเรียนการสอน 3 ด้าน คือ การบริการสารสนเทศ การสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน และการสร้างและการใช้ความรู้ การปรับทักษะ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งสารสนเทศ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ คือ 1) ด้านนักเรียน คือ การมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสวงหาแนวทางจัดการศึกษา และการวัดผลการเรียน การเพิ่มโอกาส และโอกาสที่เสมอภาคในการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ กระตุ้นให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์และความเข้าใจระดับโลก ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากเนื้อหาที่ข้ามพ้นจากภายในห้องเรียน 2) ด้านผู้บริหารสถานศึกษาและครู คือ การพัฒนากลยุทธ์ซึ่งให้ความสำคัญต่อระยะเวลาช่วงต่าง ในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง คุณภาพของภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้จัดระบบการศึกษาและผู้นำโรงเรียน ซึ่งเป็นทั้งผู้ใช้เทคโนโลยี ผู้จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ผู้นำประชาชน และผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีโอกาสได้รับการพัฒนาวิชาชีพของตนในเวลาอันเหมาะสม โดยโครงการพัฒนาวิชาชีพเหล่านี้จะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน นอกจากนี้การเรียนรู้ตลอดชีพโดยกระบวนการพัฒนาวิชาชีพควรเป็นส่วนหนึ่งของงาน กลยุทธ์ในการบริหารด้านเทคนิคและการสนับสนุนแก่ครู การตระหนักถึงบทบาทใหม่ที่เพิ่มพูนของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการทำงานเป็นทีมร่วมกับครู การออกแบบโครงการการศึกษาสำหรับครูรุ่นใหม่ซึ่งรวมถึงหลักสูตรวิชาชีพในมหาวิทยาลัยเพื่อให้ครูมีความพร้อมต่อ

สังคมสารสนเทศ และได้นำเสนออุปสรรคสำคัญของครูในการยอมรับเทคโนโลยี คือ อายุ ภาระงาน ชิดจำกัดเรื่องเวลา และการขาดโอกาสในการใช้เทคโนโลยี 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ความสามารถของโรงเรียนและนักเรียนในการเข้าถึงโครงข่ายโทรคมนาคมที่มีความเร็วสูงขึ้นเรื่อย ๆ การมีโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อถือได้ มีราคาเหมาะสม และสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

Zain & Idrus (Zain, Muhammad, & Rozhan, 2006) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโครงการมาเลเซียสมารถสกุล ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียด้วยวิธีสัมมนาทางการศึกษาว่าการพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสากลโดยให้ความสำคัญกับศักยภาพสูงสุดของปัจเจกบุคคล และการตอบสนองต่ออุดมการณ์แห่งชาติ และปรัชญาการศึกษา เพื่อศึกษาตามศักยภาพของบุคคล ผลิตรคนที่มีความรู้ มีสติปัญญา ไตร่ตรอง รู้จักวิเคราะห์ด้วยเหตุและผล สมบูรณ์เพียบพร้อมในทุกด้าน มีมาตรฐานสูงทางศีลธรรม เชื่อมั่น และศรัทธาต่อพระเจ้า มีความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เพื่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ การบริหารการศึกษาของมาเลเซียมีลักษณะรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง โดยวางแผนปฏิรูปเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จภายใน 10 ปี กำหนดให้มีการสร้างสถานศึกษามากขึ้นในทุกระดับโดยใช้หลักสูตรกลาง และแนวคิดในการบูรณาการโรงเรียนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เยาวชนเข้าถึงการศึกษาเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคต ให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อสนับสนุนการขยายหลักสูตรการเรียน โดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐาน ด้วยโครงการสมารถสกุล ซึ่งกรอบของโครงการจะครอบคลุมถึงการวิจัยและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ที่หลากหลาย การสอนไม่ได้มีนักเรียนเป็นศูนย์กลางเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการผสมผสานที่พอเหมาะระหว่างยุทธศาสตร์การเรียนรู้เพื่อสร้างความสามารถพื้นฐานกับการส่งเสริมการพัฒนาโดยรวมของประเทศ โดยเนื้อหาในการเรียนการสอนออกแบบให้รองรับกับความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา วัสดุและสื่อการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนได้รับการออกแบบให้สามารถรวมเข้าในสมารถสกุล ภายใต้ระบบบูรณาการ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาทำให้การศึกษามีความหมายว่าการเรียนแบบเดิม ดังนั้น ในปัจจุบัน โรงเรียนประถมและมัธยมส่วนใหญ่จึงเพียบพร้อมด้วยห้องเรียนคอมพิวเตอร์และการบริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

Danner and Pessu (Danner & Pessu, 2013) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจเรื่องศักยภาพการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาที่เรียนวิชาครูในสถาบันการศึกษาประเทศในจีเรีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาวิชาชีพครู 2) ศึกษาการประเมินตนเองในทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของ

นักศึกษาวิชาชีพครู 3) ศึกษาหาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแง่เพศ และแบบจำลองการฝึกอบรม กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักศึกษาทั้งหมดทุกระดับชั้น จำนวน 200, 300, และ 400 ของคณะศึกษาศาสตร์ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากแบบของ Bassey, Akuegwu, Udida, Ntukidem, and Eka-bua (Bassey, Umoren, & other, 2007)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ส่วนใหญ่นักศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านอินเทอร์เน็ตและอีเมลอยู่ในระดับต่ำ นักศึกษาได้รับประโยชน์ด้าน Word Processing และการจัดทำไฟล์ 2) พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของขีดความสามารถระหว่างเพศ และชั้นปี แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของขีดความสามารถที่เกี่ยวกับการได้รับการฝึกอบรม โดยพบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างถูกต้องตามแบบจำลองจะมีทักษะดีกว่า 3) พบว่ามีปัญหาการขาดแคลนคอมพิวเตอร์และการเชื่อมโยงอินเทอร์เน็ต ทักษะและขีดความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สรุป จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และรวมไปถึงหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ทั้งด้านการสำรวจปัญหา อุปสรรค การใช้งาน ICT สื่อสังคมออนไลน์ รูปแบบการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต และรวมทั้งผลกระทบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ดิจิทัลชุมชนโดยตรง หรือการเตรียมความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่า ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ดังกล่าวรวมถึงศูนย์ดิจิทัลชุมชน ซึ่งจัดเป็นหน่วยงานให้บริการ และสนับสนุนงานทางด้านการศึกษา การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพของคนในชุมชนควรมีหลักการบริหารจัดการ หรือความพร้อมในการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัย รวมไปถึงการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการส่งเสริมความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ได้กล่าวมา เพื่อกำหนดเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ความพร้อมด้านสถานที่ตั้ง 2) ความพร้อมด้านการจัดการและการประสานงาน 3) ความพร้อมด้านบุคลากร 4) ความพร้อมด้านภูมิปัญญาและอาชีพ และ 5) ความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความพร้อมด้านการดำเนินการของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ดำเนินต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่อย่างยั่งยืนคู่กับชุมชนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. การดำเนินการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัย

สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการวิจัย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร วารสาร บทความ สื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความพร้อมด้านการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมทั้งสรุปประเด็นที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย พร้อมทั้งจัดทำโครงร่างเป็นแบบสอบถาม โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และค่าความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้เครื่องมือ (try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือตามวิธีของครอนบาค (cronbach)

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของความพร้อมในด้านต่าง ๆ (Connoisseurship)

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการวิจัยเรื่องการส่งเสริมความพร้อมด้านการดำเนินงานของศูนย์
ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนสังกัด กศน.ตำบล จำนวนทั้งสิ้น 7,424 แห่ง ที่อยู่ภายใต้การดูแล
ของ กศน.อำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 878 อำเภอ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย, 2560b) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย กลุ่มผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหารระดับอำเภอ
คณะกรรมการ ครู กศน.ตำบล และกลุ่มผู้รับบริการ

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ใช้หน่วยนับ
ประชากรเป็นจำนวนแห่งของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ดังนั้น ผู้วิจัย
จึงใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) ซึ่งเป็นการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้กันอย่าง
แพร่หลายและได้รับการยอมรับในการวิเคราะห์ (Kline, 2011) เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตาม
สัดส่วน ร้อยละ 10 ของอำเภอทั้งหมด และโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random
Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับอำเภอ คณะกรรมการ ครู กศน.ตำบล และ
ผู้รับบริการ จำนวนทั้งสิ้น 88 อำเภอ และเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 440 คน ดังนี้

2.1.1 ผู้บริหารระดับอำเภอ	จำนวน 88 คน
2.1.2 คณะกรรมการ	จำนวน 88 คน
2.1.3 ครู กศน.ตำบล	จำนวน 88 คน
2.1.4 ผู้รับบริการ	จำนวน 176 คน

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ภูมิภาค	ประชากร(แห่ง)		กลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)			จำนวน (440 คน)	
	อำเภอ	อำเภอ (10%)	ตำบล	ผู้รับผิดชอบ	ผู้รับบริการ		
เหนือ	112	10	10	30	20		
ตะวันออกเฉียงเหนือ	322	32	32	96	64		
กลาง	182	18	18	54	36		
ตะวันออก	63	6	6	18	12		
ตะวันตก	48	6	6	18	12		
ใต้	151	16	16	48	32		
รวม	878	88	88	264	176		

ขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งพื้นที่ออกเป็นภูมิภาคตามภูมิศาสตร์ของประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 6 ภูมิภาค 76 จังหวัด ยกเว้น กทม.

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามเกณฑ์ร้อยละ 10 ของอำเภอทั้งหมด ได้จำนวนทั้งสิ้น 88 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 3 แบ่งอำเภอออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) อำเภอเมือง และ 2) อำเภอที่ไม่ใช่อำเภอเมือง

ขั้นตอนที่ 4 จับสลากอำเภอโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ 1) อำเภอเมือง จำนวน 44 อำเภอ และ 2) อำเภอที่ไม่ใช่อำเภอเมือง จำนวน 44 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 88 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 5 จับสลากตำบล โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 88 ตำบล จากอำเภอเมือง จำนวน 44 ตำบล และจากอำเภอที่ไม่ใช่อำเภอเมือง จำนวน 44 ตำบล

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการประเมินความเหมาะสมของข้อมูล (Connoisseurship) หลังจากเสร็จสิ้นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือกมาเพื่อทำการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวนทั้งสิ้น 5 คน โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

2.2.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาตลอดชีวิต จำนวน 1 คน

2.2.2 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านศูนย์ดิจิทัลชุมชน จำนวน 1 คน

2.2.3 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 1 คน

2.2.4 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 คน

2.2.5 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านกรวิจัยและประเมินทางการศึกษา จำนวน 1 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบประเมิน (Evaluation Form) เรื่องการส่งเสริมความพร้อมด้านการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยลักษณะรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้รับผิดชอบศูนย์ดิจิทัลชุมชน ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการ และครู กศน.ตำบล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งที่รับผิดชอบภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน ระดับการศึกษา สาขาที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และพื้นที่ตั้งของศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ท่านดูแล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพความพร้อม การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) ค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อม การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

ชุดที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้รับบริการศูนย์ดิจิทัลชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพความพร้อม การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) ค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อม การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

2. แบบประเมิน (Evaluation Form) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบประเมิน สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้สำหรับการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อม การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย ให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย

ขั้นที่ 2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม พร้อมทั้งการลงพื้นที่จริงในการสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกตจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อจะได้มีความชัดเจนตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยยิ่งขึ้น ดังนี้

จากการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัยในระหว่างวันที่ 5 – 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 ของ กศน.อำเภอ ทั้งหมด 10 แห่ง ประกอบด้วย กศน.อ.วารินชำราบ กศน.อ.โขงเจียม กศน.อ.ศรีเชียงใหม่ กศน.อ.กุดข้าวปุ้น กศน.อ.นาตาล กศน.อ.เขมราฐ กศน.อ.ป่าดัว กศน.อ.ทรายมูล กศน.อ.เมืองสรวง และ กศน.อ.อาจสามารถ โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอบรมและการศึกษา ตามอัยาศัยอำเภอ และครู กศน.ตำบล ในภาพรวมของศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ภาพประกอบ ภาคผนวก ช.) รายละเอียดข้อมูลจากการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ข้อมูลการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ที่	ประเด็น การสังเกต และสำรวจ	สรุปผลการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
1	การจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน	ทุก กศน.อำเภอได้มีการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนขึ้นตามนโยบายของสำนักงาน กศน.
2	การใช้บริการศูนย์ดิจิทัลชุมชน	เปิดให้บริการนักศึกษา กศน. เป็นส่วนมาก และมีประชาชนทั่วไปที่เข้าใช้บริการในบางครั้ง
3	พื้นที่การจัดตั้ง	ส่วนมากใช้อาคารที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งใช้ห้องที่แบ่งอย่างเป็นสัดส่วนของ กศน. ต่าง ๆ
4	ด้านบุคลากร	มีการจัดให้ครู กศน. ตำบลในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ แต่บางครั้ง ครู กศน.ตำบลที่รับผิดชอบนั้น มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบมากจึงอาจจะทำให้การให้บริการไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่กำหนด
5	ด้านวัสดุ อุปกรณ์	ส่วนมากยังขาดวัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ และบุคลากรที่มีความชำนาญด้านเทคโนโลยี
6	ระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ต	ทุกแห่งนั้นมีอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการแต่บางพื้นที่ความเร็ว

ตารางที่ 5 ข้อมูลการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ต่อ)

ที่	ประเด็น การสังเกต และสำรวจ	สรุปผลการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
6	ระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (ต่อ)	อาจจะมีไม่มากนัก และบางครั้งผู้มาใช้บริการหรือนักศึกษาของ กศน. ต้องใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตจากโทรศัพท์มือถือส่วนตัว
7	ด้านสาธารณูปโภค	ทาง กศน. แต่ละแห่งได้จัดไว้ให้บริการอย่างเพียงพอ เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ เป็นต้น
8	ด้านอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน	ได้รวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ จากชุมชน แต่บางแห่งนั้นมิอาจหาอาชีพหรือภูมิปัญญาที่ไม่หลากหลายจึงส่งผลให้การเก็บรวบรวมนั้นมีน้อย และประชาชนในชุมชนเองนั้นมิทั้งให้ความสนใจและไม่ให้ความสนใจกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน เนื่องจากว่าทุกคนต้องทำอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวจึงไม่ค่อยมีเวลาในการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับชุมชนเท่าที่ควร

ขั้นที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม เป็นฉบับโครงร่าง คือ ชุดที่ 1 จำนวน 50 ข้อ และ ชุดที่ 2 จำนวน 25 ข้อ

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่เป็นโครงร่างแล้วไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาลดชีวิต จำนวน 1 คน
- 2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านศูนย์ดิจิทัลชุมชน จำนวน 1 คน
- 3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 1 คน
- 4) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 คน

5) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องด้านการวิจัยและประเมินทางการศึกษา จำนวน 1 คน

และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญเกณฑ์ในการพิจารณา คือ
	+1	หมายถึง	สอดคล้อง
	0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
	-1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง

โดยการพิจารณาข้อคำถามที่มีผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ หรือมากกว่า 0.8 ขึ้นไป ถือว่าข้อนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสม ซึ่งจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1 ดังนี้

ชุดที่ 1 ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of item objective congruence : IOC) เหมาะสม จำนวน 40 ข้อ

ชุดที่ 2 ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of item objective congruence : IOC) เหมาะสม จำนวน 19 ข้อ

ขั้นที่ 5 พิจารณาตรวจสอบและแก้ไข ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้อ่านข้อคำถามแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย

ขั้นที่ 6 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขดังกล่าวแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้รับผิดชอบศูนย์ดิจิทัลชุมชน จำนวน 30 คน และกลุ่มผู้รับบริการศูนย์ดิจิทัลชุมชน จำนวน 30 คน ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนสังกัด กศน. ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากการทดลองใช้มาคิดคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

ชุดที่ 1 พบค่าความเชื่อมั่นภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ .978 และมีข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้จริง จำนวนทั้งสิ้น 39 ข้อ

ชุดที่ 2 พบค่าความเชื่อมั่นภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ .955 และมีข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้จริง จำนวนทั้งสิ้น 19 ข้อ

ขั้นที่ 8 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อมคำชี้แจงให้ละเอียด ทั้ง 2 ชุด

ขั้นที่ 9 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้รับผิดชอบและผู้รับบริการ

1.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้รับผิดชอบ และกลุ่มผู้รับบริการ

1.2 ประสานงาน กศน.อำเภอกันทรวิชัย ที่ถูกคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อประสานงานในการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

1.2.1 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

1.2.2 เก็บข้อมูลด้วยตัวเอง (สำหรับพื้นที่ใกล้เคียง)

1.3. หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. แบบประเมิน (Evaluation Form) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประสานงานในการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

2.2.1 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

2.2.2 เก็บข้อมูลด้วยตัวเอง (สำหรับพื้นที่ใกล้เคียง)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ พบว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 440 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สำหรับการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ชุด ดังนี้

1.1 วิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของ เบสท์ (John W. Best, 1981) ดังนี้

ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	หมายความว่า มีความพร้อมระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า มีความพร้อมระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า มีความพร้อมระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า มีความพร้อมระดับน้อย
ต่ำกว่า 1.50	หมายความว่า มีความพร้อมระดับน้อยที่สุด

1.3 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะเฉพาะด้านของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน

2. แบบประเมิน (Evaluation Form)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมของข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และสรุปประเด็นต่อไป

ภาพที่ 3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต” เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1.2 สภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขั้นที่ 2 เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล

ขั้นที่ 3 เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 3.1 ข้อมูลการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ตอนที่ 3.2 แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 3.3 สรุปแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขั้นที่ 1 ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	ตัวแปร	ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง			
			กลุ่มผู้รับผิดชอบ		กลุ่มผู้รับบริการ	
			จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	เพศ	ชาย	104	39.40	67	38.10
		หญิง	160	60.60	109	61.90

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ที่	ตัวแปร	ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง			
			กลุ่มผู้รับผิดชอบ		กลุ่มผู้รับบริการ	
			จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
2	อายุ	ไม่เกิน 20 ปี	-	-	31	17.60
		21 – 30 ปี	13	4.90	53	30.10
		31 – 40 ปี	72	27.30	38	21.60
		41 – 50 ปี	97	36.70	43	24.40
		50 ปี ขึ้นไป	82	31.10	11	6.30
3	ตำแหน่ง	ผู้บริหาร	88	33.33	-	-
		คณะกรรมการ	88	33.33	-	-
		ครู กศน. ตำบล	88	33.33	-	-
		ผู้รับบริการ	-	-	176	100
4	ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	-	-	7	4.00
		มัธยมศึกษา	-	-	112	63.60
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	28	10.60	-	-
		ปริญญาตรี	141	53.40	47	26.70
		สูงกว่าปริญญาตรี	91	34.50	9	5.10
		อื่น ๆ	4	1.50	1	0.60
5	สาขาที่ สำเร็จ การศึกษา	คอมพิวเตอร์/เทคโนโลยี สารสนเทศ	25	9.50	-	-
		ไม่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ /เทคโนโลยีสารสนเทศ	239	90.50	-	-
6	ประสบการณ์	ไม่เกิน 1 ปี	18	6.80	-	-
		2 - 5 ปี	52	19.70	-	-
		5 ปีขึ้นไป	194	73.50	-	-
7	เขตพื้นที่ตั้ง ศูนย์ดิจิทัล ที่ดูแล	ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง	132	50	88	50
		ไม่ได้ตั้งอยู่ในอำเภอ เมือง	132	50	88	50

จากตารางที่ 6 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 440 คน ดังนี้

เพศ

กลุ่มผู้รับผิดชอบ จำนวน 264 คน โดยส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 เป็นเพศชาย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตามลำดับ

กลุ่มผู้รับบริการ จำนวน 176 คน โดยส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 เป็นเพศชาย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตามลำดับ

อายุ

กลุ่มผู้รับผิดชอบส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา คือ มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 และมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 72 คิดเป็นร้อยละ 27.3 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตามลำดับ

กลุ่มผู้รับบริการส่วนมากมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 รองลงมา คือ มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40 และมีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 38 คิดเป็นร้อยละ 21.60 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตามลำดับ

ตำแหน่ง

กลุ่มผู้รับผิดชอบมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากันทุกตำแหน่ง คือ ผู้บริหาร จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 คณะกรรมการ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และครู กศน.ตำบล จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

กลุ่มผู้รับบริการ จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ระดับการศึกษา

กลุ่มผู้รับผิดชอบส่วนมากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4 รองลงมา คือ สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตามลำดับ

กลุ่มผู้รับบริการส่วนมากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 63.60 รองลงมา คือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 และสำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คิดเป็นร้อยละ 5.10 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตามลำดับ

สาขาที่สำเร็จการศึกษา

กลุ่มผู้รับผิดชอบส่วนมากสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 90.5 และสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่

เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตามลำดับ

ประสบการณ์

กลุ่มผู้รับผิดชอบส่วนมากมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 รองลงมา คือ 2 – 5 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และไม่เกิน 1 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตามลำดับ

เขตพื้นที่ตั้งศูนย์ดิจิทัลที่ท่านดูแล

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและตั้งไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองมีจำนวนเท่ากัน คือ จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ตอนที่ 1.2 สภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการจัดการและการประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีผลรายละเอียดดังตารางที่ 7 – 12

ตารางที่ 7 ภาพรวมด้านความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำแนกตามกลุ่มผู้รับผิดชอบและกลุ่มผู้รับบริการ

ความพร้อมการดำเนินงาน	กลุ่มผู้รับผิดชอบ			กลุ่มผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
1. ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง	3.79	.620	ระดับมาก	4.19	.610	ระดับมาก
2. ด้านการจัดการและการประสานงาน	3.71	.674	ระดับมาก	4.14	.551	ระดับมาก
3. ด้านบุคลากร	3.81	.656	ระดับมาก	4.11	.561	ระดับมาก
4. ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ	3.55	.729	ระดับมาก	4.01	.593	ระดับมาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.76	.684	ระดับมาก	4.23	.573	ระดับมาก
รวม	3.72	.608	ระดับมาก	4.13	.501	ระดับมาก

จากตารางที่ 7 พบว่าศูนย์ดิจิทัลชุมชนในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 กลุ่ม ($\bar{X}_1 = 3.72$, S. D. = .608) และ ($\bar{X}_2 = 4.13$, S. D. = .501) ตามลำดับ โดยรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้รับผิดชอบ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านบุคลากรมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 3.81$, S. D. = .656) รองลงมา คือ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ($\bar{X} = 3.79$, S. D. = .620) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.76$, S. D. = .684) ด้านการจัดการและการประสานงาน ($\bar{X} = 3.71$, S. D. = .674) และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ($\bar{X} = 3.55$, S. D. = .729) ตามลำดับ

กลุ่มผู้รับบริการ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$, S. D. = .573) รองลงมา คือ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ($\bar{X} = 4.19$, S. D. = .610) ด้านการจัดการและการประสานงาน ($\bar{X} = 4.14$, S. D. = .551) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.11$, S. D. = .561) และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ($\bar{X} = 4.01$, S. D. = .593) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามลักษณะสถานที่ตั้ง

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
1. จัดบรรยากาศภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับบริการ	3.81	.738	ระดับมาก	4.19	.610	ระดับมาก
2. จัดพื้นที่รองรับการให้บริการประชาชนในชุมชนได้อย่างเพียงพอ	3.83	.743	ระดับมาก	-	-	-
3. มีระบบไฟฟ้าและระบบป้องกันไฟฟ้าที่สามารถรองรับการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ	3.85	.771	ระดับมาก	-	-	-
4. มีระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ	3.66	.805	ระดับมาก	-	-	-
5. มีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการประชาชน	3.98	.830	ระดับมาก	-	-	-

ตารางที่ 8 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำแนกตามลักษณะสถานที่ตั้ง (ต่อ)

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
6. อาคารสถานที่มีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย	-	-	-	4.14	.551	ระดับมาก
7. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ที่จอดรถและห้องน้ำให้บริการประชาชนเพียงพอ	3.78	.776	ระดับมาก	4.11	.561	ระดับมาก
8. จัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ชัดเจน	3.66	.829	ระดับมาก	-	-	-
รวม	3.79	.620	ระดับมาก	4.19	.610	ระดับมาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ด้านลักษณะสถานที่ตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนในภาพรวมมีความพร้อมในระดับมากที่สุดทั้ง 2 กลุ่ม ($\bar{X}_1 = 3.79$, S. D. = .620) และ ($\bar{X}_2 = 4.19$, S. D. = .610) ตามลำดับ โดยความพร้อมตามรายชื่อมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้รับผิดชอบ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คือ มีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการประชาชนมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 3.98$, S. D. = .830) รองลงมา คือ มีระบบไฟฟ้าและระบบป้องกันไฟฟ้าที่สามารถรองรับการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.85$, S. D. = .771) การจัดพื้นที่รองรับการให้บริการประชาชนในชุมชนได้อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.83$, S. D. = .743) การจัดบรรยากาศภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.81$, S. D. = .738) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ที่จอดรถและห้องน้ำให้บริการประชาชนเพียงพอ ($\bar{X} = 3.78$, S. D. = .776) มีระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.66$, S. D. = .805) และจัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ชัดเจน ($\bar{X} = 3.66$, S. D. = .829) ตามลำดับ

กลุ่มผู้รับบริการ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คือ การจัดบรรยากาศภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับบริการมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$, S. D. = .610) รองลงมาคือ

อาคารสถานที่ตั้งมีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .551) และการจัดบรรยากาศภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .561) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามการจัดกาและการประสานงาน

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
1. มีการประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	3.91	.760	ระดับมาก	-	-	-
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อการทำงานร่วมกัน	3.72	.871	ระดับมาก	-	-	-
3. มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.91	.731	ระดับมาก	4.19	.618	ระดับมาก
4. มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.65	.804	ระดับมาก	-	-	-
5. มีฐานข้อมูลชุมชนและให้บริการข้อมูลท้องถิ่นและข้อมูลชุมชนด้านอื่น ๆ เพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.64	.797	ระดับมาก	-	-	-
6. มีระบบรักษาความปลอดภัยการใช้อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ	3.52	.931	ระดับมาก	4.09	.687	ระดับมาก

ตารางที่ 9 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามการจัดการและการประสานงาน (ต่อ)

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
7. มีการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง	3.54	.934	ระดับมาก	-	-	-
8. ยืดหยุ่นเวลาปิด – เปิดการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน	3.80	.814	ระดับมาก	4.13	.676	ระดับมาก
รวม	3.71	.674	ระดับมาก	4.14	.551	ระดับมาก

จากตาราง ที่ 9 พบว่า ด้านการจัดการและการประสานงานในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้ง 2 กลุ่ม ($\bar{X}_1 = 3.71$, S. D. = .674) และ ($\bar{X}_2 = 4.14$, S. D. = .551) ตามลำดับ ซึ่งความพร้อมตามรายชื่อมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้รับผิดชอบ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ มีการประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 3.91$, S. D. = .760) และ ($\bar{X} = 3.91$, S. D. = .371) รองลงมา คือ ยืดหยุ่นเวลาปิด – เปิดการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ($\bar{X} = 3.80$, S. D. = .814) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อการทำงานร่วมกัน ($\bar{X}_1 = 3.72$, S. D. = .871) มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.65$, S. D. = .804) มีฐานข้อมูลชุมชนและให้บริการข้อมูลท้องถิ่นและข้อมูลชุมชนด้านอื่น ๆ เพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.64$, S. D. = .797) มีการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.54$, S. D. = .934) และมีระบบรักษาความปลอดภัยการใช้งานเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 3.52$, S. D. = .931) ตามลำดับ

กลุ่มผู้รับบริการ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$, S. D. = .618) รองลงมา คือ ยืดหยุ่นเวลาปิด – เปิดการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับวิถี

ชีวิตของคนในชุมชน ($\bar{X} = 4.13$, S. D. = .676) และมีระบบรักษาความปลอดภัยการใช้อินเทอร์เน็ต และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.09$, S. D. = .687) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามบุคลากร

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
1. มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.89	.802	ระดับมาก	-	-	-
2. มีบุคลากรให้บริการคำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการ	3.97	.762	ระดับมาก	4.23	.602	ระดับมาก
3. มีบุคลากรประจำที่สามารถให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	3.71	.855	ระดับมาก	4.06	.690	ระดับมาก
4. มีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ	3.48	.967	ระดับปานกลาง	4.03	.728	ระดับมาก
5. ส่งเสริมให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.94	.735	ระดับมาก	-	-	-
6. จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	3.86	.727	ระดับมาก	-	-	-

ตารางที่ 10 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามบุคลากร (ต่อ)

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้ให้บริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
7. มีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว	3.73	.780	ระดับมาก	4.11	.708	ระดับมาก
8. มีบุคลากรที่สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.87	.776	ระดับมาก	-	-	-
รวม	3.81	.656	ระดับมาก	4.11	.561	ระดับมาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ด้านบุคลากรในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้ง 2 กลุ่ม ($\bar{X}_1 = 3.81$, S. D. = .656) และ ($\bar{X}_2 = 4.11$, S. D. = .561) ตามลำดับ ซึ่งความพร้อมตามรายชื่อมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้รับผิดชอบ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ มีบุคลากรให้บริการ คำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 3.97$, S. D. = .762) รองลงมา คือ ส่งเสริมให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.94$, S. D. = .735) มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.89$, S. D. = .802) มีบุคลากรที่สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.87$, S. D. = .776) จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.86$, S. D. = .727) มีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.73$, S. D. = .780) และมีบุคลากรประจำที่สามารถให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.71$, S. D. = .855) ตามลำดับ และยังพบว่า มีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S. D. = .967)

กลุ่มผู้รับบริการ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ มีบุคลากรให้บริการ คำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$, S. D. = .602) รองลงมา คือ มีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.11$, S. D. = .708) มีบุคลากรประจำที่สามารถให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.06$, S. D. = .690) และบุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.03$, S. D. = .728) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามภูมิปัญญาและอาชีพ

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
1. เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.74	.748	ระดับมาก	4.11	.668	ระดับมาก
2. เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและการให้บริการในรูปแบบของร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์	3.48	.836	ระดับปานกลาง	3.95	.739	ระดับมาก
3. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลประสบการณ์ของคนในชุมชนและต่างชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.66	.793	ระดับมาก	-	-	-
4. มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของชุมชนไว้ให้บริการจำหน่าย	3.38	.931	ระดับปานกลาง	-	-	-
5. เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.55	.840	ระดับมาก	3.95	.716	ระดับมาก

ตารางที่ 11 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามภูมิปัญญาและอาชีพ (ต่อ)

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
6. สร้างตลาดออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชนได้จริง	3.52	.914	ระดับมาก	4.01	.737	ระดับมาก
7. มีแผนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.49	.832	ระดับปานกลาง	-	-	-
8. เป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.56	.848	ระดับมาก	4.04	.679	ระดับมาก
รวม	3.55	.729	ระดับมาก	4.01	.593	ระดับมาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ด้านภูมิปัญญาและอาชีพในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้ง 2 กลุ่ม ($\bar{X}_1 = 3.55$, S. D. = .729) และ ($\bar{X}_2 = 4.01$, S. D. = .593) ตามลำดับ ซึ่งความพร้อมตามรายชื่อมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้รับผิดชอบ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 3.74$, S. D. = .748) รองลงมา คือ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลประสบการณ์ของคนในชุมชนและต่างชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.66$, S. D. = .793) เป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.56$, S. D. = .848) เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.55$, S. D. = .840) และสร้างตลาดออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชนได้จริง ($\bar{X} = 3.52$, S. D. = .914) ตามลำดับ และยังพบว่า มีแผนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S. D. = .832) เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและการให้บริการในรูปแบบของร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.48$, S. D. = .836)

และมีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของชุมชนไว้ให้บริการจำหน่าย ($\bar{X}$ = 3.38, S. D. = .931) ตามลำดับ

กลุ่มผู้รับบริการ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสารสนเทศที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.11, S. D. = .668) รองลงมา คือ เป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}$ = 4.04, S. D. = .679) สร้างตลาดออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชนได้จริง ($\bar{X}$ = 4.01, S. D. = .737) เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและการให้บริการในรูปแบบของร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}$ = 3.95, S. D. = .739) เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}$ = 3.95, S. D. = .716) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามการมีส่วนร่วมของชุมชน

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
1. มีการสำรวจความต้องการ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.66	.825	ระดับมาก	-	-	-
2. มีการติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.64	.839	ระดับมาก	-	-	-
3. มีการทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก	3.86	.775	ระดับมาก	4.26	.641	ระดับมาก
4. เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะการทำงานกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.80	.814	ระดับมาก	4.23	.648	ระดับมาก

ตารางที่ 12 ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตามการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ความพร้อมการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ			ผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S. D.	ความพร้อม	$\bar{X}_2$	S. D.	ความพร้อม
5. ร่วมกับชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลท้องถิ่นและกิจกรรมต่าง ๆ แก่สาธารณชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.77	.744	ระดับมาก	4.16	.694	ระดับมาก
6. ร่วมกับชุมชนใช้เวลาว่างจัดกิจกรรมความสัมพันธ์กันในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.73	.785	ระดับมาก	4.21	.722	ระดับมาก
7. มีแผนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่	3.69	.851	ระดับมาก	-	-	-
8. สามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.89	.806	ระดับมาก	-	-	-
รวม	3.76	.684	ระดับมาก	4.23	.573	ระดับมาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้ง 2 กลุ่ม ($\bar{X}_1 = 3.76$, S. D. = .684) และ ($\bar{X}_2 = 4.23$, S. D. = .573) ตามลำดับ ซึ่งความพร้อมตามรายชื่อมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้รับผิดชอบ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ สามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความพร้อมสูงสุด ($\bar{X} = 3.89$, S. D. = .806) รองลงมา คือ มีการทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.86$, S. D. = .775) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะการทำงานกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.80$, S. D. = .814) ร่วมกับชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลท้องถิ่นและ

กิจกรรมต่าง ๆ แก่สาธารณชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=3.77$, S. D. = .744) ร่วมกับชุมชนใช้เวลาว่างจัดกิจกรรมความสัมพันธ์กันในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=3.73$, S. D. = .785) มีแผนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่ ($\bar{X}=3.69$, S. D. = .851) มีการสำรวจความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=3.66$, S. D. = .825) และมีการติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=3.64$, S. D. = .839) ตามลำดับ

กลุ่มผู้รับบริการ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ มีการทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักมีความพร้อมมากที่สุด ($\bar{X}=4.26$, S. D. = .641) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะการทำงานกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=4.23$, S. D. = .648) ร่วมกับชุมชนใช้เวลาว่างจัดกิจกรรมความสัมพันธ์กันในชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=4.21$, S. D. = .722) และร่วมกับชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลท้องถิ่นและกิจกรรมต่าง ๆ แก่สาธารณชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X}=4.16$, S. D. = .694) ตามลำดับ

ขั้นที่ 2 เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล

ความแตกต่างระหว่างความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล มีรายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล

ประเด็นการเปรียบเทียบ	ความพร้อมของศูนย์ฯ		ค่า t	ค่า p
	$\bar{X}$	S. D.		
พื้นที่ตั้ง (n=260)				
1. ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง	3.71	.625	.350	.727
2. ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง	3.73	.592		
ทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล (n=88)				
1. เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.87	.568	1.25	.211
2. ไม่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.71	.611		

* นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 พบว่า การเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล มีรายละเอียด ดังนี้

พื้นที่ตั้ง

การเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง พบว่า ศูนย์ดิจิทัลชุมชนทั้งที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73) และ ศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองก็มีความพร้อมในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}$ = 3.71) ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ที่มีคำตอบ 2 กลุ่ม คือ พื้นที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง และพื้นที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง พบว่า ได้ค่า (t) เท่ากับ .350 และค่า (p) เท่ากับ .727 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ตั้งที่แตกต่างกันของศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความพร้อมการดำเนินงานไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

ทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล

การเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล จำนวนทั้งสิ้น 88 คน พบว่า ผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่มีทักษะเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87) และผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ไม่มีทักษะเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศก็มีความพร้อมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}$ = 3.71) ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ที่มีคำตอบ 2 กลุ่ม คือ มีทักษะเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ และไม่มีทักษะเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ได้ค่า (t) เท่ากับ 1.25 และค่า (p) เท่ากับ .211 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ทักษะทางด้าน ICT ของผู้ดูแลที่แตกต่างกันมีความพร้อมการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

ขั้นที่ 3 เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 3.1 แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากแบบสอบถาม

แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากแบบสอบถามปลายเปิดนั้น พบว่ามีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ที่	ความพร้อมการดำเนินงาน	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงาน
1	ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. บางแห่งไม่มีอาคารที่ตั้ง และไม่มีอาคารเป็นเอกเทศของหน่วยงาน ซึ่งบางแห่งใช้ศาลากลางของหมู่บ้าน บางแห่งได้รับการสนับสนุนอาคารหลังเก่าของเครือข่ายชั่วคราว บางแห่งใช้อาคารร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน นอกจากนี้ยังมีความคับแคบไม่เพียงพอ ซึ่งบางครั้งไม่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และบางแห่งถ้าหากฝนตกน้ำจะท่วมพื้นเนื่องจากหลังคารั่ว จึงอาจจะส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยภายในอาคารที่ตั้ง และระบบรักษาความปลอดภัยยังไม่มีหรือยังไม่รัดกุมพอ โดยเฉพาะเวลากลางคืน 2. สถานที่เปิดโล่ง ไม่มีประตู ไม่มีผนังกันเป็นสัดส่วน ไม่สามารถวางคอมพิวเตอร์ไว้ภายในอาคาร และไม่สามารถฉาย Projector ได้ และนอกจากนั้นบางแห่งอยู่ใกล้ถนน หรือสถานที่ประกอบกิจการอื่นทำให้มีเสียงดังรบกวนขณะใช้บริการ 3. สถานที่ตั้งอยู่ห่างไกลแหล่งชุมชน 4. ขาดครุภัณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ ครุภัณฑ์สำนักงาน เช่น โต๊ะเก้าอี้ เป็นต้น 5. ระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตในบางแห่งนั้นยังใช้ระบบงานรับสัญญาณดาวเทียมซึ่งในบางครั้งหากท้องฟ้าปิดก็ไม่สามารถรับสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ รวมทั้งการติดตั้งอินเทอร์เน็ต WIFI ไม่ครอบคลุมพื้นที่ สัญญาณต่ำ ความเร็วต่ำ ไม่ได้มาตรฐาน รวมทั้งความไม่เสถียรของอินเทอร์เน็ตที่มีให้บริการด้วย บางแห่งใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตจากโทรศัพท์มือถือแทน

ตารางที่ 14 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ต่อ)

ที่	ความพร้อมการดำเนินงาน	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงาน
1	ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง (ต่อ)	6. การประชาสัมพันธ์เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของศูนย์ดิจิทัลชุมชนยังมีน้อย ประชาชนในท้องถิ่นยังไม่รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนขาดความสนใจ
2	ด้านการจัดการและการประสานงาน	1. สื่อ อุปกรณ์ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ 2. ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ 3. ขาดบุคลากรทำหน้าที่ประสานงาน 4. ไม่สะดวกในการจัดการ เนื่องจากไม่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน 5. บุคลากรที่ดูแลไม่ค่อยอยู่ประจำคอยให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากมีภาระงานที่มาก
3	ด้านบุคลากร	1. บุคลากรมีไม่เพียงพอต่อการที่จะให้บริการข้อมูลข่าวสารกับประชาชนในพื้นที่เนื่องจากบุคลากรในพื้นที่มีเพียงคนเดียว แต่มีหน้าที่ความรับผิดชอบหรือมีภาระกิจหลักที่มากต้องเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ ตามภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมาย 2. บุคลากรที่ดูแลยังขาดทักษะเฉพาะด้าน ไม่มีความชำนาญด้านดิจิทัล เทคโนโลยีหรือ ICT เนื่องจากสูงอายุและแต่ละคนมีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ไม่เท่ากันต้องเรียนรู้เพิ่มเติม 3. ไม่มีบุคลากรหลักที่ทำหน้าที่ประสานงานกับเครือข่ายจึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน 4. บุคลากรเปลี่ยนแปลงบ่อย เนื่องจากมีการลาออกเพื่อเปลี่ยนแปลงงาน
4	ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ	1. การรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพยังไม่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลยังไม่ครบถ้วน หรือในบางแห่งยังไม่มีกรรวบรวมข้อมูล 2. การนำเสนอข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพในชุมชนยังขาดความน่าสนใจ 3. บางท้องถิ่นมีภูมิปัญญาและอาชีพในชุมชนน้อย 4. บุคคลที่เป็นต้นแบบของภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ค่อยมีเวลาในการให้ความรู้เนื่องจากต้องประกอบอาชีพหลักของตนเอง

ตารางที่ 14 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน (ต่อ)

ที่	ความพร้อมการดำเนินงานฯ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงานฯ
4	ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ (ต่อ)	5. ยังไม่มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน เนื่องจากยังไม่มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ประจำได้ 6. การอบรมด้านภูมิปัญญาและอาชีพยังมีน้อยจึงทำให้ประชาชนในชุมชนขาดความสนใจ และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน
5	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. ขาดการประชาสัมพันธ์ และบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานบางหน่วยงาน 2. ประชาชนยังไม่มองเห็นความสำคัญและไม่ให้ความสำคัญกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นตัวอย่างของความสำเร็จจึงไม่มีความมั่นใจ 3. ประชาชนในชุมชนมีอาชีพเป็นประจำ ทำให้บางครั้งไม่สามารถร่วมกิจกรรมบางกิจกรรมได้ หรือการจัดกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง 4. การนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจภายในชุมชนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของศูนย์ดิจิทัลชุมชนยังมีน้อยหรือไม่มีเลย

ตอนที่ 3.2 สรุปแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้วิจัยสรุปภาพรวมจากการสำรวจข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแบบสอบถาม และจากการประเมินความเหมาะสมของข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังตารางที่ 15 – 16

ตารางที่ 15 สรุปภาพรวมแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากการสำรวจแบบสอบถาม

ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
1. ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง	1. จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้อยู่ภายในชุมชนหรือใกล้แหล่งชุมชน

ตารางที่ 15 สรุปภาพรวมแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากการสำรวจแบบสอบถาม (ต่อ)

ความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
1. ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง (ต่อ)	2. อาคารจัดตั้งเป็นเอกเทศ มีการจัดสรรพื้นที่ของหน่วยงานให้เป็นสัดส่วนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และป้องกันเสียงดังรบกวนจากภายนอก 3. มีระบบรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินที่ดีและรัดกุมทั้งเวลากลางวันและกลางคืน 4. จัดสรรครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และครุภัณฑ์สำนักงานต่าง ๆ ให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน 5. ติดตั้งระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มีเสถียรภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งระบบ LAN และ WIFI 6. ประชาสัมพันธ์ด้านการบริการของศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้ประชาชนในชุมชนรับทราบข้อมูลต่าง ๆ และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจ
2. ด้านการจัดการและการประสานงาน	1. สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการบริหารจัดการภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน 2. จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนและการให้บริการข้อมูลชุมชน 3. บำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ 4. ยืดหยุ่นเวลาการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน 5. ประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 6. จัดฝึกอบรมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน
3. ด้านบุคลากร	1. บุคลากรสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารกับประชาชนที่สนใจได้ครบถ้วน และถูกต้อง

ตารางที่ 15 สรุปภาพรวมแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากการสำรวจ (ต่อ)

ความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
3. ด้านบุคลากร (ต่อ)	<ol style="list-style-type: none"> 2. อบรมเพิ่มทักษะเฉพาะด้านให้กับบุคลากรที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน ให้มีความรู้ ความชำนาญด้านดิจิทัล/เทคโนโลยี/ICT 3. มีบุคลากรประจำให้บริการ แนะนำ ปรีกษาและช่วยเหลือผู้มาใช้ บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 5. บุคลากรสามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชน
4. ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการให้บริการที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน 2. นำเสนอข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนทราบ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ 3. เพิ่มทักษะให้บุคลากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญา และอาชีพของคนในชุมชน 4. จัดโครงการฝึกอบรมด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อให้เห็นความสำคัญมากขึ้น 5. ประชาสัมพันธ์ให้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาและอาชีพ ของคนในชุมชน 6. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนา อาชีพของคนในชุมชน
5. ด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างคนกับคน และคนกับหน่วยงาน ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน 2. ส่งเสริม สนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในการให้ความ ร่วมมือกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน 3. สร้างแผนประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและ เครือข่ายในพื้นที่

ตารางที่ 15 สรุปภาพรวมแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากการสำรวจ (ต่อ)

ความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
5. ด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชน (ต่อ)	4. การทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก 5. ติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัล ชุมชน 6. สร้างความสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ

จากตารางที่ 15 ผู้วิจัยได้สรุปภาพรวมแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการศึกษาสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเด็นที่มีความพร้อมน้อยที่สุด และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นแบบประเมินผล (Evaluation Form) สำหรับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต รายละเอียดดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกระดับ คะแนน (คน)					ฐาน นิยม	ความ เหมาะสม
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
1	ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง							
1.1	จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้อยู่ ภายในชุมชนหรือใกล้แหล่งชุมชน	5					5	เหมาะสม มากที่สุด

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ต่อ)

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกระดับคะแนน (คน)					ฐานนิยม	ความเหมาะสม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1.2	อาคารจัดตั้งเป็นเอกเทศ จัดสรรพื้นที่ของหน่วยงานให้เป็นสัดส่วนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมและป้องกันเสียงดังรบกวนจากภายนอกได้	1	4				4	เหมาะสมมาก
1.3	มีระบบรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินที่ดีและรัดกุมทั้งเวลากลางวันและกลางคืน	1	4				4	เหมาะสมมาก
1.4	จัดสรรครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์และครุภัณฑ์สำนักงานต่าง ๆ ให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน	2	3				4	เหมาะสมมาก
1.5	ติดตั้งระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มีความเสถียรภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งระบบ LAN และ WIFI	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
1.6	ประชาสัมพันธ์ด้านการบริการของศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้ประชาชนในชุมชนรับทราบข้อมูลต่าง ๆ และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจ	5					5	เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ต่อ)

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกระดับคะแนน (คน)					ฐานนิยม	ความเหมาะสม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
2	ด้านการจัดการและการประสานงาน							
2.1	สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการบริหารจัดการภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน	2	3				4	เหมาะสมมาก
2.2	จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนและการให้บริการข้อมูลชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
2.3	บำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ	4	1				5	เหมาะสมมากที่สุด
2.4	ยืดหยุ่นเวลาการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน	4	1				5	เหมาะสมมากที่สุด
2.5	ประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
2.6	จัดฝึกอบรมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
3	ด้านบุคลากร							
3.1	บุคลากรสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารกับประชาชนที่สนใจได้ครบถ้วน และถูกต้อง	5					5	เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ต่อ)

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกกระดัด					ฐานนิยม	ความเหมาะสม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3.2	อบรมเพิ่มทักษะเฉพาะด้านให้กับบุคลากรที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้มีความรู้ ความชำนาญด้านดิจิทัล/เทคโนโลยี/ICT	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
3.3	มีบุคลากรประจำให้บริการแนะนำ บริการและช่วยเหลือผู้มาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
3.4	ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
3.5	บุคลากรสามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
4	ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ							
4.1	เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการให้บริการที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
4.2	นำเสนอข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนทราบเพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ	5					5	เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ต่อ)

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกระดับคะแนน (คน)					ฐานนิยม	ความเหมาะสม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
4.3	เพิ่มทักษะให้บุคลากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
4.4	จัดโครงการฝึกอบรมด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนเพื่อให้เห็นความสำคัญมากขึ้น	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
4.5	ประชาสัมพันธ์ให้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
4.6	เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
5	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน							
5.1	บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างคนกับคน และคนกับหน่วยงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
5.2	ส่งเสริม สนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ต่อ)

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกระดับคะแนน (คน)					ฐานนิยม	ความเหมาะสม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
5.3	สร้างแผนประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่	3	2				5	เหมาะสมมากที่สุด
5.4	การทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
5.5	ติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน	5					5	เหมาะสมมากที่สุด
5.6	สร้างความสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ	5					5	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 16 พบว่า แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการประเมินความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒินั้น ส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกด้าน ดังนี้

ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง

จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้อยู่ภายในชุมชนหรือใกล้แหล่งชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) อาคารจัดตั้งเป็นเอกเทศ จัดสรรพื้นที่ของหน่วยงานให้เป็นสัดส่วนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมและป้องกันเสียงดังรบกวนจากภายนอกได้มีความเหมาะสมมาก (ฐานนิยม = 4) มีระบบรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินที่ดีและรัดกุมทั้งเวลากลางวันและกลางคืนมีความเหมาะสมมาก (ฐานนิยม = 4) จัดสรรครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และครุภัณฑ์สำนักงานต่าง ๆ ให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความเหมาะสมมาก (ฐานนิยม = 4) ติดตั้งระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มีความเสถียรภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งระบบ LAN และ WIFI มีความ

เหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) และประชาสัมพันธ์ด้านการบริการของศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้ประชาชนในชุมชนรับทราบข้อมูลต่าง ๆ และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5)

ด้านการจัดการและการประสานงาน

สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการบริหารจัดการภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความเหมาะสมมาก (ฐานนิยม = 4) จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนและการให้บริการข้อมูลชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) บำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) ยืดหยุ่นเวลาการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) ประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) และจัดฝึกอบรมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5)

ด้านบุคลากร

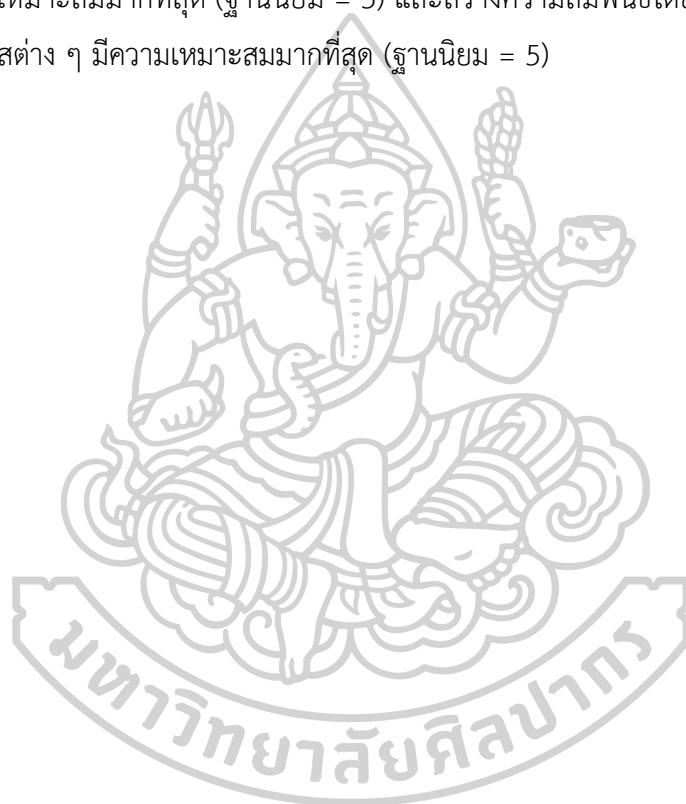
บุคลากรสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารกับประชาชนที่สนใจได้ครบถ้วน และถูกต้องมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) อบรมเพิ่มทักษะเฉพาะด้านให้กับบุคลากรที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้มีความรู้ ความชำนาญด้านดิจิทัล/เทคโนโลยี/ICT มีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) มีบุคลากรประจำให้บริการ แนะนำ ปรีกษาและช่วยเหลือผู้มาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนืองมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) บุคลากรสามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5)

ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ

เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการให้บริการที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) นำเสนอข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนทราบเพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) เพิ่มทักษะให้บุคลากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) จัดโครงการฝึกอบรมด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนเพื่อให้เห็นความสำคัญมากขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) ประชาสัมพันธ์ให้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ ร้านค้า อิเล็กทรอนิกส์ และเป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5)

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างคนกับคน และคนกับหน่วยงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) ส่งเสริม สนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) สร้างแผนประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) การทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) ติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5) และสร้างความสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ มีความเหมาะสมมากที่สุด (ฐานนิยม = 5)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสมมติฐานของการวิจัย คือ ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความพร้อมแตกต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุปผล

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล
- 1.3 เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. สมมติฐานของการวิจัย

ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนมีความพร้อมแตกต่างกัน

3. การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ศูนย์ดิจิทัลชุมชนจำนวน 88 ตำบล ประกอบด้วย 1) ตำบลที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จำนวน 44 ตำบล และ 2) ตำบลที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำเภอเมือง จำนวน 44 ตำบล โดยเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้รับผิดชอบศูนย์ดิจิทัลชุมชน ได้แก่ ผู้บริหาร กศน.อำเภอ คณะกรรมการศูนย์ดิจิทัลชุมชน ครู กศน.ตำบลที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ประเภทละ 88 คน รวมทั้งสิ้น 264 คน และ 2) กลุ่มผู้รับบริการศูนย์ดิจิทัลชุมชน จำนวน 176 คน รวมทั้งสิ้น 440 คน โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนร้อยละ 10 ของอำเภอทั้งหมด และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับกลุ่มผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหาร คณะกรรมการ และครู กศน.ตำบลที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ .978 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา สาขาที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ และเขตพื้นที่ที่ตั้งศูนย์ดิจิทัล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) ค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท จำนวน 39 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีลักษณะให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน 5 ข้อ

ชุดที่ 2 สำหรับกลุ่มผู้รับบริการ มีค่าความเชื่อมั่นภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ .955 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และเขตพื้นที่ที่ตั้งศูนย์ดิจิทัล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) ค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท จำนวน 19 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีลักษณะให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน 5 ข้อ

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้งและทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งในเขตอำเภอเมืองและไม่ใช้เขตอำเภอเมืองนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อ

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนก็ไม่มี ความแตกต่างเช่นเดียวกัน สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ คือ t-test

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการประเมินความเหมาะสมของข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ (Connoisseurship) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

4.1 ผลการสำรวจความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้รับผิดชอบ พบว่า ภาพรวมความพร้อมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความพร้อมในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความพร้อมจากสูงสุดไปหาต่ำสุด มีรายละเอียด ดังนี้ ด้านบุคลากรอยู่ระดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการจัดการและการประสานงาน และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ กลุ่มที่ 2 ผู้รับบริการ พบว่า ภาพรวมความพร้อมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความพร้อมในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความพร้อมจากสูงสุดไปหาต่ำสุด มีรายละเอียด ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ระดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการจัดการและการประสานงาน ด้านบุคลากร และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ

4.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งในเขตอำเภอเมืองและไม่ใช่เขตอำเภอเมืองนั้นไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนก็ไม่มี ความแตกต่างเช่นเดียวกัน

4.3 แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลจากการประเมินความเหมาะสมของข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ในแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกด้าน ดังนี้

4.3.1 ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง คือ ศูนย์ดิจิทัลชุมชนควรจัดตั้งให้อยู่ภายในชุมชนหรือใกล้แหล่งชุมชน มีอาคารที่เป็นเอกเทศ จัดสรรพื้นที่ของหน่วยงานเป็นสัดส่วนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และสามารถป้องกันเสียงดังรบกวนจากภายนอกได้ มีระบบรักษาความปลอดภัยของ

ทรัพย์สินที่ดีและรัดกุมทั้งเวลากลางวันและกลางคืนจัดสรรครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์และครุภัณฑ์สำนักงานต่าง ๆ ให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน ควรติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีความเสถียรภาพและครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งระบบ LAN และ WIFI พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์การบริการของศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้ประชาชนในชุมชนรับทราบข้อมูลต่าง ๆ และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจ

4.3.2 ด้านการจัดการและการประสานงาน คือ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอในการบริหารจัดการภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนและการให้บริการข้อมูลชุมชน มีการบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องให้สามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ สามารถยืดหยุ่นเวลาการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน พร้อมทั้งมีการประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และจัดฝึกอบรมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

4.3.3 ด้านบุคลากร คือ พัฒนาบุคลากรให้สามารถบริการข้อมูลข่าวสารกับประชาชนที่สนใจได้ครบถ้วนถูกต้อง มีการอบรมเพิ่มทักษะเฉพาะด้านให้กับบุคลากรที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้มีความรู้ ความชำนาญด้านดิจิทัล/เทคโนโลยี/ICT มีบุคลากรประจำให้บริการ แนะนำ ปรีกษาและช่วยเหลือผู้มาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และศูนย์ดิจิทัลชุมชนควรมีบุคลากรที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชนได้

4.3.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ สร้างศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการให้บริการที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน สามารถนำเสนอข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนทราบเพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ มีการเพิ่มทักษะให้บุคลากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน มีการจัดโครงการฝึกอบรมด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนเพื่อให้เห็นความสำคัญมากขึ้น พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน และทำให้ศูนย์ดิจิทัลเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์และเป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน

4.3.5 ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ คือ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างคนกับคน และคนกับหน่วยงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน มีการสร้างแผนประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่ พร้อมทั้งมีการทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก มีการติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน และมีการสร้างความสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. สภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษา พบว่า สภาพความพร้อมปัจจุบันในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นโดยภาพรวม และการแบ่งรายด้านทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อหากพิจารณาเป็นรายข้อนั้น ยังพบว่ามีบางประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อย เมื่อนำมาศึกษาด้วยหลักทฤษฎี ที่กล่าวถึงกระบวนการระบุช่องว่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับสิ่งที่ปรารถนาจะให้เกิด (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ทำให้งานวิจัยนี้เกิดเป็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยได้เสนอเป็นระดับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความพร้อมในข้อต่ำสุด ดังนี้

1.1 ภาพรวมของความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ถึงแม้ว่า โดยภาพรวมของสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อหากพิจารณารายด้านนั้น ยังพบว่า ด้านภูมิปัญญาและอาชีพมีค่าเฉลี่ยความพร้อมต่ำกว่าด้านอื่น ๆ หากได้รับการส่งเสริม สนับสนุนด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนจะเป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน ทำให้คนเกิดความรักและความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและอาชีพของคนไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทรา โตบัวกรประภา เจริญชันษา และสวัสดี พิมป์สุวรรณ (สุนทรา โตบัวกรประภา เจริญชันษา และสวัสดี พิมป์สุวรรณ, 2558) กล่าวว่า ชุมชนใช้ภูมิปัญญามาประยุกต์ในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพได้อย่างเต็มความสามารถ นำมาสู่การกำหนดบริบทของการพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วมใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน 1) การจัดการระบบเกษตร 2) การลดต้นทุนการผลิต 3) วัฒนธรรม 4) กลุ่มเครือข่าย 5) ระบบ เศรษฐกิจชุมชน และ 6) ด้านการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปนัดดา สัพโส (ปนัดดา สัพโส, 2560) กล่าวว่า การสร้างแนวทางการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมี 6 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวิธีการถ่ายทอดความรู้ ด้านสื่อและการประชาสัมพันธ์ ด้านสถานที่ และด้านการบริหารจัดการความรู้ ส่วนการประเมินแนวทางการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ สร้างขวัญกำลังใจให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น รัฐควรสนับสนุนงบประมาณ วิธีการถ่ายทอดความรู้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม สื่อและประชาสัมพันธ์ต้องต่อเนื่อง ควรใช้พื้นที่สาธารณะถ่ายทอดความรู้ รัฐและประชาชนร่วมกันบริหารจัดการความรู้ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลักษณะ เกยุราพันธ์ (ลักษณะ เกยุราพันธ์, 2561) ที่กล่าวว่า รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับได้รับการพัฒนาให้ได้รับความรู้ โดยการอบรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย เห็นคุณค่าในการ

อนุรักษ์มรดกทางด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้วยการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองโดยการจัดตั้งกลุ่มในการรับผิดชอบ และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อส่งเสริม รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพในการสืบสาน ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

1.2 รายงานของความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

1.2.1 ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง พบว่า ระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัย อาคารสถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ และการจัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยระดับความพร้อมที่สุดเท่ากัน ทั้งนี้ระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยนั้นอาจส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการและทรัพย์สินของหน่วยงาน จากประเด็นดังกล่าวควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความพร้อมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชีรา ใจหวัง และจันทร์ศรัณย์ ภูติอริยวัฒน์ (สุชีรา ใจหวัง และจันทร์ศรัณย์ ภูติอริยวัฒน์, 2561) กล่าวว่า การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ปลอดภัย เช่น จัดให้มีรั้วป้องกันบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาภายในโรงเรียน มีการจัดให้มีการดูแลและตรวจสอบสิ่งแวดล้อมและอาคารเรียนให้มีความมั่นคงแข็งแรง ให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับนักเรียน มีการทำป้ายเตือนในพื้นที่ที่จะเป็นอันตรายกับนักเรียนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา มีการติดตั้งกล้อง CCTV ในการเข้า-ออกโรงเรียนของบุคคลภายนอกอย่างเข้มงวด มีการมอบหมายครูให้ทำหน้าที่รับเรื่องและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ มีการกำหนดให้อาคารเรียนมีทางออกฉุกเฉินเมื่อเกิดอุบัติเหตุ และนอกจากนี้การจัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้น ก็ส่งผลต่อการใช้บริการของผู้ใช้บริการด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พุทธชาติ ลิ้มศิริเรืองไร (พุทธชาติ ลิ้มศิริเรืองไร, 2556) กล่าวว่า ด้านความต้องการในการพัฒนาป้ายและแผ่นพับประชาสัมพันธ์นั้นเห็นว่าป้ายและแผ่นพับประชาสัมพันธ์มีความจำเป็นอย่างมากต่อการท่องเที่ยวและผู้ใช้บริการ ส่วนนักท่องเที่ยวและผู้ใช้บริการก็เห็นว่าป้ายและแผ่นพับประชาสัมพันธ์มีความจำเป็นต่อการท่องเที่ยวมากเช่นกัน

1.2.2 ด้านการจัดการและการประสานงาน พบว่า ระบบรักษาความปลอดภัย การใช้อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งระบบรักษาความปลอดภัยในการใช้งานอินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากจึงสมควรจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นรินทร์ พนาवास (นรินทร์ พนาवास, 2560) กล่าวว่า การใช้อินเทอร์เน็ตให้ปลอดภัยสำหรับผู้ใช้งานในองค์กรนั้น เพื่อเป็นการป้องกันหรือลดความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต องค์กรควรมีแนวทางและวิธีการป้องกันที่ดี รวมไปถึงการแนะนำหรือฝึกอบรมให้ผู้ใช้งานในองค์กร รู้ถึงกฎระเบียบ ข้อกำหนด และวิธีการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างไรให้ปลอดภัย อาทิเช่น องค์กรควร

ติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย สำหรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างสมบูรณ์และพอเพียง ทั้งระบบ โปรแกรม หรืออุปกรณ์ประเภทที่สามารถตรวจสอบไวรัส และป้องกันการใช้งานประเภทต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ ป้องกันการเข้าเว็บไซต์ลามก หรือเว็บไซต์ที่ไม่พึงประสงค์ และป้องกันโปรแกรมดาวน์โหลดข้อมูล หรือควบคุมการใช้งานที่ไม่จำเป็น ควรทำการตรวจสอบและอัปเดตระบบความปลอดภัยของซอฟต์แวร์ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตบนเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้งาน ทำการติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสบนเครื่องคอมพิวเตอร์และควรหมั่นอัปเดตโปรแกรมป้องกันไวรัสอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง ทำการติดตั้งโปรแกรมตรวจสอบและกำจัดโปรแกรมประเภทมัลแวร์ (Malware) บนเครื่องคอมพิวเตอร์ ไม่ควรให้ Account อินเทอร์เน็ตกับบุคคลอื่นไปใช้งาน และควรเปลี่ยน password อย่างน้อย เดือนละครั้ง การตั้ง password ใหม่ควรตั้งให้มีความยาวของอักษรไม่ต่ำกว่า 7 - 8 ตัว โดยใช้ตัวเลขผสมตัวอักษรและอักขระพิเศษ ไม่ควร Download โปรแกรมจากเว็บไซต์ที่ไม่น่าเชื่อถือ ไม่ควรรับโปรแกรมหรือเปิดไฟล์ต่าง ๆ จากบุคคลที่ไม่รู้จักผ่านทางระบบ e-Mail และการใช้งานโปรแกรมประเภท Chat ต่าง ๆ และไม่ควรรำ e-Mail ของตนเองไปลงทะเบียนตามเว็บไซต์ต่าง ๆ เพราะจะทำให้ได้รับจดหมายขยะ จากเว็บไซต์โฆษณาสินค้าหรือเว็บไซต์ที่มีไวรัส

1.2.3 ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการนั้นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้มีความสำคัญมากต่อความพร้อมในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน เนื่องจากหากบุคลากรประจำศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้นขาดทักษะความรู้ ความชำนาญด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ อาจส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระยะ พ.ศ. 2554 – 2563 ของประเทศไทย (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554) ที่กล่าวไว้ว่ากำลังคนที่มีคุณภาพมีความสามารถในการพัฒนาและใช้ไอซีทีอย่างมีประสิทธิภาพในปริมาณเพียงพอจะรองรับการพัฒนาประเทศในยุคเศรษฐกิจฐานบริการและฐานความคิดสร้างสรรค์ทั้งบุคลากรไอซีทีและบุคลากรในทุกสาขาอาชีพ ผู้ประกอบการและแรงงานทั่วไปต้องมีความรู้และทักษะในการใช้งานไอซีทีและสามารถใช้ไอซีทีเป็นเครื่องในการขับเคลื่อนธุรกิจ และแนวคิดของ กิดานันท์ มลิทอง (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) ที่กล่าวไว้ว่าการบูรณาการและการประยุกต์ใช้ทักษะพื้นฐานด้านความรู้ความเข้าใจซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานอันพึงมีในชีวิตประจำวันและด้านเทคนิคซึ่งรวมถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์โปรแกรม เครือข่ายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของเทคโนโลยีดิจิทัลจะทำให้บุคคลเกิดความเชี่ยวชาญด้านไอซีที เพิ่มความสามารถด้านเทคโนโลยีได้มากที่สุดซึ่งในระดับสูงสุดของความเชี่ยวชาญด้านไอซีทีนี้จะมีผลลัพธ์ไปถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลและสังคมด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปณี พวงงาม (ฐาปณี พวงงาม, 2560) กล่าวว่า แนวทางพัฒนาการปฏิบัติที่เป็นเลิศนั้น บุคลากรทุกคนควรพัฒนาตนเอง พัฒนางาน โดยแสวงหา

ความรู้อย่างต่อเนื่อง ร่วมประชุม ร่วมอบรม ร่วมสัมมนา และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน

1.2.4 ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ พบว่า การมีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของชุมชนไว้ให้บริการจำหน่ายนั้นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สืบเนื่องมาจากคนในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน อีกทั้งยังไม่มีตัวอย่างของชุมชนที่ประสบความสำเร็จ คนในชุมชนจึงหันไปจำหน่ายสินค้าตามช่องทางอื่นแทน แต่ถ้าหากว่าศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้นสามารถเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าให้กับชุมชนชนนั้น ๆ ได้ จะเป็นการดีเนื่องจากจะทำให้เกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจและการเงินภายในชุมชน เพราะฉะนั้นต้องสร้างให้ชุมชนเห็นความสำคัญของสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อจะได้นำมาพัฒนาต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ อนันต์วรภาพงษ์ (อมรรัตน์ อนันต์วรภาพงษ์, 2557) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สามารถประกอบอาชีพด้วยการพึ่งพาตนเองนั้น พื้นฐานที่สำคัญจำเป็นต้องให้ชุมชนรู้จักคุณภาพของตนเอง รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการให้ชุมชนทำการวิเคราะห์ตนเอง เพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหา โดยการรู้จักแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสที่เป็นไปได้ อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยมีจุดเน้นที่การพึ่งพาตนเอง และใช้ผลิตภัณฑ์ที่ตนเองในชุมชน

1.2.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การติดตามผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องจากประชาชนในชุมชนเองยังไม่เห็นความสำคัญของศูนย์ดิจิทัลชุมชนจึงไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรหรือให้ความร่วมมือเพียงส่วนน้อย อาจเนื่องจากความไม่ใกล้ชิดชุมชนเลยส่งผลให้ชุมชนไม่มีความไว้วางใจหรือให้ความร่วมมือ แต่ถ้าหากว่าสามารถเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้จะส่งผลให้ชุมชนนั้นให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้นซึ่งศูนย์ดิจิทัลชุมชนเองต้องใช้เทคนิคกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑารัตน์ ชมพันธ์ (จุฑารัตน์ ชมพันธ์, 2555) กล่าวไว้ว่า เทคนิคการมีส่วนร่วมนั้น เมื่อประชาชนได้รับข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ อย่างครบถ้วน เหมาะสมแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจัดเวทีหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกของสาธารณชนสามารถแสดงความรู้สึก แสดงความคิดเห็น หรือความห่วงกังวลของตนต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีหลายเทคนิคที่สามารถใช้ได้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มที่ปรึกษาหรือคณะทำงาน การสนทนากลุ่ม การเปิดสายด่วน การสัมภาษณ์ การประชุมการรับฟังความคิดเห็น และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น ประเด็นสำคัญที่ผู้ดำเนินการมีส่วนร่วมต้องไม่ละเลยคือการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเป็นการสื่อสารแบบสองทาง รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน นอกจากนี้วิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนคือการใช้หลายเทคนิควิธีการร่วมกัน เนื่องจากข้อมูลหรือสิ่งที่ได้จากเทคนิคหนึ่งอาจสามารถผสมผสานรวมกับข้อมูลหรือสิ่งที่ได้จากเทคนิคอื่น ทำให้ได้ข้อมูลหรือสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์หรืออาจทำให้เกิดเทคนิคการมีส่วนร่วมใหม่ที่

สามารถนำมาประยุกต์ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนอกจากนั้นการติดตามผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้นอาจจะยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการติดต่อประสานงาน ดังนั้นหากสร้างให้ชุมชนได้เห็นความสำคัญของศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่มีมากกว่าการให้บริการด้านคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานนั้นได้พัฒนาทักษะความรู้ด้านการติดตามประเมินผลพร้อมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จะส่งผลให้การดำเนินงานนั้นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภวรรณ คณานุรักษ์ (นภวรรณ คณานุรักษ์, 2554) กล่าวไว้ว่า บุคลากรจะมีคุณภาพได้ ผู้นำจะต้องมีการกำหนดระบบ (System) การทำงานที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ โดยให้ทุกส่วนขององค์กรปฏิบัติหน้าที่ประจำของตนเองตามระบบที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีการสื่อสารให้บุคลากรรับรู้และเข้าใจถึงวิสัยทัศน์พันธกิจ กลยุทธ์ และหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และจะต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ และเพิ่มเติมทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานตามหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และยังคงกระตุ้นให้บุคลากรใช้ความชาญฉลาดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เกิดประสิทธิผลสูงสุด แต่บุคลากรที่จะทำงานตามระบบที่กำหนดไว้และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดได้นั้นจะต้องมีชีวิตการทำงานที่มีคุณภาพ (Quality Work Life) ที่ดีด้วย และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำเร็จ สุวาท (สำเร็จ สุวาท, 2560) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต้องประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผล ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ จันท์ศรี สิมสินธุ์ ภูษิต บุญทองเถิง และทัศนีย์ นาคคุณทรง (จันท์ศรี สิมสินธุ์ ภูษิต บุญทองเถิง และทัศนีย์ นาคคุณทรง, 2559) กล่าวว่า คนในชุมชนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทุกด้าน โดยเรียนรู้ได้ด้วยเชิงประจักษ์ในพฤติกรรมผ่านกิจกรรมหลักในการเรียนรู้ร่วมกันใน 3 ช่องทาง คือ 1) เรียนรู้ร่วมกันในชุมชน 2) การนำชุมชนไปเรียนรู้ร่วมกับชุมชนอื่น และ 3) ชุมชนพื้นที่อื่นมาเรียนรู้ร่วมกับนวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ตระหนักและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ซึ่งต้องต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล

จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายเพิ่มเติม คือ การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง พบว่า ศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งในเขตอำเภอเมืองและไม่ใช่เขตอำเภอเมืองนั้นไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพพื้นที่ในปัจจุบันของประเทศไทยนั้นจะได้รับการพัฒนาในระดับที่เท่าเทียมและเหมือนกันจึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งในเขตอำเภอเมืองและไม่ใช่เขตอำเภอเมืองนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัจจร ตติยภวีกวี (กัจจร ตติยภวีกวี, 2559) กล่าวว่า การพัฒนาประเทศจากการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่ง เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ได้แก่ การเสริมสร้างทุนสังคม ทุนมนุษย์ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนเศรษฐกิจ ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ส่งเสริมให้ทุกพื้นที่เข้าถึงกระบวนการอย่างเท่าเทียม และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึก ค่านิยม ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลทุกพื้นที่ และยังคงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักงานวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ที่กล่าวว่า การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคมนั้น จำเป็นต้อง สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ มีสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน และพัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา เป็นต้น

2.2 เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนก็ไม่มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งส่งผลให้คนทุกคนก้าวทันต่อเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ อีกทั้งความรู้ ทักษะเฉพาะด้านดิจิทัลนี้สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ที่กำหนดไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ของแผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่องค์การระหว่างประเทศกำหนดขึ้น อาทิ การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals : SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น เป็นต้น ส่วนแนวทางการพัฒนา ได้บูรณาการนโยบายหรือประเด็นพัฒนาที่สำคัญของประเด็นการปฏิรูปประเทศ 37 วาระ และ ไทยแลนด์ 4.0 การจัดทำแผนขับเคลื่อน และ

การติดตามประเมินผล เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษาในทุกพื้นที่ของประเทศ เป็นกลไกประชารัฐที่รวมพลังให้สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา รวมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปี นอกจากนี้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีแนวทางการพัฒนาจังหวัด ภาค และเมือง ที่กำหนดพื้นที่เป้าหมาย สาขาการผลิตและบริการเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัด ภาค และเมือง เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของประเทศ รวมทั้งได้กำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศที่สภาปฏิรูปแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอและต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ

3. แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้ การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการจัดการและการประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ พบว่า ในทุก ๆ ด้านล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพร้อมในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน เช่น ระยะห่างจากแหล่งชุมชน ระบบการรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ ชุดอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง งบประมาณ ระบบฐานข้อมูลชุมชน การบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ความยืดหยุ่นด้านเวลาการให้บริการ การจัดฝึกอบรม การเพิ่มทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากร สร้างแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการให้บริการที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ การทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวม ติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน และสร้างความสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา ชินณะพงศ์ (สุริยา ชินณะพงศ์, 2561) กล่าวว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพมาตรฐานสากลนั้น ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้รับบริการ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การบริหารเชิงระบบ การจัดการความรู้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพรรณ วุ่นสุข (ประภาพรรณ วุ่นสุข, 2553) กล่าวว่า ลักษณะของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ 1) โครงสร้างทางเทคโนโลยี 2) การบริการ 3) ทรัพยากรบุคคล และองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชน คือ 1) โครงสร้างชุมชน 2) คณะกรรมการบริหาร 3) ความรับผิดชอบ ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สุชาตินี สีนวนแก้ว

(สุธาศินี สีนวนแก้ว, 2553) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพโดยใช้ ICT ต้องอาศัยทุกส่วนในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์ ต่อเนื่องกัน ปัจจัยความสำเร็จสำคัญ 5 ประการจึงประกอบไปด้วย ความเข้มแข็งของชุมชน โครงสร้าง พื้นฐานทาง ICT ในชุมชน การเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ของคนในชุมชน การพัฒนาบุคลากรอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และการเชื่อมโยงนโยบายและกิจกรรมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อค้นพบของการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

1.1 แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการ เรียนรู้ตลอดชีวิตที่ค้นพบทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการจัดการและการประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความเหมาะสมสำหรับ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยระดับอำเภอ และระดับตำบลในการนำไปประยุกต์ใช้กับศูนย์ดิจิทัลชุมชน ที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของท่านให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความ ตามนโยบายของรัฐบาล และความต้องการของชุมชนมากที่สุด เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้คน ในชุมชนพัฒนาทักษะ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 ความพร้อมด้านลักษณะสถานที่ตั้ง เนื่องจากพบว่า มีบางประเด็นที่มีความพร้อม ต่ำกว่าประเด็นอื่น คือ การมีระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการจัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ชัดเจน จึงควรได้รับการ ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ความพร้อมด้านการจัดการและการประสานงาน เนื่องจากพบว่า การมีระบบรักษา ความปลอดภัยการใช้อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการมีความพร้อมต่ำกว่าประเด็น อื่น จึงควรได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการ จัดการและการประสานงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ความพร้อมด้านบุคลากร เนื่องจากพบว่า การมีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความ ชำนาญเฉพาะด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการมีความพร้อมต่ำกว่า ประเด็นอื่น ดังนั้นจึงได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ด้านบุคลากรใน

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงาน ตลอดจนเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.5 ความพร้อมด้านภูมิปัญญาและอาชีพ เนื่องจากพบว่า มีบางประเด็นที่มีความพร้อมต่ำกว่าประเด็นอื่น คือ การเป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและการให้บริการในรูปแบบของร้านค้า อิเล็กทรอนิกส์ การมีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของชุมชนไว้ให้บริการจำหน่าย และการมีแผนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นจึงได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชนต่อไป

1.6 ความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากพบว่า การติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความพร้อมต่ำกว่าประเด็นอื่น ดังนั้นจึงควรได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อีกทั้งเป็นการสร้างความใกล้ชิดกับชุมชน และยังเป็นการสร้างชุมชนให้เกิดการบริการจัดการร่วมกันรวมทั้งเป็นการทำงานที่ยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำการวิจัยเพื่อศึกษาในเรื่องของปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจะได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการพัฒนาให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการทำการศึกษาวิจัยในศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ประสบความสำเร็จหรือเป็นต้นแบบ เพื่อศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือประเด็นอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชน

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) หรือทดลองแนวทาง การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล และยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิตให้มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

Barrow, R., & Milburn. (1990). *A Critical Dictionary of Educational Concepts 2nded.*

Retrieved from New York: Teachers collage:

Bassey, U., Umoren, G., & other. (2007). *Nigerian graduating students Access to E-learning technology: Implication for higher Education management.* . Proceedings of the 6th International internet Education conference, (ICT learn 2007) held in Cairo.

Cropley, A. J., & Dave, R. H. (1978). *Lifelong education and the training of teachers : Developing a curriculum for teacher education on the basis of the Principles of Lifelong education.* Retrieved from Oxford: Pergamum:

Danner, R. B., & Pessu, C. O. A. (2013). *A Survey of ICT Competencies among Students in Teacher Preparation Programmed at the University of Benin City, Nigeria.* Benin City, Edo State, Nigeria, University of Benin.

Downing, J., & Thrakrey, D. (1971). *Reading and Readiness.* Retrieved from London: University of London Press:

Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education.* New York: McGraw-Hill.

Gurr, D. (2006). The Impact Of Information And Communication Technologies On Informal Scholarly Scientific Communication : A Literature. Retrieved from http://www.glue.umd.edu/~cpikas/878/Pikas_The_Impact_of_ICTs_on_ISSC_0506.pdf

John W. Best. (1981). *Research in Education.* New Jersey: Prentice - Hall Inc.

Kline, R. B. (2011). *Convergence of structural equation modeling and multilevel modeling.* In M. Williams & W. P. Vogt (Eds.), *Handbook of methodological innovation in social research methods.*

Lefrancois, G. R. (1988). *Psychology for Teaching.* California: Woods Worth.

Peterson, R. E. e. (1979). *Lifelong learning in America.* San Francisco: Jossey - Bass Publisher.

Singh, J. P. (2005). ICTs reaching beyond the educated. Retrieved from <http://http://www.is-watch.net/node/360>

UNESCO. (1968). *Draft Programme and Budget for 1969-1970.* Paris: Unesco.

Zain, Muhammad, & Rozhan, I. (2006). The Impact of Information and Communication Technology (ICT) on The Management Practices of Malaysian Smart Schools. Retrieved from <http://http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/ict.pdf>

- เมธินี วงศ์วานิชรัมย์ภกา และปานเทพ ลาภเกษตร. (2556). การผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย. Retrieved from โครงการวิจัย ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์:
- เรวัต แสงสุริยงค์. (2555). การวิจัยและพัฒนาการใช้รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของไทยผ่านศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน. Retrieved from โครงการวิจัยภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา:
- เว็บไซต์สาระน่ารู้. (2555). การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ICT ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. Retrieved from <http://www.supertekstilshop.com/page/2/>
- กชกร จอมขันเงิน. (2555). ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคลากรสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 3 จังหวัดจันทบุรีและหน่วยงานในสังกัด. (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, บัณฑิตวิทยาลัย.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2564 - 2563. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. Retrieved from http://www.mdes.go.th/assets/portals/1/files/590613_4Digital_Economy_Plan-Book.pdf
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2556). ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน. Retrieved from <http://itbiz.lekasina.com/archives/tag/ศูนย์การเรียนรู้-ict-ชุมชน>
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2559a). ไอซีที จับมือ กศน. และ ดีแทค เสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านดิจิทัล. Retrieved from <http://www.mdes.go.th/view/1/ข่าวกระทรวงฯ/>
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2559b). สรุปผลงานเด่นปี 2560. Retrieved from <http://www.mdes.go.th/view/1/ข่าวกระทรวงฯ>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). กศน.เพื่อนเรียนรู้: กศน. ขับเคลื่อนศูนย์ดิจิทัลชุมชน 7,424 แห่ง. Retrieved from <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=45923&Key=hotnews>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). นโยบาย และจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงาน กศน. พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักงาน กศน. (2560). แนวทางการดำเนินงานของ กศน.ตำบล. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- กัญจน์ ผลภาษี. (2554). แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (facebook) ในการเรียนการสอน. (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยดุสิตธานี, บัณฑิตวิทยาลัย.

- กำจร ตติยกวี. (2559). งานวิจัยกับการพัฒนาประเทศ. *Journal of community development and life quality*, 3(1), 1-4.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). เทคโนโลยีและสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- จักรวุฒิ ชนะพันธ์. (2556). รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ. (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, บัณฑิตวิทยาลัย.
- จันทร์ศรี สิมสินธุ์. (2558). นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, บัณฑิตวิทยาลัย.
- จันทร์ศรี สิมสินธุ์ ภูษิต บุญทองเถิง และทัศนีย์ นาคคุณทรง. (2559). นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(1), 83-94.
- จุฑารัตน์ ชมพันธ์. (2555). การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในบริบทประเทศไทย. “The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement”. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 8(1), 123.
- จุฑารัตน์ ศราภวงค์. (2558). แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. Retrieved from โครงการวิจัยภาควิชานิติศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.:
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2557). การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่ชายขอบภาคเหนือ. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ 6(ฉบับที่ 1), 7-14.
- ฐาปณี พวงงาม. (2560). องค์ประกอบที่เป็นเลิศที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษายอดเยี่ยม สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(2), 271.
- ธงชัย สุรินทร์วางกูร. (2555). การหาแนวทางเพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจขนาดกลาง. Retrieved from โครงการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา:
- ธนวรรณ ปัญญาคำ. (2553). การวิเคราะห์ความพร้อมในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลแม่สายในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ์ หนูนนท์. (2556). ศึกษาความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ปวช.3 ต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ตามรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสถานประกอบการ. Retrieved from วิจัยในชั้นเรียนของวิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2556สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน:
- นภวรรณ คณานุรักษ์. (2554). บทบาทผู้นำองค์กรที่มีพนักงานวิชาชีพ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 31(1), 123.

- นรินทร์ พนาวาส. (2560). การใช้อินเทอร์เน็ตให้ปลอดภัยสำหรับผู้ใช้งานในองค์กร. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นฤมล สุมรรคา. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรองรับประชาคม เศรษฐกิจ
อาเซียน : กรณีศึกษาสถานประกอบการจังหวัดสระบุรี. (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต),
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, บัณฑิตวิทยาลัย.
- นิตยา ปินตาวงค์. (2559). ความพร้อมของนักศึกษาที่มีผลต่อแนวคิดประชาคมอาเซียนของนักศึกษา:
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์ลำปาง. (ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต),
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา สัพโส. (2560). แนวทางการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ
ของชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิชาการศิลปะและวิทยาศาสตร์, 4(1), 32.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2560). กศน. วาง 6 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานปี 61 หนุนคนไทยเข้าถึงการศึกษาลด
ชีวิต. Retrieved from <http://www.prachachat.net/education/news-63847>
- ประภาพรณ วุ่นสุข. (2553). ลักษณะของการบริหารจัดการที่เหมาะสมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กรณีศึกษาใน
ประเทศไทย. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.
- พรรณอร พัฒนาการค้า. (2558). ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนกับการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์.
Retrieved from คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์:
- พระปรีบุญญวิทย์ ธรรมโชโต. (2556). การเตรียมความพร้อมของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย (ส่วนกลาง) ในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ปีพุทธศักราช 2558. (ปริญญาศิลปศาสตรม
หาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย.
- พัชรวัลย์ สังข์ศรี. (2557). อนาคตภาพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. Retrieved
from โครงการวิจัยสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง:
- พุทธชาติ ลิ้มศิริเรืองโร. (2556). การศึกษาและพัฒนาป้ายและแผ่นพับประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษเพื่อการ
ท่องเที่ยวที่ปราสาทพนมรุ้งและปราสาทเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์. โครงการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์: บุรีรัมย์.
- พุทธชาติ ศิริบุตร. (2556). การสังเคราะห์งานวิจัยศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน. Retrieved from
โครงการวิจัยสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร:
- ภพพน เชื้อมทอง. (2556). การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต. (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย.

- มณฑิรา กิตติวารภรณ์. (2554). การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ. กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.
- มนัสสุตา นันทสิริพร. (2556). ความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมไฟฟ้า จังหวัด อุดรธานี. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.
- มานิตย์ ชัชชโย. (2555). รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหลายวัยในศูนย์คุ้มโสมลูกหลานบ้านเหล่าถึง. Retrieved from โครงการวิจัยฝ่ายวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น:
- ยุทธพงศ์ ญาณโยธิน. (2555). การออกแบบอินเตอร์เฟซเพื่อการซื้อขายออนไลน์. (ปริญญาศิลปศาสตรมหา บัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ลักขณา เกษราพันธ์. (2561). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษา: อำเภอ ปากพลีจังหวัดนครนายก. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(2), 75.
- ลัดดา หิริธัญญา. (2555). นักการบัญชีไทยกับความพร้อมในการใช้มาตรฐานการบัญชีตามกรอบมาตรฐาน กลุ่มเศรษฐกิจอาเซียน. Retrieved from คณะวิทยาการจัดการ:
- ลววรรณ เมฆจินดา. (2557). การเตรียมความพร้อมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อมุ่งสู่ตลาดแรงงาน ใน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ปี พ.ศ. 2558. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา, วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ บัณฑิตวิทยาลัย.
- วรากร หงส์โต. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้กระบวนการสร้างความรู้เพื่อการสร้าง นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์. (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย.
- วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ. (2560). ทักษะทางดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับเด็กในอนาคต. Retrieved from <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/642553>
- ศยามน อินสะอาด และฐิติยา เนตรวงษ์. (2556). การศึกษาการใช้และการเข้าถึง ICT ที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. Retrieved from โครงการวิจัยการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการจัดการเรียน การสอนโดยใช้ ICT ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต:
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2560). รายงานการติดตามผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปีงบประมาณ 2560. Retrieved from กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา:

- สกล ธีระวรวิญญู. (2559). ศูนย์เสริมสร้างการเรียนรู้และการสอน Center of Effective Learning and Teaching. Retrieved from <https://www.gotoknow.org/posts/603273>
- สงวนศักดิ์ แก้วมุงคุณ. (2554). การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชุมชนในภูมิภาค กรณีศึกษาเว็บไซต์หมู่บ้าน. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.
- สมเกียรติ เพ็ชรมาก และนุชจรี บุญเกต. (2558). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อชุมชนของคณะสงฆ์ จังหวัดสุรินทร์. Retrieved from โครงการวิจัยสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์:
- สมาน ลอยฟ้า. (2557). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใหญ่ในชนบท. Retrieved from โครงการวิจัยกลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น:
- สรวุฑ แจ่มสุข และสุทิดา ซองเหล็กนอก. (2559). แนวทางการพัฒนาทักษะการใช้ ICT ของครูกลุ่มโรงเรียนตีประจําตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, บัณฑิตวิทยาลัย.
- สำเร็จ สุวาท. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(1), 314.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2556). การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์. Retrieved from โครงการศึกษาร่วมกับภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี:
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูและผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิต. Retrieved from โครงการวิจัยสำนักงานนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิต กรุงเทพฯ : 21 เช่นจู่:
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ การบริหารจัดการภาครัฐ : รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government). Retrieved from <http://www.parliament.go.th/library>
- สำนักงานข่าวการศึกษาเอ็ดดูนิวส์. (2559). กศน.ตำบลปรับบทบาทรับบริบทพื้นที่-รองรับประชาคมอาเซียน ขับเคลื่อนผ่าน 4 ศูนย์เรียนรู้. Retrieved from <http://www.siamedunews.com/articles/42281838/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558a). คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สำหรับสำนักงานสถิติจังหวัด. Retrieved from http://pananikom.blogspot.com/2016/09/ict_28.html

สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558b). ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ขับเคลื่อนสังคมสู่เศรษฐกิจดิจิทัล. Retrieved from <http://www.adslthailand.com/post/>

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2558). การรู้ดิจิทัล (Digital literacy). Retrieved from <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/142-knowledges/2632>

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. (2560). Thailand Digital Government 2021 (DG2021). Retrieved from <http://www.ega.or.th/th/profile/2035/>

สำนักงานวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร: กรุงเทพฯ.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). คัมภีร์ กศน. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ. รัตนะเทรตติ้ง.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2559a). กศน.เพื่อนเรียนรู้: กศน. ขับเคลื่อนศูนย์ดิจิทัลชุมชน. Retrieved from <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=45923&Key=hotnews>

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2559b). บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล. กรุงเทพฯ: ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2559c). พรบ. การศึกษาตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มงานพัฒนานโยบายและแผนงาน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560a). รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ดิจิทัลชุมชน ปีงบประมาณ 2559. Retrieved from กรุงเทพฯ:

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560b). สมุดบันทึก ประจำปี 2560 ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต/อำเภอ. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2561). โครงสร้าง กศน. Retrieved from <http://www.nfe.go.th/onie/index.php/about-us/organizational-structure.html>

สิริกิติ์ ชาติชู. (2554). การยอมรับและเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในประเทศไทย. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.

สุชีราใจหวัง และจันทร์ศมภ์ ภูติอรียวัฒน์. (2561). การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 145(28), 50.

สุธาศินี สีนวนแก้ว. (2553). ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ ICT เพื่อการพัฒนาสังคมสู่คุณภาพในประเทศไทยที่กำลังพัฒนา. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย.

สุนทร สุนันท์ชัย. (2545). การศึกษานอกโรงเรียนเส้นทางที่ไม่สิ้นสุด. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

- สุนทรหา โตบัว กรประภา เจริญชันษา และสวัสดี พิมพ์สุวรรณ. (2558). การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วม. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 4(1), 224.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2546). การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- สุรียา ชินณะพงศ์. (2561). องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 10(1), 277.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0. Retrieved from http://planning2.mju.ac.th/government/20111119104835_planning/Doc_25590823143652_358135.pdf
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- อนุชา โสมาบุตร. (2560). 8 Digital Citizenship: 8 คุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดิจิทัล Retrieved from <http://teacherweekly.wordpress.com/2017/09/28/8-digital-citizenship-8-คุณลักษณะของการเป็น/>
- อนุพงษ์ อินฟ้าแสง และพนัส อณนหัตถิต. (2559). ความพร้อมของประชาชนในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนหนองแขม ริมคลองภาษีเจริญ แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. Retrieved from คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยธนบุรี:
- อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์. (2557). รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบางหัวเสือจังหวัด สมุทรปราการตามแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการวิจัยและงานสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1(2), 126.
- อัครณัฐ วงศ์ปรีดี. (2557). ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการด้านสุขภาพ กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในประเทศไทย. Retrieved from คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์:
- อารีย์ มัยงพงษ์. (2556). สภาพและความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. Retrieved from โครงการวิจัยสาขาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร:
- อุษณีย์ พรหมศรียา. (2555). ความพร้อมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, บัณฑิตวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการวิจัย ฉบับที่ 1 สำหรับกลุ่มผู้รับผิดชอบ

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตพร้อมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพร้อมด้านต่าง ๆ ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน และเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้วิธีการศึกษาจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะกรรมการ ครู กศน. ตำบลที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน และผู้รับบริการ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตอนที่ 3 การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

.....

คำชี้แจง : โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด พร้อมทั้ง กรอกข้อความให้สมบูรณ์ (ถ้ามี)

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ไม่เกิน 20 ปี

21 – 30 ปี

31 – 40 ปี

41 – 50 ปี

50 ปีขึ้นไป

3. ตำแหน่งที่รับผิดชอบภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ผู้บริหาร

คณะกรรมการ

ครู กศน. ตำบล

4. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

อื่น ๆ (ระบุ).....

5. สาขาที่สำเร็จการศึกษา

คอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ

ไม่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ (ระบุ) .....

6. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ไม่เกิน 1 ปี

2 - 5 ปี

5 ปี ขึ้นไป

7. พื้นที่ตั้งของศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ท่านดูแล

ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง

ไม่ได้ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ที่	ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	ระดับความพร้อม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง						
1	จัดบรรยากาศภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับบริการ					
2	จัดพื้นที่รองรับการให้บริการประชาชนในชุมชนได้อย่างเพียงพอ					
3	มีระบบไฟฟ้าและระบบป้องกันไฟฟ้าที่สามารถรองรับการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ					
4	มีระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ					
5	มีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้บริการประชาชน					
6	จัดสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ที่จอดรถและห้องน้ำ ให้บริการประชาชนเพียงพอ					
7	จัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ชัดเจน					
ด้านการจัดการและการประสานงาน						
8	มีการประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่					
9	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อการทำงานร่วมกัน					
10	มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
11	มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					

ที่	ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	ระดับความพร้อม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	มีฐานข้อมูลชุมชนและให้บริการข้อมูลท้องถิ่นและข้อมูลชุมชนด้านอื่น ๆ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
13	มีระบบรักษาความปลอดภัยการใช้อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ					
14	มีการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง					
15	ยืดหยุ่นเวลาปิด - เปิดการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน					
ด้านบุคลากร						
16	มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
17	มีบุคลากรให้บริการ คำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการ					
18	มีบุคลากรประจำที่สามารถให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
19	มีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตให้บริการ					
20	ส่งเสริมให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
21	จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต					
22	มีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว					
23	มีบุคลากรที่สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					

ที่	ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	ระดับความพร้อม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ						
24	เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
25	เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและการให้บริการในรูปของร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์					
26	เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลประสบการณ์ของคนในชุมชนและต่างชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
27	มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของชุมชนไว้ให้บริการจำหน่าย					
28	เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
29	สร้างตลาดออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชนได้จริง					
30	มีแผนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
31	เป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน						
32	มีการสำรวจความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
33	มีการติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
34	มีการทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก					

ที่	ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	ระดับความพร้อม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35	เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะการทำงานกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
36	ร่วมกับชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลท้องถิ่นและกิจกรรมต่าง ๆ แก่สาธารณชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
37	ร่วมกับชุมชนใช้เวลาว่างจัดกิจกรรมความสัมพันธ์กันในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
38	มีแผนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่					
39	สามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 3 การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

2. ด้านการจัดการและการประสานงาน

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

3. ด้านบุคลากร

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

4. ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

2. แบบสอบถามการวิจัย ฉบับที่ 2 สำหรับกลุ่มผู้รับบริการ

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตพร้อมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพร้อมด้านต่าง ๆ ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน และเสนอแนวทางการส่งเสริม ความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้วิธีการศึกษาจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะกรรมการ ครู กศน.ตำบลที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน และผู้รับบริการ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตอนที่ 3 การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

.....

คำชี้แจง : โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด พร้อมทั้งกรอกข้อความให้สมบูรณ์ (ถ้ามี)

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ไม่เกิน 20 ปี 21 – 30 ปี

31 – 40 ปี 41 – 50 ปี

มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา มัธยมศึกษา

ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

อื่น ๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ที่	ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	ระดับความพร้อม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง						
1	จัดบรรยากาศภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับบริการ					
2	อาคารสถานที่ตั้งมีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย					
3	จัดสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ที่จอดรถและห้องน้ำ ให้บริการประชาชนเพียงพอ					
ด้านการจัดการและการประสานงาน						
4	มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
5	มีระบบรักษาความปลอดภัยการใช้อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการ					
6	ยืดหยุ่นเวลาเปิด - ปิดการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน					
ด้านบุคลากร						
7	มีบุคลากรให้บริการ คำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการ					
8	มีบุคลากรประจำที่สามารถให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
9	มีบุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ					

ที่	ความพร้อมของศูนย์ดิจิทัลชุมชน	ระดับความพร้อม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	มีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว					
ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ						
11	เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
12	เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าและการให้บริการในรูปของร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์					
13	เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
14	สร้างตลาดออนไลน์ที่สามารถส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชนได้จริง					
15	เป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน						
16	มีการทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก					
17	เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะการทำงานกับศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
18	ร่วมกับชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลท้องถิ่นและกิจกรรมต่าง ๆ แก่สาธารณชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
19	ร่วมกับชุมชนใช้เวลาว่างจัดกิจกรรมความสัมพันธ์กันในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต					

ตอนที่ 3 การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

2. ด้านการจัดการและการประสานงาน

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

3. ด้านบุคลากร

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

4. ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

พร้อม   ไม่พร้อม (ระบุ).....

3. แบบประเมิน (Evaluation Form)

เรื่อง การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....นามสกุล.....

ตำแหน่งปัจจุบัน.....

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความเหมาะสม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง					
1.1	จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้อยู่ภายในชุมชนหรือใกล้ แหล่งชุมชน					
1.2	อาคารจัดตั้งเป็นเอกเทศ จัดสรรพื้นที่ของหน่วยงาน ให้เป็นสัดส่วนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และ ป้องกันเสียงดังรบกวนจากภายนอกได้					
1.3	มีระบบรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินที่ดีและ รัดกุมทั้งเวลากลางวันและกลางคืน					
1.4	จัดสรรครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และครุภัณฑ์สำนักงาน ต่าง ๆ ให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายการ จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน					
1.5	ติดตั้งระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มี ความเสถียรภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งระบบ LAN และ WIFI					
1.6	ประชาสัมพันธ์ด้านการบริการของศูนย์ดิจิทัลชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนรับทราบข้อมูลต่าง ๆ และ กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจ					
2	ด้านการจัดการและการประสานงาน					
2.1	สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการบริหาร จัดการภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน					

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.2	จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนและการให้บริการ ข้อมูลชุมชน					
2.3	บำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่าง ต่อเนื่องให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ อย่างสม่ำเสมอ					
2.4	ยืดหยุ่นเวลาการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของคนในชุมชน					
2.5	ประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่					
2.6	จัดฝึกอบรมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการ ของคนในชุมชน					
3	ด้านบุคลากร					
3.1	บุคลากรสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารกับ ประชาชนที่สนใจได้ครบถ้วน และถูกต้อง					
3.2	อบรมเพิ่มทักษะเฉพาะด้านให้กับบุคลากรที่ดูแล ศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้มีความรู้ ความชำนาญด้าน ดิจิทัล/เทคโนโลยี/ICT					
3.3	มีบุคลากรประจำให้บริการ แนะนำ ปรีक्षाและ ช่วยเหลือผู้มาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
3.4	ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ					
3.5	บุคลากรสามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตร ดิจิทัลภายในชุมชน					
4	ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ					
4.1	เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการ ให้บริการที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน					

ที่	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงาน ของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.2	นำเสนอข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนทราบเพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ					
4.3	เพิ่มทักษะให้บุคลากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน					
4.4	จัดโครงการฝึกอบรมด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนเพื่อให้เห็นความสำคัญมากขึ้น					
4.5	ประชาสัมพันธ์ให้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน					
4.6	เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน					
5	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
5.1	บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างคนกับคน และคนกับหน่วยงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด					
5.2	ส่งเสริม สนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน					
5.3	สร้างแผนประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่					
5.4	การทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก					
5.5	ติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน					
5.6	สร้างความสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ					

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

- 1 **ชื่อ - สกุล** : ดร.นริศรา อินทะสิริ
ตำแหน่ง : ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร
มหาวิทยาลัยกำแพงแสน วิทยาเขตกำแพงแสน
ความเชี่ยวชาญ : ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาตลอดชีวิต

- 2 **ชื่อ - สกุล** : ดร. เอกชัย เจริญชัยมงคล
ตำแหน่ง : นักวิชาการศึกษานโยบาย ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
ความเชี่ยวชาญ : ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

- 3 **ชื่อ - สกุล** : นายมนตรี คุ่มเกตุ
ตำแหน่ง : นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
ความเชี่ยวชาญ : ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและการวิจัย

- 4 **ชื่อ - สกุล** : นางสาวนริศรา เนื่องชั้นขวา
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
ความเชี่ยวชาญ : ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

- 5 **ชื่อ - สกุล** : นางเอี่ยมพร สุเมธาวัดนะ
ตำแหน่ง : นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ สำนักงาน กศน.
ความเชี่ยวชาญ : ความเชี่ยวชาญด้านการควบคุมดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนส่วนกลาง

ภาคผนวก ค.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของข้อมูลวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของข้อมูลวิจัย

- 1 ชื่อ – สกุล : นายกฤตชัย อรุณรัตน์
ตำแหน่ง : เลขาธิการ กศน.
: ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงาน กศน.
- 2 ชื่อ – สกุล : นางเอี่ยมพร สุเมธวัฒน์
ตำแหน่ง : นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ สำนักงาน กศน.
: ด้านการควบคุมดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนส่วนกลาง
- 3 ชื่อ – สกุล : นางสาวปิยดา ปัญญาศรี
ตำแหน่ง : ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยชุมชนโสธร
: ด้านการวิจัยและประเมินทางการศึกษา
- 4 ชื่อ – สกุล : นายมนตรี คุ่มเกตุ
ตำแหน่ง : นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
: ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 5 ชื่อ – สกุล : ดร.มธูวีริญจ์ เทพกิจ
ตำแหน่ง : ข้าราชการบำนาญ, นักวิจัยอิสระ
: ด้านการศึกษาตลอดชีวิต

ภาคผนวก ง.

หนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 6806(นฐ)/4382

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

28 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.นริศรา อินทะสิริ

ด้วย นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล รหัสประจำตัว 59251205 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่าน
ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806(นฐ)/4383

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

28 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.เอกชัย เจริญชัยมงคล

ด้วย นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล รหัสประจำตัว 59251205 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่าน
ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806(นฐ)/4384

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

28 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นายมนตรี คุ่มเกต

ด้วย นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล รหัสประจำตัว 59251205 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่าน
ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806(นฐ)/4385

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

28 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวนริศา เนื่องชันขวา

ด้วย นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล รหัสประจำตัว 59251205 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่าน
ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806(นฐ)/4386

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

28 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นางเอี่ยมพร สุขเมธาวัฒน์

ด้วย นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล รหัสประจำตัว 59251205 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่าน
ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806(นฐ)/4386

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

28 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้วย นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล รหัสประจำตัว 59251205 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อ
การเรียนรู้ตลอดชีวิต” มีความประสงค์ จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับ ผู้บริหาร (ผอ.กศน.อำเภอ/
เขต) คณะกรรมการศูนย์ดิจิทัลชุมชน ครู กศน. ตำบล ที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน และผู้ใช้บริการ
ศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน
โปรดอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวได้ขอตกลงเครื่องมือวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ภาคผนวก ฉ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ที่ ศธ 6806(นฐ)/5261

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

22 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้วย นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล รหัสประจำตัว 59251205 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต” มีความประสงค์ จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร คณะกรรมการ
ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ครู กศน.ตำบล ที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน และผู้ใช้บริการศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน
โปรดแจ้ง ผู้บริหาร คณะกรรมการศูนย์ดิจิทัลชุมชน ครู กศน.ตำบล ที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน และ
ผู้ใช้บริการศูนย์ดิจิทัลชุมชน ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษา
ดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินความเหมาะสมของข้อมูลวิจัย

ที่ ศธ 6806(นฐ)/พิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์

อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

18 กันยายน 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินความเหมาะสมของข้อมูลวิจัย

เรียน

ด้วย นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล รหัสประจำตัว 59251205 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต” มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากท่านและผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการ
ดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรด
ให้ข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจ้อย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ภาคผนวก ซ.

ภาพการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ภาพการสังเกต และสำรวจพื้นที่ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายดิษฐาพันธ์ บุตรกุล
วัน เดือน ปี เกิด	9 มิถุนายน พ.ศ. 2524
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2561 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิต และการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2547 การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	397 หมู่ 8 ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ 27160
ผลงานตีพิมพ์	วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน 2562

